

Riksdagens protokoll 2000/01:48

Fredagen den 15 december

Kl. 9.00 – 14.31

1 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter om riksdagsarbetet delats ut till kammarens ledamöter.

Statistiken fogas som bilaga till detta protokoll.

2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att ett meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade

att *Thomas Julin* (mp) den 18 december skulle återta sin plats i riksdagen varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Lotta Nilsson-Hedström*,

att *Kenth Skårvik* (fp) den 19 december skulle återta sin plats i riksdagen varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Marianne Beyer*,

att *Yvonne Ångström* (fp) den 19 december skulle återta sin plats i riksdagen varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Lennart Degerliden* och

att *Siw Persson* (fp) den 21 december skulle återta sin plats i riksdagen varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Christer Nylander*.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2000/01:110

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:110 av Viviann Gerdin (c) om turistnäringens framtid.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2001.

Skälet till dröjsmålet är bl.a. utlandsresa.

Stockholm den 7 december 2000

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:176

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:176 av Marietta de Pourbaix-Lundin om höjda taxeringsvärden.

Interpellationen kommer att besvaras den 26 januari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det på grund av utlandsresor inte har funnits någon tid som har passat mig.

Stockholm den 11 december 2000

Finansdepartementet

Bosse Ringholm

Interpellation 2000/01:126

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:126 av Gunnar Hökmark (m) om globaliseringen och den svenska skattepolitiken.

Interpellationen kommer att besvaras den 6 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det på grund av utlandsresor inte funnits någon tid som passat mig.

Stockholm den 13 december 2000

Finansdepartementet

Bosse Ringholm

Interpellation 2000/01:163

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:163 av Mats Odell om höjda taxeringsvärden.

Interpellationen kommer att besvaras den 6 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det på grund av utlandsresor inte funnits någon tid som passat både interpellanten och mig .

Stockholm den 6 december 2000

Finansdepartementet

Bosse Ringholm

Prot. 2000/01:48

15 december

Interpellation 2000/01:116

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:116 av Murad Artin (v) om sanktioner och bombningar i Irak.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 11 december 2000

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Interpellation 2000/01:117

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:117 av Murad Artin (v) om den islamistiska reaktionen i Iran.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 7 december 2000

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Enligt uppdrag

Dag Klackenberg

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:167

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:167 av Anders Ygeman (s) om Vitryssland.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 11 december 2000

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Interpellation 2000/01:161

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:161 av Yvonne Andersson om friskolor för vuxenutbildning.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det varit svårt att hitta svarstillfällena som passar skolministern.

Stockholm den 4 december 2000

Utbildningsdepartementet

Enligt uppdrag

Staffan Bengtsson

Statssekreterare

Interpellation 2000/01:182

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:182 av Maud Björnemalm om svenskundervisning.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 februari 2001.

Skälet till dröjsmålet är att det varit svårt att hitta svarstillfällena som passar skolministern.

Stockholm den 13 december 2000

Utbildningsdepartementet

Enligt uppdrag

Staffan Bengtsson

Statssekreterare

5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2000/01:47 till miljö- och jordbruksutskottet

2000/01:55 till utrikesutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till fredagen den 19 januari 2001.

6 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 14 december

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Mom. 2 (riktlinjer för energipolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp)

3. res. 2 (kd)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

40 för res. 2

17 för res. 3

270 avstod

22 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

90 för res. 1

40 för res. 2

197 avstod

22 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

182 för utskottet

90 för res. 1

57 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 37 v, 16 c, 1 mp

För res. 1: 74 m, 16 fp

Avstod: 2 s, 40 kd, 15 mp

Frånvarande: 1 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Mom. 3 (frågan om avveckling av Barsebäck 2)

1. utskottet

2. res. 4 (m, kd, fp)

3. res. 5 (v)

4. res. 6 (c)

5. res. 7 (mp)

Förberedande votering 1:

16 för res. 6

18 för res. 7

295 avstod

20 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 2:

35 för res. 5

17 för res. 7

275 avstod

22 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Förberedande votering 3:

129 för res. 4

37 för res. 5

163 avstod

20 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

166 för utskottet

129 för res. 4

33 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 129 s, 37 v
För res. 4: 73 m, 40 kd, 16 fp
Avstod: 1 s, 16 c, 16 mp
Frånvarande: 1 s, 9 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Mom. 1 (mål)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, c, fp)

Votering:

182 för utskottet
146 för res. 1
21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 129 s, 37 v, 16 mp
För res. 1: 74 m, 40 kd, 16 c, 16 fp
Frånvarande: 2 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Mom. 3 (regelförenkling)

1. utskottet
2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

182 för utskottet
146 för res. 2
21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 130 s, 36 v, 16 mp
För res. 2: 74 m, 40 kd, 16 c, 16 fp
Frånvarande: 1 s, 8 m, 7 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Mom. 5 (Exportkreditnämnden)

1. utskottet
2. res. 3 (v, mp)

Votering:

276 för utskottet
53 för res. 3
20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 130 s, 74 m, 40 kd, 16 c, 16 fp
För res. 3: 37 v, 16 mp
Frånvarande: 1 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU5 Redogörelse för företag med statligt ägande

Utskottets hemställan med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. (m, kd, c, fp)

Votering:

183 för utskottet

146 för res.

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 37 v, 16 mp

För res.: 74 m, 40 kd, 16 c, 16 fp

Frånvarande: 1 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

KU8 Riksdagen och den statliga revisionen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Mom. 1 (allmän inriktning av regionalpolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, c, fp)
3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

146 för res. 1

17 för res. 2

163 avstod

23 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

167 för utskottet

146 för res. 1

16 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 37 v

För res. 1: 74 m, 40 kd, 16 c, 16 fp

Avstod: 16 mp

Frånvarande: 1 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Mom. 2 (återförande av del av vattenkraftsvinster)

1. utskottet
2. res. 3 (v, kd, c, mp)

Votering:

219 för utskottet

107 för res. 3

2 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 129 s, 72 m, 1 v, 1 kd, 16 fp
För res. 3: 36 v, 39 kd, 16 c, 16 mp
Avstod: 2 m
Frånvarande: 2 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 1 fp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU6 Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Sjukhus med vinstsyfte

7 § Sjukhus med vinstsyfte

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2000/01:SoU11
Sjukhus med vinstsyfte (förnyad behandling) (prop. 2000/01:36).

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 1 CHRIS HEISTER (m):

Fru talman! Propositionen om sjukhus med vinstsyfte har kritiserats ur såväl legala och demokratiska som vårdmässiga aspekter. Trots kritik från Lagrådet och tunga myndigheter och trots att det har funnits tid för att belysa och komma till rätta med de allvarliga invändningar som föreligger har detta inte skett.

Inte ens i den långa riksdagsdebatten i förrgår kunde socialministern eller företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet redogöra för på vilket sätt dessa invändningar saknade relevans. Inte heller har man kunnat klargöra på vilket sätt några veckors ytterligare tid för att inhämta erforderligt faktaunderlag skulle kunna utgöra ett avsevärt men. Majoriteten har med maktens arrogans kört över minoriteten.

Fru talman! Vår kritik riktar sig i första hand mot att inga skäl har redovisats som stöder att den kommunala självstyrelsen behöver inskränkas för att det nationella målet för sjuk- och hälsovården ska kunna fullföljas. Inga skäl har heller kunnat redovisas när det gäller på vilket sätt målet för hälsan och sjukvården främjas genom den föreslagna inskränkningen i den av regeringsformen reglerade näringsfriheten. Inga skäl har heller kunnat redovisas som klargör att den föreslagna stopplagen inte riskerar att stå i strid med lagen om offentlig upphandling och EG-rätten, på det sätt som Lagrådet och Nämnden för offentlig upphandling befarar.

Fru talman! När det gäller riksdagsordningen och minoritetsskyddet har vi upprepade gånger begärt att man i utskottet ska konkretisera på vilket sätt avsevärt men skulle uppstå som förhindrar utskottet att fullgöra sitt beredningsansvar. Socialdemokraternas talesman, Conny Ohman, kunde i debatten endast åberopa att det finns tankegångar och idéer om att överlämna ansvaret för driften till en privat vårdgivare men inga konkreta planer. Socialministern klargjorde å sin sida mycket tydligt att det såvitt han visste inte har redovisats några planer på att sälja ut flera

akutsjukhus. Det borde vara uppenbart för var och en i denna kammare att avsevärt men inte kan föreligga i detta ärende. Däremot uttrycker Conny Öhman att om människor har tankegångar och idéer som strider mot de socialdemokratiska är socialdemokraterna alltid beredda att lagstifta mot dessa idéer.

Fru talman! Vi har gjort vad vi har kunnat för att få den förevarande riksdagsmajoriteten att inse konsekvenserna av sitt förslag, att pröva invändningarna och att erkänna att det finns en risk för att den tilltänkta stopplagen strider mot viktiga gällande svenska lagar och mot EG-rätten. Man har emellertid inte velat lyssna.

Vi har undersökt om lagförslaget inte också kränker den grundläggande föreningsfriheten och om det i så fall inte vore rimligt att låta lagen vila i tolv månader i enlighet med den bestämmelse i regeringsformen som öppnar denna möjlighet. Det råder dock stor osäkerhet om huruvida detta skulle stå i överensstämmelse med tankarna bakom denna bestämmelse i regeringsformen, varför vi avstår från att pröva denna väg.

Riksdagsmajoriteten får i stället ta ansvaret för vad den gör – för risken att den nödvändiga förnyelsen av sjukvården bromsas upp till men för både patienter och personal, för den skada som åsamkas den kommunala självstyrelsen och för den brist på respekt man visar för folkets i val avgivna vilja.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen som innebär avslag på propositionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Elisabeth Fleetwood, Carl Bildt, Henrik S Järrel, Margareta Cederfelt, Carl-Erik Skårman, Stig Rindborg, Karin Enström, Henrik Westman, Catharina Elmsäter-Svärd, Marietta de Pourbaix-Lundin, Lennart Hedquist, Sten Hagfeldt, Göte Jonsson, Leif Carlsson, Roy Hansson, Jeppe Johnsson, Cristina Husmark Pehrsson, Maud Ekendahl, Ingvar Eriksson, Bo Lundgren, Hans Hjortzberg-Nordlund, Tom Heyman, Göran Lindblad, Anita Sidén, Inger René, Lars Hjertén, Berit Adolfsson, Per-Samuel Nisser, Lars Elindersson, Christel Anderberg, Rolf Gunnarsson, Per-Richard Molén, Olle Lindström och Anders Sjölund (alla m) samt Marianne Beyer (fp).

Anf. 2 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Vi var nog många som efter onsdagens långa debatt trots allt hade hoppats att majoriteten i socialutskottet hade tagit sitt förnuft till fånga så att vi hade fått lite mer tid på oss att få olika frågor belysta. Som politiker måste man vara så positivt inställd att man tror att även om det ser omöjligt ut är det möjligt. Jag beklagar djupt att inte utskottets majoritet tog den här chansen att bättra på sitt förtroende och sitt anseende på den här punkten. Jag beklagar det djupt.

Jag står bakom allt Chris Heister sade, och jag ska inte upprepa det. Jag vill bara göra en kort sammanfattning.

Vi kristdemokrater tycker att detta beslut, som majoriteten nu är beredd att genomföra, är oerhört beklagligt först och främst ur medborgar- och patientperspektiv. Vi har ambitionen att uppfylla hälso- och sjukvårdslagen på bästa sätt. Det är alltså målet: Alla har rätt att få en god hälso- och sjukvård, en god omsorg, i rätt tid. För att vi ska nå det målet

behöver vi ha olika medel på vägen dit. Ett av de medlen är mångfald. Jag tycker att det är nästintill en självklarhet att vi måste vara beredda att föreslå andra åtgärder när de åtgärder vi nu har inte har hjälpt. Därför är det oerhört beklagligt ur patientperspektiv att den här förnyelsen, som hade varit så oerhört viktig, inte får fortsätta utan förbjuds.

Det är också mycket beklagligt ur ett demokratiperspektiv – oerhört beklagligt. Jag skulle vilja säga, när vi nu avslutar det första året på det nya millenniet, att detta är en fråga som skötts uruselt ur demokratisynpunkt. Att inte de politiker som folket har valt – observera: *folket* har valt – till kommuner och landsting ska få möjlighet att uppfylla målen i hälso- och sjukvårdslagen är nästintill ynkligt. När det sedan ska krävas två tredjedels majoritet blir inte bara jag skrämmd utan hela svenska folket. Hur ska vi kunna motivera svenska folket att gå till valurnorna i högre grad om sedan ett regeringsparti sätter sig över det väljarna beslutat?

Vi behöver inte ta sådana här dumdristiga beslut. Vi skulle snarare ta beslut i andra riktningen så att vi skulle stimulera människor att gå till valurnorna.

Fru talman! Det är också mycket beklagligt ur strikt laglig synpunkt att man inte tar till vara Lagrådets synpunkter och att man inte ger möjlighet för det här ärendet att beredas på ett anständigt sätt. Det beklagar jag också oerhört mycket.

Men, fru talman, det största beklagandet från oss kristdemokrater gör vi faktiskt utifrån ett medborgar- och patientperspektiv. Vi tror att det här beslutet kommer att inkräkta på människors möjlighet att slippa stå så lång tid i olika vårdköer.

Jag är dock ganska säker, fru talman, på att det här ärendet kommer att leva långt över nyårsnatten. Det kommer att vara en fråga som kommer upp många gånger i den här riksdagen. Och jag är helt säker på att svenska folket en vacker dag – när vet jag inte – kommer att få se den här möjligheten bli verklighet. Det är bara synd att det ska ta så lång tid.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservationen och avslag på hemställan i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Desirée Pethrus Engström, Helena Höij, Yvonne Andersson, Sven Brus, Lars Gustafsson, Ester Lindstedt-Staaf, Per Landgren, Ingemar Vänerlöv, Rosita Runegrund, Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (alla kd).

Anf. 3 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Debatten i onsdags visade mycket tydligt att detta inte är en dussinfråga utan en djupt ideologisk fråga. Den visade med all tydlighet att Socialdemokraterna och deras stödpartier inte litar på folkvalda kommun- och landstingsföreträdare. Detta är alltså inte enbart en fråga om förnyelse av sjukvården utan en i högsta grad djup, djup demokrati-fråga.

Centerpartiet och den förenade vänsteralliansen skiljer sig på många avgörande punkter, inte minst i synen på demokratin. Ni tycker inte att lokal demokrati är så viktig. Det gör jag och Centerpartiet. Ni tycker att det är rätt att författa lagar som sannolikt strider mot andra lagar. Det gör inte vi.

Lagstiftning är en allvarlig fråga som ska ges möjlighet till ordentlig beredning. Onsdagens debatt visade med all tydlighet att vänsteralliansens argument är tämligen tomma.

Vi tänker ta strid för en förstärkt grundlag till skydd för det kommunala självstyret, vi tänker ta strid för kommuners och landstings möjligheter att själva fatta beslut kring sjukvårdens organisation och det som de av medborgarna är satta att sköta.

Jag litar på Centerpartiets landstingspolitiker: Jöran Hägglund i Jämtland, Per-Ingvar Jonsson i Skåne, Kent Johansson i Västra Götaland, för att nämna några.

Jag vill också nämna en person särskilt; Knut Nilsson, ett färgstarkt centerpartistiskt landstingsråd i Stockholm, som i början av 90-talet banade väg för ett alternativt sjukhus. Han gjorde en pionjärinsats och kämpade stenhårt för att behålla Sabbatsbergs sjukhus genom att skaffa en annan ägare. I dag är det ett väl fungerande närsjukhus med bl.a. en smärtklinik. Socialdemokraterna ville lägga ned sjukhuset. Det var i början av 90-talet.

Fru talman! I onsdags försökte vi gång efter annan att få besked från majoriteten om varför det är så bråttom, om det finns några förslag som motiverar vänstermajoritetens syften med panikbehandlingen. Majoriteten kunde inte ge några som helst besked. Ni hänvisade till en motion i landstingsfullmäktige i Östergötland eller någon "hemlig agenda". Det var både brist på besked och krystade förklaringar. Jag skämdes i det närmaste å era vägnar för att ni, innan ni gett besked, faktiskt farit med osanning i betänkandet.

Ministern sade däremot: "Inget borgerligt landsting har, såvitt jag vet, offentligt redovisat några planer att sälja ut fler akutsjukhus."

Eftersom ni vill trumfa igenom stopp- och paniklagen nu måste det finnas någon hemlig lista i något annat sammanhang, kanske i ett vänsterstyrt landsting. Säg det i så fall.

Jag och Centerpartiet har därmed konstaterat att detta enbart är symbolpolitik och ren och skär panik. Vi har från Centerpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet begärt att utskottet ska få ett klarläggande kring lagen om offentlig upphandling och EG-rätt samt att Nämnden för offentlig upphandling ska få i uppdrag att göra en fördjupad analys. Ni förvägrar oss detta, trots att det finns ett minoritetsskydd. Det tycker jag är att visa nonchalans gentemot oss i minoriteten och att missbruka minoritetsskyddet.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förhindrar fortsatt förnyelse av sjukvården och sätter centralmakten före en vital lokal demokrati. Det behövs en grundlägsöversyn som förhindrar centrala maktanspråk från att fördärva det lokala folkstyret. Det är min slutsats.

Fru talman! Jag vill sammanfattningsvis konstatera att riksdagen inte fullgjort sitt beredningsansvar. Därför yrkar jag bifall till reservationen, vilket innebär avslag på propositionen.

Anf. 4 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Tyvärr måste jag konstatera att de oklarheter i det här betänkandet som jag i mitt anförande i onsdags förde fram och som vi från de fyra borgerliga partierna har fört fram under utskottets behandling av ärendet kvarstår även i dag när vi ska fatta beslut. Folkpartiet har varit

angeläget om att det här ärendet, liksom alla andra ärenden i riksdagen, ska vara väl berett. Det är inte det här ärendet.

Visserligen har många instanser, både inom och utanför riksdagen, yttrat sig i ärendet, men när bl.a. lagligheten i det här förslaget ifrågasätts av många har vi ansett att det har varit nödvändigt att verkligen klara ut detta innan beslut fattas.

Vi har nu av utskottets majoritet förvägrats detta två gånger, senast efter återremissen och utskottets sammanträde i går. Samma skäl som tidigare redovisas, dvs. att det skulle leda till avsevärt men om beslut inte fattas nu så att lagen kan gälla fr.o.m. den 1 januari 2001.

Vi har i socialutskottets behandling av ärendet och senast i debatten försökt att få klarhet i vad det är som ligger bakom denna brådska och det i och för sig både ovanliga och drastiska avslag som sker med stöd av riksdagsordningen. Det enda som man har hänvisat till är tidningsartiklar och uttalanden från enskilda politiker. Jag har svårt att se att detta kan åberopas som grund för detta ingripande, att förvägra minoriteten dess begäran om ytterligare beredning av ärendet.

Fru talman! För mig är det viktigt att den nu föreslagna lagen inte strider mot annan lag. I mitt anförande i onsdags anförde jag att jag kände ett stort obehag inför att Sveriges riksdag ska fatta beslut och stifta en lag på oklara grunder. Det obehaget har växt sedan i onsdags.

Jag kan konstatera att det råder olika uppfattningar om hur väl detta ärende är berett. Jag kan vidare konstatera att det finns olika uppfattningar om att den tilltänkta lagen strider mot andra lagar. Det är inte som bekant bara de fyra borgerliga partierna här i riksdagen som anser att den kan strida mot EG-rätten och lagen om offentlig upphandling. Så gör även andra mycket tyngre instanser än dessa ledamöter.

För mig är det obegripligt att utskottsmajoriteten inte har velat utreda frågan. När man nu är så angelägen om att beslut ska fattas om denna lag, borde man vara minst lika angelägen som vi om att den också är korrekt.

Det är också mycket tråkigt att behöva konstatera att ledande utskottsledamöter betvivlar vår uppriktiga oro över detta och antyder att det ligger andra skäl bakom, vilka är dock oklart.

Fru talman! Vid den förra debatten i onsdags klargjorde jag Folkpartiets ställning i själva sakfrågan, om det ska vara tillåtet att driva sjukhus med vinstsyfte. Jag tänker därför inte gå in närmare på detta. Här finns ideologiska skillnader, som jag naturligtvis respekterar. Men det borde inte finnas ideologiska skillnader när det gäller att ett ärende som innebär lagstiftning ska vara ordentligt berett.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen. Jag vill också framhålla det särskilda yttrandet som innehåller vår syn på utskottets beredning av ärendet.

Anf. 5 CONNY ÖHMAN (s):

Fru talman! I grunden handlar detta ärende om en mycket stor och principiellt viktig sjukvårdspolitisk fråga. Vad innebär det för våra grundläggande sjukvårdspolitiska principer och för vårt nationella sjukvårdssystem om sjukhus överläts till privat vinstintresse?

Vi socialdemokrater anser att den frågan är så viktig att vi tycker att det är riktigt med ett tvåårigt rådrum för att i grunden analysera denna

stora fråga. Vi vill utreda ett antal frågeställningar, som hänger samman med vad en sådan förändring skulle innebära.

Den borgerliga oppositionen hävdar att lagen inte behövs. Man hävdar att frågan inte är aktuell.

Jag hävdar att frågan finns på den politiska dagordningen. I två fall har sjukhus privatiserats. Förslag om utförsäljning har lagts fram i flera landsting. Ambitionen att få ta över sjukhus finns från flera företag.

I vårt land blir sjukhus naturliga monopol, eftersom det bara finns underlag för ett sjukhus på nästan alla platser i detta land. En effektiv vård bygger på samverkan snarare än konkurrens mellan olika länkar i vårdkedjan och att åtgärder utförs på rätt plats i vårdkedjan.

Den medicinska utvecklingen går mot att flera insatser kan utföras utanför sjukhus, och en sådan utveckling måste fortsätta. Då är det ett problem om man sitter fast i mångåriga avtal med sjukhus som man inte kan styra över.

Det är inget originellt att resonera på det sättet. Flera länder har ett förbud mot sjukhus med vinstsyfte. Inom EU – man hänvisar i debatten till EG-rätten – är de allra flesta sjukhus drivna av privata, ideella vårdgivare utan vinstsyfte. Den typen av vårdgivare förbjuds ju inte med denna lag.

Vi vill slå vakt om en gemensam finansiering av sjukvården. Vi vill inte ha en utveckling av sjukvården där vi har ett stort antal sjukhus som drivs med vinstsyfte och som kan bana väg för en privat finansiering av sjukvården.

Vilka är då invändningarna i de borgerliga partiernas reservation, förutom att man har en helt annan uppfattning i grundfrågan?

Första argumentet är att lagen skulle innebära risk för mindre vårdutbud och risk för nedläggning av sjukhus. Det är sjukhus som tydligen skulle räddas av privata företag med vinstsyfte.

Möjligheten att driva vård avgörs ytterst av den ekonomiska utvecklingen i landet och vilka resurser vården kan få. Moderaterna vill ha mindre resurser till vården. Det är en sådan politik som möjligen är ett hot mot ett antal sjukhus i landet.

Sedan hävdar man att lagen inskränker den kommunala självstyrelsen. Låt mig konstatera att inom nästan alla politikområden som hanteras av kommuner och landsting finns ett nationellt övergripande regelverk som reglerar de yttre ramarna för verksamheten. Både Lagrådet och konstitutionsutskottet konstaterar att det är i riksdagen man sätter gränserna för det kommunala självbestämmandet. Konstitutionsutskottet uttalar att denna lag måste anses godtagbar i förhållande till det kommunala självstyret. Jag vill dessutom påminna de partier som tycker att den här lagen är en inskränkning i det kommunala självstyret, att det var samma partier som antog en husläkarlag som var så detaljerad att det fanns i princip bara ett sätt att bedriva primärvård på i det här landet. Det var en lag som verkligen upplevdes som en inskränkning i vården – det kan jag garantera.

En tredje invändning handlar om EG-rätten. Näringsutskottet har prövat detta och säger att man inte har funnit att lagförslaget strider mot gemenskapsrätten. Stöd för denna uppfattning finns dessutom i den EG-dom som refereras i propositionen.

En fjärde invändning handlar om men. Jag vill hävda att det är en fördel att ha klara spelregler för sjukhusen under den tvåårsperiod som regeringen har förklarat att man har för avsikt att utreda de frågor som hänger samman med detta ämne.

Vidare klagas oppositionen på beredningen av ärendet i utskottet. Man skriver att man har förvägrats inhämta för ärendets beredning nödvändiga upplysningar.

Ni ställde krav på att konstitutionsutskottet, näringsutskottet, Socialdepartementet, Lagrådet, Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling skulle höras eller få möjlighet att lämna yttrande. Allt detta har verkställts. Jag kan inte finna att det finns något underlag för er skrivning i det särskilda yttrandet på den punkten. Alla instanser som ni har begärt ska yttra sig har fått möjlighet att yttra sig.

När man dessutom anklagar majoriteten i detta ärende för att över huvud taget inte ha gett oppositionen några möjligheter vill jag hänvisa till ett betänkande från hösten 1993 i socialutskottet som handlade om arvoden till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster samt vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen. Där begärde den dåvarande socialdemokratiska minoriteten att ett antal instanser skulle få möjlighet att yttra sig. Den 7 december begärde man detta. Den 8 december beslutade utskottets borgerliga majoritet att frångå denna begäran, återopande att ett sådant remissförfarande skulle fördröja behandlingen av ärendet på ett sådant sätt att det skulle leda till avsevärt men. Det var ett ärende som handlade om vilka ersättningar staten skulle ge till olika läkare.

Precis samma argumentation som ni i dag anklagar majoriteten för använde ni själva hösten 1993 i ett sjukvårdsärende. Man måste undra lite grann hurdant det är med logiken och konsekvensen. Nu är det visserligen ett antal nya ledamöter i socialutskottet sedan den tiden, men Leif Carlson och några till finns faktiskt kvar från den tiden i utskottet. Man kanske borde dra sig till minnes hos den borgerliga oppositionen hur man har hanterat frågor av betydligt mindre dignitet än den fråga vi hanterar i dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i detta betänkande och avslag på reservationen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tullia von Sydow, Inger Segelström, Dag Ericsson, Yilmaz Kerimo, Tone Tingsgård, Barbro Andersson Öhrn, Mats Berglind, Anne Ludvigsson, Elisebeth Markström, Lars Wegendal, Göte Wahlström, Carina Hägg, Carina Adolfsson Elgestam, Christer Skoog, Jan Björkman, Hillevi Larsson, Morgan Johansson, Ronny Olander, Catherine Persson, Karin Wegestål, Anita Jönsson, Kent Härstedt, Anders Karlsson, Bengt Silfverstrand, Britt-Marie Lindkvist, Alf Eriksson, Anders Bengtsson, Hans Hoff, Lennart Nilsson, Mona Berglund Nilsson, Kjell Nordström, Christina Nenes, Britt Bohlin, Lennart Axelson, Mariann Ytterberg, Monica Green, Margareta Israelsson, Kenth Högström, Sinikka Bohlin, Barbro Hietala Nordlund, Susanne Eberstein, Agneta Lundberg, Agneta Brendt, Rune Berglund, Göran Norlander, Kerstin Kristiansson Karlstedt, Lars U Granberg, Rinaldo Karlsson, Lennart Klockare, Monica Öhman och Ingemar Josefsson (alla s).

Anf. 6 CHRIS HEISTER (m) replik:

Fru talman! Jag har lyssnat noga på vad Conny Öhman har sagt. Inte på något sätt på de avgörande punkter där vi moderater har kritiserat majoriteten, som jag inledde dagens diskussion med, har Conny Öhman bemött mig. Han talar om andra saker. Jag tycker att det är allvarligt och visar på maktens arrogans när man inte i debatten i förrgår, inte i dagens betänkande och inte heller nu på de avgörande punkterna kan visa på att den omfattande kritik som finns saknar relevans.

Conny Öhman återoppar ett ärende från förra mandatperioden. Skillnaden mellan detta ärende och dåvarande ärendet var att enskilda människor kunde lida ekonomisk skada. Att få möjligheten att få tid att göra ett ordentligt beredningsarbete kommer inte att innebära att någon kommer att lida skada i detta ärende. Det allvarliga – och som vi inte har fått möjlighet till att göra ett ordentligt arbete med – är att detta förslag till lag strider mot annan lagstiftning, nämligen lagen om offentlig upphandling och gemenskapsrätten. Det finns många, tunga juridiska instanser som hävdar att det sannolikt är så. Då finns det skäl – vi har sagt det många gånger – att få denna ordentliga prövning och noggranna analys. Det vill inte majoriteten. Majoriteten vill ha denna lag. Då driver man igenom den på de sätt som man har demonstrerat för denna kammare. Det är en överhets sätt att arbeta.

Anf. 7 CONNY ÖHMAN (s) replik:

Fru talman! Jag har kommenterat alla de punkter som finns i er reservation. Jag måste dessutom konstatera att det ni har ställt krav på ska ske vid utskottets beredning av ärendet har skett. Jag konstaterar dessutom att i ett ärende av betydligt mindre dignitet än detta har ni använt metoden att dessutom förvägra den dåvarande socialdemokratiska minoriteten att över huvud taget inhämta yttrande. Det är väl skillnad på om ett utskott i beredning av ett ärende medger att alla som man ställer krav på ska yttra sig får yttra sig, vilket vi har gjort, mot när ni över huvud taget förvägrade rätten att ta in yttranden. Det är en avsevärd skillnad, Chris Heister, i alla fall i min värld men möjligtvis inte i den moderata världen.

Anf. 8 CHRIS HEISTER (m) replik:

Fru talman! Conny Öhman säger att detta är en mycket större fråga. Jag håller med om det. Riksdagen håller nu på att stifta lag som sannolikt strider mot annan lag.

Vi har fått möjlighet att få in yttranden. Vi har haft en hearing. Det är rätt, Conny Öhman. Men vad sade representanterna vid denna hearing? Vad sade Nämnden för offentlig upphandling? Vad sade Lagrådet? Vad sade Konkurrensverket och alla andra som fick möjlighet att yttra sig? Jo, deras sammanfattande omdöme var att denna lag inte bör komma till. Det är det som är så allvarligt, och det försöker ni inte ta några konsekvenser av.

Som jag sade i mitt förra inlägg vill ni ha den här lagen, det är en ideologisk fråga och en prestigefråga för socialdemokraterna. Därför driver ni igenom den. Men jag och alla vi andra från de borgerliga partierna anser att på det här sättet får inte en lagstiftande församling arbeta. Lag ska inte stiftas på detta sätt.

Anf. 9 CONNY ÖHMAN (s) replik:

Fru talman! Konstitutionsutskottet och näringsutskottet har gjort de bedömningar som de är skyldiga att göra inom sina respektive ansvarsområden. De har icke till socialutskottet redovisat några invändningar som skulle innebära att vi skulle avstå från att gå vidare med den här lagen.

Det som återstår i den här frågan är skillnader i sakuppfattning, och den stora skillnaden i sakuppfattning tycker jag är en fråga som det är mycket lämpligt att underställa väljarna i allmänt val hösten 2002.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 10 INGRID BURMAN (v):

Fru talman! Betänkandet om akutsjukhus har redan debatterats i kammaren två gånger, först i en remissdebatt och i förrgår i en fem timmar lång debatt som resulterade i en återremiss till socialutskottet. Efter en ny behandling i socialutskottet finns i dag ett nytt betänkande med i stort sett samma innehåll, eftersom inget nytt tillkommit sedan utskottet behandlade frågan i förra veckan. Jag ska återkomma till hanteringen. Men jag vill först väldigt kort redovisa våra motiv till att vi står bakom det här betänkandet. Jag ska fatta mig kort för betänkandet är ju väl berett och väl debatterat.

Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning att det är dags att inskränka landstingens rätt att överlämna driften av akutsjukhus till den som avser att driva sjukhus med vinstsyfte. Helt självklart ska sjukhus drivas med syfte att bota sjukdom och skapa hälsa och inte med syfte att skapa vinst.

Sjukvården och dess infrastruktur är i allra högst grad ett nationellt intresse. I dag ökar andelen privat vård, och enskilda landsting redovisar långtgående planer på upphandlingar för miljarder. Det handlar inte längre enbart om personalkooperativ, *non profit*-utförare eller ideella organisationer. I stället ser vi en tydlig framväxt av stora vinstdrivande företag i miljardklassen, varav en del också är börsnoterade. Vi är kritiska till denna utveckling och ser stora faror med en fortgående privatisering. Det gäller naturligtvis i första hand den växande andel som sker i regi av stora vinstdrivande företag.

Detta, fru talman, är alltså motivet till att vi står bakom denna lagstiftning. Vi har i tidigare debatter utvecklat detta och också sett att det finns incitament när det gäller att utveckla privata försäkringar. Jag ska därför inte gå vidare med den beskrivningen.

Låt mig nu i stället kommentera den kritik som har riktats mot den här lagstiftningen. Man påstår att lagen inskränker det kommunala självstyret, och det gör den i precis lika stor utsträckning som en rad andra av våra nationella lagar.

Jag har tidigare nämnt socialtjänstlagen som exempel. Jag kan också lyfta fram skollagen. Och det här gäller inte minst lagstiftningen på hela hälso- och sjukvårdens område; den inskränker det kommunala självstyret. Det *är* en nationell lagstiftning.

Detta har riksdagen rätt att göra när man ska skydda ett allmänintresse. Lagrådet konstaterar i sitt yttrande att det ytterst är riksdagen som sätter gränser för det kommunala självbestämmandet. Det sker i det här fallet, och det sker i en rad andra lagar.

Man påstår också att lagstiftningen står i strid med EG-rätten. Där kan jag hänvisa till näringsutskottets yttrande, där man säger: Näringsutskottet har inte funnit att lagförslaget strider mot gemenskapsrätten. Vidare säger konstitutionsutskottet i sitt yttrande: Enligt utskottet strider inte den föreslagna regleringen mot gemenskapsrätten.

Det är två utskott som har till uppgift att faktiskt utreda dessa saker.

Fru talman! En stor del av debatten har också ägnats åt hanteringen av ärendet i socialutskottet. Låt mig då få redovisa hur socialutskottet har hanterat ärendet.

Redan i våras lämnades en första lagrådsremiss till Lagrådet som då yttrade sig. Yttrandet har funnits tillgängligt för alla ledamöter i socialutskottet sedan tidig vår. Socialutskottet har sedan begärt ett till yttrande av Lagrådet. Socialutskottet har också i sitt betänkande förtydligat delar av den föreslagna lagstiftningen, bl.a. mot bakgrund av Lagrådets påpekande.

Dessutom har socialutskottet begärt ett yttrande från konstitutionsutskottet och från näringsutskottet. Parallellt med detta har socialutskottet begärt in ett yttrande från Konkurrensverket, dvs. att vi begärde in ett yttrande från en myndighet som ligger under näringsutskottets ansvarsområde samtidigt som vi begärde in ett yttrande från näringsutskottet. Det här är nästan ett slags dubbelkontroll, skulle jag vilja säga, och jag tror att det är relativt ovanligt i riksdagsarbetet. Men eftersom en minoritet begärde det beslutade socialutskottet att begära in även detta yttrande. Nämnden för offentlig upphandling hade redan yttrat sig i ärendet, och näringsutskottet hade tillgång till detta yttrande när det yttrade sig till socialutskottet.

Trots att det fanns ett skriftligt yttrande, ville en minoritet att Nämnden för offentlig upphandling skulle kallas till utskottet för att redovisa sina synpunkter – synpunkter som alltså redan fanns att tillgå. Socialutskottet beslöt att kalla Nämnden för offentlig upphandling till utskottet för att redovisa sin syn och svara på frågor. Socialdepartementet har inför socialutskottet redovisat bakgrunden till propositionen och svarat på frågor kring lagstiftningen.

Efter denna mycket nogsamma beredning, där socialutskottets majoritet tillmötesgått alla krav på införskaffande av beredningsunderlag, begärde de borgerliga partierna att Nämnden för offentlig upphandling skulle höras en tredje gång – jag upprepar: en tredje gång. Motivet till detta var att nämnden för offentlig upphandling skulle behöva ytterligare tid för att kunna belysa en rad domar från EG-rätten.

När begäran om ett tredje yttrande från Nämnden för offentlig upphandling kom i detta mycket väl beredda ärende, fick det vägas mot de men som kan uppstå om lagstiftningen inte kan träda i kraft den 1 januari utan fördröjs, och då inte några veckor som man gör gällande utan minst två och kanske tre månader, beroende på hanteringen i riksdagen. Man ska vara medveten om att det ärende vi behandlar handlar om en tvåårig stopplag.

Majoriteten gjorde bedömningen att det, med tanke på de planer på att privatisera och upphandla vård för miljarder som enskilda landsting redovisat offentligt i massmedierna, var väsentligt att lagstiftningen fick börja gälla från den 1 januari – detta också för att sända en tydlig signal till alla som planerade att överlåta driften av akutsjukhus. Majoriteten

avvisade därför begäran om ytterligare beredning. För de borgerliga partierna är inte det här ett godtagbart skäl.

Nu är det emellertid så att vad som är godtagbart skäl måste nog också tolkas. Där har majoriteten gjort en annan tolkning än minoriteten. Och i en demokrati är det faktiskt majoritetens tolkning som gäller. Något annat är inte rimligt eller möjligt.

Vad har hänt sedan? Jo, då begär moderaterna återremiss i kammaren. Denna återremiss måste, menar jag, också ses mot bakgrund av Per Unkels yttrande i tisdagens debatt där han sade: ”Jag lovar — — att vi kommer att göra vad vi kan för att se till att denna lagstiftning inte blir riksdagens beslut”.

Vid socialutskottets sammanträde upprepade moderaterna i stort sett samma yrkande som förra veckan. Man ville ha en fortsatt beredning i en fråga som socialutskottet i princip redan tagit ställning till. Då inget nytt framkommit avvisade socialutskottets majoritet återigen detta nygamla yrkande – och naturligtvis med samma motiv.

Så länge det inte finns nya argument är jag och Vänsterpartiet inte beredda att ändra vår uppfattning i frågan; att denna lagstiftning är rimlig, att den är önskvärd och nödvändig och att det mot bakgrund av hur sjukvården utvecklas är dags att skapa nationella spelregler för den.

Slutligen, fru talman, är det ett allmänintresse att vården även framgent ska vara demokratiskt styrd och solidariskt finansierad och att patienternas medicinska behov ska vara avgörande för de prioriteringar som alltid kommer att behövas göras. Vi menar att detta allmänintresse är i fara vid utförsäljningar av stora sjukhus, och lagförslaget har till syfte att skydda allmänintresset.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet och avslag på reservationen.

I detta anförande instämde Tanja Linderborg, Lena Olsson, Siv Holma och Carlinge Wisberg (alla v).

Anf. 11 CHRIS HEISTER (m) replik:

Fru talman! Ingrid Burman säger att inget nytt har framkommit. På de avgörande punkterna, som jag inte ska upprepa men som jag har framfört tidigare i dag, har varken debatten i förrgår eller Socialdemokraternas talesman Conny Öhman – och inte heller Ingrid Burman – kunnat svara. Det är det som är den kritik vi framför. Sedan säger Ingrid Burman att hon tycker att det här är viktigt, att det är ett allmänt intresse och att man därför ska lagstifta mot landstingens möjlighet att själva bestämma om man vill lämna över ansvaret för driften till en privat vårdgivare.

Ja, jag vet att Ingrid Burman är emot privata vårdgivare, men det är inte det saken handlar om. Här handlar det om att man är på väg att införa en lagstiftning där tunga remissinstanser, framför allt Lagrådet, säger att det inte finns någon relevans för det allmänintresse, de mål, som man har som skäl i propositionen. Det har ni inte heller nu kunnat klargöra på ett nöjaktigt sätt.

Sedan säger Ingrid Burman att det inte finns något ärende som är så väl berett som detta. Men vad har framkommit i alla dessa yttranden och i samband med den möjlighet vi fick till utfrågning av Socialdepartementet och Nämnden för offentlig upphandling? Jo, att den här lagen sanno-

likt strider mot annan lag och att det finns andra sätt som man kan nå målet i hälso- och sjukvården på utan att behöva inskränka det kommunala självstyret. Det är det som är vår uppgift i utskottet; att finna andra vägar än att ta den som majoriteten nu är på väg att ta.

Det är det som jag tycker är så anmärkningsvärt, och det är det som jag tycker visar maktens arrogans. Man vill ha den här lagen. Man struntar i vilka konsekvenser det får. Den ska igenom i denna riksdag. Det är beklämmande att höra att inte heller socialutskottets ordförande klarar ut dessa viktiga frågor.

Anf. 12 INGRID BURMAN (v) replik:

Fru talman! Chris Heister och jag har ju olika uppfattningar i sakfrågan när det gäller detta med att överlåta sjukvården till vinstintressen eller ha den kvar i offentlig regi och under offentlig kontroll. Men vad Chris Heister gör är att hon också blandar ihop två saker. Chris Heister pekar på att hon har uppfattat att det så att säga är brister i denna lagstiftning. Chris Heister pekar på enskilda instanser som har yttrat sig. Samtidigt säger hon att vi måste bereda frågan mer. Vi måste få mer synpunkter på detta.

Men vad Chris Heister egentligen säger är ju att majoriteten i detta fall inte gör som minoriteten vill. Vad Chris Heister säger är att majoriteten har en annan uppfattning än vad minoriteten har. Vad Chris Heister säger är att majoriteten gör en annan bedömning än minoriteten av det underlag som finns tillgängligt. Nu är det så att majoriteten i socialutskottet dessutom stöder sig på konstitutionsutskottets och näringsutskottets yttranden. Det är två utskott som faktiskt har till uppgift att titta just på detta med allmänintresse, detta med näringsfrihet och detta med lagen om offentlig upphandling.

Vi gör olika bedömningar utifrån det beredningsunderlag som finns, men det förhindrar inte att beredningen är väl utförd. Sedan drar vi olika slutsatser av detta underlag, och då är det faktiskt så att det är majoritetens slutsatser som i en demokrati utformas till lag.

Anf. 13 CHRIS HEISTER (m) replik:

Fru talman! Ingrid Burman säger att Chris Heister har hört att det finns brister i lagstiftningen. Det är inte bara Chris Heister som har hört det. Man måste vara tondöv om man inte har hört all den kritik som har riktats mot detta förslag. Det enda som Ingrid Burman kan luta sig mot är hennes partivänner i näringsutskottet och konstitutionsutskottet. Det är inte ens ett enigt konstitutionsutskott eller näringsutskott. Det finns ett antal tunga remissinstanser, och fram för allt Lagrådet, som gör så omfattande invändningar att man sammantaget inte anser att detta förslag till lag ska bli lagstiftning.

Det örat vill inte Ingrid Burman höra på. Det har jag nu förstått. Jag beklagar bara vad konsekvenserna blir av detta beslut, som innebär att den nödvändiga förnyelsen av sjukvården har svårt att komma till stånd. Och vilka är det som drabbas av det? Jo, det är patienter och personal. Det är också det kommunala självstyret, som kommer att inskränkas trots att det inte finns skäl att göra detta. Framför allt handlar det om att man faktiskt inte tar hänsyn till medborgarnas rätt att i allmänna val uttrycka sin vilja.

Anf. 14 INGRID BURMAN (v) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera detta att Chris Heister återigen säger att konstitutionsutskottets yttrande är devalverat eftersom Moderaterna inte står bakom det – och likadant när det gäller näringsutskottet. Chris Heister sade det i debatten häromdagen också. Jag betraktar konstitutionsutskottets yttrande som trovärdigt även om inte Moderaterna står bakom det i det här fallet. Jag menar att det är majoritetens yttrande, och det ska respekteras.

När det gäller sakfrågan har vi olika uppfattningar. Jag menar att det är ett allmänintresse att ha en lagstiftning som säkrar en nationell sjukvårdsstruktur. Förhoppningsvis kommer denna lagstiftning att bidra till detta. Jag menar att det är att värna om, och respektera, demokratin att en majoritet i Sveriges riksdag kan införa en nationell lagstiftning just utifrån att den grundar sig på den politik som vi är valda för att företräda. Jag har faktiskt också blivit vald för att föra en politik utifrån det program jag gick till val på. Detta är demokrati, Chris Heister.

Sedan tolkar vi allmänintresset olika. Den slutsats jag kan dra av detta replikskifte och tidigare debatter är att Moderaterna värnar näringsfriheten högre än allmänintresset. Det är en slutsats som jag drar. Vänsterpartiets uppfattning är att allmänintresset står högre än näringsfriheten. Där skiljer vi oss åt, Chris Heister.

(Applåder)

Anf. 15 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tänkte begränsa mig till utskottshanteringen i den del som rör minoritetsskyddet. Inget nytt har tillkommit, säger utskottets ordförande. Det är det som är en del av problemet, att det är tomma argument i den del som upprepas gång efter annan. Inget nytt. Debatten i onsdags och återremissen kunde ju ha gett något, men det har det inte. Det är tomt som i en påse, och påsen kommer att förbli tom ända tills majoriteten och utskottsordföranden fyller den med något.

Utskottsordföranden och för övrigt hela utskottet har ju ett stort ansvar att ta fram ett allsidigt beslutsunderlag och inhämta uppgifter för att få en korrekt lagstiftning och att respektera det som gäller enligt riksdagsordningen om minoritetsskyddet.

Om några utförsäljningar inte är aktuella i närtid, och ingen har pekat på att några skulle vara aktuella, hur kan då utskottsordföranden hävda att minoritetsskyddet ska nonchaleras och förvägras med motiveringen att det skulle medföra avsevärda men? För mig är det ofattbart.

Anf. 16 INGRID BURMAN (v) replik:

Fru talman! Utskottet har ett beredningsansvar. Socialutskottet har i detta ärende tagit det. Vi har också respekterat minoritetsskyddet i riksdagsordningen. Man har fått in det beredningsunderlag som man har begärt när man ville höra Nämnden för offentlig upphandling en tredje gång. Det fick vägas mot det men som inträffar om man skjuter upp lagstiftningen.

Minoritetsskyddet finns med i riksdagsordningen. Det finns också en regel som säger att om majoriteten anser att detta medför avsevärda men, så kan man gå vidare med ärendet. Denna del har majoriteten använt sig av, och vi har redovisat våra skäl för detta. Och vi har gjort det trots att

det i riksdagsordningen står att man *bör* redovisa dem, inte att man *ska*. Men naturligtvis vill vi redovisa dem. Dessa skäl är, som jag sade i mitt anförande, inte godtagbara skäl för den borgerliga minoriteten. Man godtar dem helt enkelt inte. Det är alltså en minoritets tolkning av dessa skäl. Majoritetens tolkning, som måste anses gälla i detta fall, är att skälen är så pass starka att de väger över.

Det pågår planering i en rad landsting. Vi kan läsa om det i massmedierna. Vi vet också att när man påbörjar en upphandling så är det en process som tar ungefär ett år. Och vi vet att förhandlingarna under upphandlingsskedet är hemliga, av många skäl, och bör så vara. Därför är det okänd materia för mig och för Kenneth Johansson vad som döljer sig bakom de planer som redovisas i massmedierna.

Men vi har redovisat våra skäl. Sedan kan inte jag göra någonting åt att Kenneth Johansson inte godtar eller respekterar dem.

Anf. 17 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Problemet är ju att de skäl som Ingrid Burman redovisar inte finns. Ingrid Burman har inte på något sätt visat vad det i så fall skulle handla om. Det har ingen annan heller gjort. Det är insinuationer, och det är definitivt ingenting som har redovisats som skulle göra att två tre månaders fördröjning av lagstiftningen på något sätt skulle ifrågasätta de syften som majoriteten har att stoppa detta. Inte på något vis har det framkommit.

Jag kan också säga att jag inte har någon som helst erinran mot den första delen av utskottsbehandlingen av detta ärende. Däremot blev det snällt från majoriteten i slutvändan. Nämnden för offentlig upphandling var så tydlig att det krävdes ytterligare analys. Åsikter stod mot varandra.

Jag är fullständigt på det klara med att det i slutändan är en majoritet som bestämmer över en minoritet. Men det finns också en skyldighet att tillmötesgå minoriteten enligt minoritetsskyddet om inte avsevärda men kan anföras. Och det är detta som jag verkligen ifrågasätter.

Trots min begränsade erfarenhet av riksdagsarbete så kräver jag faktiskt både av mig själv och av andra att man har respekt för den riksdagsordning som säger att man ska tillgodose minoritetsskyddet.

Anf. 18 INGRID BURMAN (v) replik:

Fru talman! Det är bra att jag och Kenneth Johansson har samma krav på oss själva. Vi ska respektera riksdagsordningen. Reglerna i riksdagsordningen kan både brukas och missbrukas. Det är min uppfattning att socialutskottets majoritet har brukat dessa regler väl.

Kenneth Johansson säger att det är insinuationer när det sägs att det pågår planering i landstingen att privatisera akutsjukhusen. Dessa insinuationer måste i så fall falla tillbaka på de borgerliga landstingspolitikerna i Stockholm som går ut och redovisar detta i massmedierna. Man insinuerar enbart. Det måste falla tillbaka på dem som redovisar att S:t Eriks sjukhus, jag tror att det är ett ögonsjukhus, ska överlåtas i någon form. Men det är i dag oklart om det kommer att bli i vinstsyfte eller inte. Det vet vi inte.

Kenneth Johansson säger att jag inte har kunnat vederlägga att det är planer på gång. Nej, men Kenneth Johansson har inte heller kunnat vederlägga att det inte finns planer på gång bakom dessa rubriker i mass-

medierna där det sägs att det är planer på gång. Och detta är nämligen inte möjligt, därför att en upphandlingsprocess inte är offentlig och inte tillgänglig för Kenneth Johansson eller för mig. Därför måste man göra en bedömning. Finns det substans bakom dessa i massmedierna offentligt redovisade planerna? Min bedömning är att det med stor sannolikhet finns substans bakom detta. Därför har vi också ansett att det är väldigt viktigt att denna lagstiftning träder i kraft den 1 januari. Och jag vet att Kenneth Johansson inte delar min uppfattning i den delen.

Anf. 19 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag ska be att få ägna mig åt innantilläsning av en hel artikel på nyhetsplats i Dagens Nyheter den 29 november i år.

Rubriken är: "Akutsjukvården ska säljas ut". Artikeln lyder:

"Världens största akutsjukvårdsupphandling inleddes i Stockholm på tisdagen. Politikerna i hälso- och sjukvårdsnämnden beslöt då att i princip all akutsjukvård vid de sju Stockholmssjukhusen ska upphandlas och konkurrensutsättas.

För första gången ska hela akutsjukvården i Stockholms län upphandlas och utsättas för konkurrens. Det kallas 'Den stora upphandlingen' och handlar om akutsjukvård för tio miljarder kronor varje år på samtliga Stockholmssjukhus. Det innebär världens största akutsjukvårdsupphandling.

Det här betyder att olika sjukhus kan vinna verksamheter från varandra, men också att privata vårdföretag kan vinna och få ta hand om akutsjukvård från de sju Stockholmssjukhusen.

Man kommer nu att precisera exakt vad som ska ut på upphandling, i den långa process som en upphandling innebär, och i mars 2002 går man ut med anbudsfrågningar. Upphandlingen sker i två steg, där hälften av all upphandlad akutsjukvård börjar träda i kraft den 1 januari 2004 och hälften ett år senare.

– Det här är en konsekvens av den politik vi för. När nu tre akutsjukhus är i bolagsform, varav ett också är privatiserat, så finns det ingen annan väg än att använda lagen om offentlig upphandling. Och då blir det stort, eftersom landstinget är stort, säger sjukvårdslandstingsrådet Stig Nyman (kd), ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden.

I princip all akutsjukvård kommer att läggas ut. Men det finns väsentliga verksamheter på Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset som inte har någon konkurrens. Specialiteter som neurokirurgi, transplantationskirurgi och stora delar av cancervården, som är högspecialiserade, kommer inte att konkurrensutsättas.

– Det har aldrig upphandlats sjukvård av den här omfattningen någonsin i världen, och det är oerhört svårt att veta vad det här kommer att leda till. Men en sak tror jag ändå är ganska uppenbar. Det är, vilket kan vara positivt, att man faktiskt får upp de verkliga kostnaderna för akutsjukvården. Vi har sett det i några upphandlingar tidigare, vilka var betydligt mindre, säger oppositionslandstingsrådet Elaine Kristensson (s)."

Journalisten som har skrivit detta heter Gunnar Sörbring.

Fru talman! Det är det här som är den dolda dagordningen. Det här är det mörkande som ligger till grund för den stora panik vi ser – för vem är

det som är rädd? Inte heller vi fick några svar när vi ville att några rikspolitiker skulle belägga detta.

Den ende som har flaggat för vad som är på gång är moderaten i landstinget i Stockholm Ralph Lédel. I de borgerliga partiernas valmaterial före valet 1998 fanns inte ett ord om de här planerna. Det var inte belagt. Ni har inte talat om för väljare, kunder och medborgare vad ni tänkt göra. Detta är en tyst dagordning och en fördold makt. Jag undrar vem det är som är rädd och vem som värnar den dolda makten.

Konkurrensutsättning kan visst vara bra, i lagom omfattning och på de rätta nivåerna. Men ordet makt kan också stavas oligopol eller kommersiellt monopol. Varför motsätter man sig då ett rådtrum under *status quo* och varför har man en sådan brådska med att få hålla de dörrar öppna som kan få åtminstone Stockholm, och kanske också andra landsting, att tappa många akutsjukhus för gemensam insyn och gemensam drift?

Vad gäller beredningen är det bara så att ingenting nytt kommer fram. Inte ens i dag har egentligen någon ny materia i sak kommit fram i detta sammanhang.

Fru talman! Jag fattar mig nu kort: ja till utskottets hemställan och nej till reservationen.

Anf. 20 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Att det som lästes upp från DN-artikeln är det som ligger till grund för att vi förvägrats ytterligare beredning i sammanhanget har jag väldigt svårt att se. Då styrker det ytterligare min tro att det inte finns några avsevärda men. Vad Lotta Nilsson-Hedström här läste upp gäller en upphandling som ska äga rum tidigast under mars 2002. Vad vi har begärt att få är ytterligare beredning av ärendet som är klar tidsmässigt så att riksdagen kan fatta beslut i januari, eller kanske februari 2001. Det är bra att vi av Lotta Nilsson-Hedström fick reda på vad som är avsevärda men.

Anf. 21 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Kerstin Heinemann tar upp tidsplanen men den tidsplan som ligger och som vi nu förhoppningsvis möjliggör genom att rösta ja till utskottets hemställan inkluderar också, utifrån det upplägg som vi har avsett, att de landsting som vill att akutsjukvården ska kunna vara vinstdrivande ska kunna sätta i gång före valet. Man ska i sina valprogram kunna tala om och väldigt tydligt för väljarna visa vad man vill: Det här vill vi göra och det här kommer vi att genomföra.

Den informationen fick väljarna inte i förra valet. Ert åberopande nu av medborgerligt inflytande och kommunalt självstyre saknar individnivå. Det här försiggår alldeles för anonymt. Vi vill lyfta upp de här frågorna. Vi vill helt enkelt att människor ska hänga med i svängarna.

Anf. 22 KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Fru talman! Enligt citerad DN-artikel skulle den här upphandlingen kunna gå i gång i mars 2002 och vara slutförd 2004. Ärendet skulle alltså vara i gång mitt i valrörelsen 2002. Därmed har väljarna stora möjligheter att säga ja eller nej.

Anf. 23 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Det är ju tänkt att en proposition ska komma under våren 2002 och att riksdagen ska kunna ta ställning innan riksmötet avslutas. När valrörelsen inleds 2002 ska det alltså stå klart vilka permanenta regler som ska gälla i detta avseende. Det ska vara klart för både politiker och väljare, och partierna ska kunna gå ut och säga: Det här är vår ideologi och vår övertygelse.

De borgerliga må säga att man tycker att en konkurrensutsatt akut-sjukvård med vinst som det centrala syftet är det bästa. Men då får ni säga det; då är porten öppen. Tills vidare måste vi dock behålla *status quo* och ha det rådru som utredningen innebär.

Anf. 24 CHRIS HEISTER (m):

Fru talman! Jag ska inte upprepa det som Kerstin Heinemann sade, för det var väl klargörande så det förslår vad gäller den punkt som Lotta Nilsson-Hedström tog upp kring paniken i detta ärende. Men det är inte vi som har bråttom, Lotta Nilsson-Hedström, utan det är ni som har panik och som med ett hastverk försöker driva igenom denna lagstiftning här i kammaren i dag.

Vi har begärt ytterligare några veckors tid för att kunna göra ett ordentligt beredningsarbete. Vi anser nämligen att arbetet i utskottet ännu inte är färdigt, mot bakgrund av den omfattande kritik som har riktats mot det här lagförslaget.

Jag kan säga att Lotta Nilsson-Hedström är den enda från majoritetens sida som under sammanträdet i utskottet i går ändå försökte klargöra sina ståndpunkter. Det som då framkom var att Lotta Nilsson-Hedström tar lite lättare på den här lagen eftersom det bara är fråga om en tillfällig lag. Under den här tiden skulle en utredning sitta som skulle titta närmare på vad som fortsättningsvis skulle göras.

Med det ansvar som jag som ledamot av denna riksdag har måste jag alltid veta att den lag som jag är med och stiftar är förenlig med annan lag. Kanske är det annorlunda för andra ledamöter här i riksdagen.

Lotta Nilsson-Hedström säger: Det är väl bra att man i valet får klargöra detta eftersom det i förra valet inte var någon diskussion om dessa frågor.

Jo, vi drev i hela valrörelsen frågor som handlade om att förnya sjukvården; detta för att kunna ge människor en bra sjukvård och vård i tid. Det är vår vision och vårt program för sjukvården. Vad ni nu gör är att ni förhindrar oss att genomföra den politiken. Ni går t.o.m. så långt att ni anser att det ska krävas två borgerliga röster i ett landsting för att kunna rösta ned en socialistisk. Detta har ni mage att kalla för demokratigaranti. Det är anmärkningsvärt att höra sådant.

Anf. 25 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Om det nu inte är panik och om varken ni eller vi tycker att det finns någon sådan kan vi lugnt invänta en god utredning. Låt oss alltså lugnt invänta en god beredning och utredning som tar hänsyn till allt vad frågetecken är i detta sammanhang!

Inget nytt kommer att komma fram nu, även om Ulf Bernitz eller Nämnden för offentlig upphandling skulle inkallas igen så har de sagt sitt. Det finns inget nytt att vänta nu.

Innebörden av den här tillfälliga lagen – Chris Heister tycker ju att jag tar lättare på den – är att den inte får några nya konsekvenser, utan den står för *status quo*. Den här stopplagen innebär ju ett moratorium, inte några nya konsekvenser utöver vad som redan finns. Poängen är utredningen och den permanenta lagstiftningen.

Sedan gäller det återigen frågan om vem som förhindrar vem att genomföra den egna politiken. Det handlar om balansen mellan allmänintresse och näringslivsintresse. Det är rikspolitikerna, riksdagen, som ska ta ställning till vad som är av angeläget allmänt intresse och i vilken grad och i vilka noga utvalda fall man får sätta en ram för primärkommuners och landstingskommuners självbestämmande – ja.

Anf. 26 CHRIS HEISTER (m) replik:

Fru talman! Lotta Nilsson-Hedström säger att inget nytt kommer att komma fram. Men hur kan Lotta Nilsson-Hedström veta det? frågar man sig. Det är ju så oklart i denna fråga. Dessutom ville ju representanterna för Nämnden för offentlig upphandling ha mer tid för att kunna göra en ordentlig analys. Man anser nämligen att den här lagen sannolikt strider mot lagen om offentlig upphandling och mot gemenskapsrätten. De ville ha möjligheter att rådgöra med expertis i den akademiska världen och med sina internationella kolleger. Men ni har förvägrat oss möjligheter att göra ett ordentligt arbete.

Lotta Nilsson-Hedström säger att den här lagen inte får några konsekvenser. Men en konsekvens är att denna kammare kan stifta en lag som strider mot annan lag.

Lotta Nilsson-Hedström har inte suttit så länge i riksdagen – bara några veckor. Man behöver faktiskt inte stifta en lag för att kunna tillsätta en utredning. Det är väl mycket bättre att tillsätta en utredning så får man se vad den kommer fram till. Man behöver inte stifta den här lagen i dag för att kunna göra detta.

Nej, säg som det är, nämligen att ni är så förtjusta i att sitta vid detta förhandlingsbord att ni är beredda att sälja ut både det kommunala självstyret och sjukvårdens förnyelse för att kunna få vara med och känna att ni påverkar!

Jag är rädd för vad som ska komma, inte bara nu utan också i nästa steg när vi kanske får ett genombrott att återigen ha en graderad rösträtt i Sverige som det fanns för hundra år sedan.

Anf. 27 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! När det gäller det allra sista förstod jag inte riktigt kopplingen. Vi kanske får återkomma till det.

I argumentationen är det ett ställningskrig nu. Det är samma argument under våren och sommaren, samma argument hela hösten, samma argument i medier, samma argument i utskottet och samma argument i kammaren. Just nu kommer det inte att komma fram något särskilt nytt. Men vad som kommer att komma fram om man skulle tillsätta en utredning utan lagstöd är att när det är färdigutrett och man har ett mycket väl prövat lagförslag att ta ställning till finns det kanske inte någon gemensam vård kvar. Det är precis det som är den dolda dagordningen. Det är därför som det är så viktigt för de som har dessa planer att fortsätta att

Sjukhus med vinstsyfte

Anf. 28 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag sade redan i onsdags att det som håller på att hända i Stockholm handlar inte om det här. Man kan naturligtvis läsa den här artikeln som man vill, men väldigt mycket av detta är att man konkurrensutsätter inom sitt eget verksamhetsområde. Det är klart att ett personalkooperativ skulle kunna ta över en akutmottagning. Men jag har inte förstått att den här lagen handlar om det.

Jag vill ändå ställa en fråga som jag ställde till Lotta Nilsson-Hedström i onsdags: Varför föreslår inte Miljöpartiet en lag som förbjuder att lägga ned akutsjukhus under två år, under den här beredningstiden? Det är besynnerligt för mig.

Sedan min nästa fråga: Tycker Lotta Nilsson-Hedström att det är oetiskt när tandvård bedrivs med vinstintressen, när äldreomsorg och primärvård bedrivs med vinstintressen? Är det etiskt godtagbart eller inte? Om det är etiskt godtagbart, varför är det mindre etiskt godtagbart om ett akutsjukhus gör det?

Sedan vill jag understryka och säga att målet för mig som kristdemokrat, och jag vågar säga för de alla fyra borgerliga partierna, är att enskilda människor ska få en god vård och omsorg. Det är målet. Men medlen är olika beroende kanske på både var man bor och var man ser möjligheter. Man får aldrig glömma bort vad man har för mål och inte ställa för stora perspektiv på medlen. Varför är det inte målet om en god vård som är det viktigaste?

Anf. 29 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Självklart är det målet som är det viktigaste. Det har faktiskt väldigt många talare både i onsdags, i dag och i alla andra sammanhang betonat. Det var min poäng i mitt första stora inlägg i onsdags, att vara odogmatisk, att inte ha som överideologi att konkurrensutsätta eller att ha offentlig vård.

Det ger mig anledning att svara på hur jag ser på tandvård, äldreomsorg och primärvård. Det har jag klarlagt flera gånger. Det tror jag att det finns starkt stöd för även hos socialdemokratin och Vänsterpartiet. Visst kan det vara bra att konkurrensutsätta dem, de berörs inte av detta. Det här är inte en allmän konkurrensutsättningsdiskussion, utan det handlar om akutsjukvården, om att identifiera vad i hela vårdfältet som är det mest sköra, intressanta, det viktigaste och där det kan finnas fog för att undandra det ifrån konkurrensutsättning. Det handlar om inte allt eller inget, som jag sade förut. Det handlar om att vara pragmatisk, att titta på helhetsfältet och välja ut det som är dyrbart. Då har vi landat vid akutsjukvården. Då har vi funnit anledning att utreda villkoren för just den. Det var svaret på den frågan.

Anf. 30 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag fick inte svar på åtminstone två av mina frågor. Jag ska ställa dem igen. Varför har inte Miljöpartiet föreslagit en stopplag när det gäller nedläggning av akutsjukhus? Tidigare har de miljöpartister

jag känner varit väldigt måna om akutsjukhusen och talat för dem. Jag ställer alltså den frågan.

Den andra frågan fick jag inte heller svar på: Är det oetiskt med vinstintresse inom primärvården, äldreården och tandvården? Är det oetiskt med vinstintresse, eftersom man tycker att det är oetiskt inom akutsjukvården, dvs. den direkta vården?

Anf. 31 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Den ena frågan gav jag svar på. Den andra noterade jag men hann inte med. Nej, det är inte oetiskt med vinstintresse inom de områden som Chatrine Pålsson räknar upp. Nej, och som jag sade alldeles nyss har vi inte talat om dem heller. Vi har talat om akutsjukvården.

Nu har Chatrine Pålsson fått svar två gånger och även i onsdags.

Frågan om att förhindra nedläggning av landstingsägda sjukhus har jag också svarat på, men jag repeterar. Det handlar om att jämföra äpplen och papiljotter. Ett landsting har kvar sitt ansvar även om de bedömer att de måste lägga ned ett eget sjukhus. Det är mycket beklagligt, och det är mycket förståeligt med de människor ute i landet som blir upprörda när deras trygghet hotas i och med nedläggning av ett sjukhus som ligger nära. Det är ingen önskvärd utveckling. Men det handlar om att ansvaret fortfarande finns kvar. Landstinget måste fortsätta att ta ansvar för de patienter som har funnits på det sjukhuset. De måste bygga in strukturer för att fortfarande möta det behovet. Därför går det inte att jämföra de här två sakerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Samhällsekonomi och finansförvaltning

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2000/01:FiU2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 32 ANNA ÅKERHJELM (m):

Fru talman! Vi närmar oss nu slutet av dryga 14 dagars budgetdebatterande. Mycket har sagts i kammaren, och sammantaget har i stort sett alla samhällets grundfunktioner belysts, med sina fördelar och också sina klara och stora brister. Ett stort antal goda förslag i form av motioner har i snabb takt förkastats, men jag är övertygad om att de kommer tillbaka.

Den 22 november beslöt en majoritet av kammaren att fastställa utgiftstak och ramar för de olika utgiftsområdena. Vi moderater har föreslagit en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, men majoriteten har tyvärr velat något annat. Därför avstår jag från att redovisa något formellt motförslag.

Jag vill ändå vid detta tillfälle passa på att redovisa något av innehållet i vår motion Fi508.

Prot. 2000/01:48
15 december

Sjukhus med vinstsyfte

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

Majoritetens förslag till anslagsfördelning för utgiftsområdet omsluter lite drygt 1,3 miljarder kronor. Vårt förslag, som redovisas i motion Fi508, ligger sammantaget på 61 miljoner lägre.

Den största besparingen gör vi på SCB, Statistiska centralbyrån. Kostnaden för den totala statistikproduktionen det kommande året ligger på ungefär 750 miljoner kronor. Hälften av det är avgiftsfinansierat. SCB:s verksamhet har blivit mycket omfattande, med all säkerhet mer omfattande än vad som är rimligt för att täcka samhällsplanerarnas basbehov. SCB har årligen ca 15 000 uppdrag åt myndigheter, organisationer, forskare och företag. För dessa uppdrag tar man bara ut en kostnad för det merarbete som utförs för att ta fram den efterfrågade informationen. Vi anser att SCB i ökad utsträckning bör avgiftsfinansieras.

Vi kan också se att omfattningen av den offentliga statistiken ökar år från år. Krav ställs från olika håll, och någon begränsning tycks inte råda, vilket leder till frågan: Hur långt ska man egentligen gå? Hur mycket ska statistiken tillåtas att kosta?

Så småningom kommer kammaren att få ta ställning till en ny statistiklagstiftning. I underlaget för denna uppskattade man att den årliga kostnaden för uppgiftslämnandet för kommuner och företag uppgår till 270 miljoner kronor. Denna uppgift är troligtvis grovt underskattad.

När man i andra sammanhang begär att kostnadseffektivitet och sparsamhet ska gälla på områden som är långt viktigare för medborgarna är kanske inte bidrag till en ökad pappersproduktion det mest angelägna. När regeringen dessutom skriver att svarsbortfallen på ett oroande sätt ökar leder det naturligtvis till tanken att värdet av undersökningarna minskar och att resultatet kan snedvridas.

Det är värt att notera att bakom uppgiftslämnandet döljer sig inte sällan enskilda näringsidkare och småföretagare som får lägga ned mycket arbete och obetald tid på något som inte direkt bidrar till företagets överlevnad.

Nej, stanna upp ett tag och låt oss ifrågasätta den ohämmade expansionen på området för statistikinsamling, åtminstone på skattebetalarnas bekostnad. Alla blir garanterat lyckligare av det.

Under utgiftsområdet ligger också den registerbaserade folk- och bostadsräkningen som regeringen har tänkt sig genomföra under 2005.

Moderata samlingspartiets inställning är tydlig. Vi har varit emot detta hela tiden. Vi vill inte ha en registerbaserad folk- och bostadsräkning. Därför har vi inte heller avsatt medel på anslaget. Vårt alternativ är i stället en mindre omfattande komplettering till folkbokföringen.

Att samla in detaljerade uppgifter om människors liv och leverne leder lätt till omotiverat intrång i människors privatliv och kan upplevas som integritetskränkande. Jag är övertygad om att en stor del av svenska folket delar min uppfattning.

Tillvägagångssättet – en registerbaserad FoB – är ett dolt sätt att samla en stor mängd information genom anonyma system och utan medborgarnas medverkan, utan någon möjlighet till personlig påverkan eller ställningstagande.

Fru talman! Två utredningar med bäring på finansutskottets verksamhet har lagts fram under det senaste året, dels Upphandlingskommittén – ett delbetänkande – dels Riksdagskommittén. Vi ser med tillfredsställelse att båda dessa ligger i linje med förslag som Moderata samlingspartiet

har fört fram sedan länge. Nämnden för offentlig upphandling och Konkurrensverket föreslås läggas samman och ombildas till en ny myndighet.

Den totala offentliga upphandlingsvolymen uppgår till ca 400 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 23 % av Sveriges BNP. Var och en inser betydelsen av att den offentliga upphandlingen måste ske på ett korrekt sätt och att tillsynen över denna är en viktig uppgift. Vi tror att en sammanslagning av de två myndigheterna kommer att bidra till en skärpt efterlevnad av lagstiftningen och därmed bidra till ökad konkurrens och bättre kostnadskontroll, sett ur skattebetalarnas perspektiv.

Den andra stora förändringen gäller förslaget om en sammanhållen revisionsmyndighet för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen. Så sent som i går debatterades betänkandet KU8 här i kammaren, och det klubbades igenom bara för en liten stund sedan. Sverige sällar sig nu till det gängse mönstret internationellt och får en lagreglerad obunden revision i förhållande till såväl regeringen som riksdagen och revisionsobjektet. Vägen har varit lång, men målet ligger nu inom räckhåll.

Vi vill trots tillfredsställelsen peka på att RRV:s ställning fram till den 1 januari 2003 inte får undergrävas. RRV har en komplex finansieringsbild, engångsanslag, avgifter och särskilt finansierade regeringsuppdrag. RRV har i sin årsredovisning pekat på att verkets basresurser långsiktigt understiger vad som krävs för att genomföra en revision av dagens omfattning. Därtill kommer att marknadens efterfrågan på högutbildad arbetskraft gör att RRV kan få svårt att behålla eller rekrytera kvalificerade medarbetare, ett konstaterande som samtidigt är ett viktigt observerandum.

Fru talman! Jag nöjer mig med dessa synpunkter tagna ur vår anslagsmotion. Som framgått tidigare har riksdagens majoritet redan fastställt ramar för de olika utgiftsområdena och vårt alternativ har fallit, varför vi ej kommer att delta i beslutet om anslagen för utgiftsområde 2.

Anf. 33 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3, som innebär ett tillkännagivande till regeringen att arbetet med jämställdhetsbokslut och annan könsuppdelad statistik ska påskyndas.

Utskottet vill nöja sig med att säga att jämställdhet är en fråga med högsta prioritet och att regeringen arbetar intensivt med att på olika sätt införliva könsperspektivet i budgetprocessen och i den ekonomiska politiken. Allt detta är mycket bra. Kräver vi möjligen för mycket när vi inte nöjer oss med detta? Jag tycker inte det.

Visst har mycket positivt gjorts. Vi vänsterpartister gläder oss också åt att det nu finns förslag om att också regeringspartiet ska bli feministiskt. Men tyvärr blir ändå helhetsintrycket att regeringens profil i frågan nu är lägre än för fem år sedan.

Låt mig börja med att gå tillbaka till den finansplan som regeringen presenterade i början av 1995. Där skrev man bl.a. under rubriken *En politik för jämställdhet* att utredningar pekar på omfattande löneskillnader mellan kvinnor och män, att detta bidrar till att ett stort antal lågavlönade och lågutbildade kvinnor blir beroende av bidrag, trots eget förvärvsarbete. En rad åtgärder utlovades, bl.a. skulle dåvarande jämställdhetsministern bjuda in arbetsmarknadens parter för att diskutera vad som behövdes göras ytterligare.

Vad har då hänt med jämställdheten i Sverige sedan dess? Enligt LO:s rapport *Löner år 2000* ökade manliga arbetarlöner med 23 % mellan 1994 och 2000. Kvinnliga arbetarlöner ökade med 21,7 %. Motsvarande skillnad kan också ses på tjänstemannasidan.

Huvudförklaringen är att lönerna i den privata sektorn ökat med cirka tre procentenheter mer än lönerna i kommunerna, och det gäller både arbetare och tjänstemän. Majoriteten kvinnor jobbar, som sagt, i kommunerna – 80 % av de sysselsatta – medan majoriteten män jobbar i privat sektor. I LO-rapporten sammanfattades resultatet med orden: ”De som hade mest fick mest och de som hade minst fick minst.”

SCB har också nyligen publicerat lönestatistik för 1999. Männens tjänar totalt ca 30 % mer än kvinnorna. Om man rensar bort effekten av att kvinnor arbetar mer deltid, dvs. om man bara ser till heltidslönen, minskar skillnaden till ca 20 %. Rensar man också bort skillnader i yrkesval, bransch och utbildning kommer kvinnorna upp till 92 % av manslönen i genomsnitt. I privat sektor är skillnaden störst, i kommunerna är den minst. En del av detta beror på ren lönediskriminering, olika lön för samma jobb.

Jämfört med början av 80-talet har kvinnors relativa löner minskat. Medelvärdet på arbetsinkomsten för en heltidsarbetande kvinna – som andel av motsvarande manslön – var 1980 80,8 %. 1998 var motsvarande andel 78 %.

Självklart påstår jag inte att löneskillnader i första hand är ett resultat av den förda politiken. Vi lever i ett globalt kapitalistiskt system där starka krafter verkar för ökade skillnader både mellan samhällsklasserna och mellan könen. Men jag hävdar att den förda politiken kunde ha varit mer inriktad på att bekämpa skillnaderna än vad den har varit. Och eftersom jag tror att viljan finns att föra en bättre politik för mera jämställdhet så måste det vara något fel på vår verklighetsbild och/eller på vårt sätt att tänka kring dessa frågor.

Det är bra att regeringen i bil. 4 till finansplanen låtit göra en fördelningspolitisk analys som också är inriktad på könsskillnader. Som framhålls i denna bilaga är ett av de största problemen vid sådana analyser bristen på data.

Ett annat problem är att de teoretiska tankekonstruktioner som analysen bygger på ursprungligen är skapade för att osynliggöra könsskillnader snarare än för att uppmärksamma dem. Basaktören i den bland svenska ekonomer helt dominerande s.k. nyklassiska teorin är hushållet som antas reagera på förändringar av exempelvis lön, skatt eller bidrag så att totalnyttan maximeras. Den eventuella konflikten om t.ex. vem som ska förvärvsarbeta eller vara hemma eller om hur inkomsterna ska användas blir därmed osynliggjord.

Det finns också i regeringens fördelningsanalys några beräkningar där man behandlar kvinnor och män individuellt. Det är bra men otillräckligt. Sammantaget visar fördelningsanalysen att skatter, transfereringar och den offentliga konsumtionen betydligt utjämnar de ekonomiska resurserna både mellan klasserna och mellan könen. De förslag som läggs fram i budgeten för år 2001 ger marginellt högre standardtillskott till kvinnor jämfört med män. Men som redan sagts kan dessa politiska åtgärder bara något motverka krafter som verkar åt andra hållet.

Vad är det då som behöver göras för att minska könsklyftorna, och vad är det för statistik vi kan behöva för att få ett bra underlag för sådana beslut? Moderaterna anser, om jag förstått saken rätt, att det bästa man kan göra för att öka jämställdheten är att sänka skatter, gå från generella till privata försäkringssystem och försvaga arbetsrätten. Därför kan det vara intressant att ta del av vad som händer i länder som sedan länge har ett system av den typ Moderaterna eftersträvar.

I USA, där ju de senaste årens rekordartade ekonomiska tillväxt framhållits som bevis för systemets överlägsenhet, har en rad studier över inkomstfördelningen mellan könen publicerats på senare tid. Dessa studier är intressanta också av den anledningen att den feministiska tanke-traditionen där har en stark förankring.

Vad säger då dessa studier? Enligt den välkända Heidi Hartmann uppgick andelen löntagare i USA med löner under fattigdomsstrecket till drygt 25 % år 1999. Det är en högre andel än under 1970-talet. Fattigdomen är starkt könsbunden. Andelen fattiga kvinnor är drygt 33 % jämfört med drygt 20 % bland männen. Gruppen ensamstående kvinnor med barn representerar 24 % av samtliga småbarnsfamiljer i USA och ökar hela tiden på grund av förändrade familjemönster och alltfler skilsmässor. De utgör samtidigt 60 % av alla barnfamiljer som klassas som fattiga.

Sedan år 1970 har kvinnornas sysselsättningsgrad i USA visserligen ökat från knappt hälften till över 70 %. Detta har självklart också ökat kvinnornas andel av de samlade inkomsterna och därmed möjligheterna för kvinnor att försörja sig själva. Men denna positiva trend gäller inte alla kvinnor. Bland ensamförsörjande kvinnor med en utbildning som understeg 12 år sjönk både andelen med förvärvsarbete och reallönerna under samma tid.

Enligt flera andra studier i USA har den nya socialpolitiken med ökade krav på bidragsmottagarna i kombination med skattelättnader för låginkomsttagare inte bidragit till att lösa problemet med utbredd fattigdom och växande klass- och könsskillnader i utbildning och inkomst. Snarare tvärtom. I praktiken har skattelättnaderna inneburit en hjälp till arbetsgivare som inte erbjuder sina anställda anständiga löner och arbetsvillkor att hålla sig kvar på marknaden.

Dessa studier från USA bygger naturligtvis på att forskarna har tillgång till relevanta data, och jag påstår definitivt inte att den offentliga statistiken i USA är bättre än den vi har i Sverige. Det är ett belägg för att det inte räcker med att vi får en bättre och mer könsuppdelad statistik. Det handlar också om att vi måste få nya sätt att tänka.

Det är också bra att det sedan förra året finns en arbetsgrupp som ska ta fram metoder för att könsuppdelat uppgifter för ett antal anslag i budgeten och att SCB fått pengar till detta. Det pågår också ett arbete på en del myndigheter och i en del kommuner med att göra budgetarbetet mer könsmedvetet. Jag vill peka på Sida, där man arbetar intensivt med detta. Inspirationen kommer, kanske lite förvånande, delvis från Sydafrika där man har ett s.k. *Women's Budget Initiative* och från Namibia där Agneta Stark och Stefan de Vylder på Sidas uppdrag skrivit om hur budgetarbetet ska kunna göras mer könsmedvetet.

Både regeringen och riksdagen, och inte minst vi i finansutskottet, behöver skola oss i ett nytt sätt att tänka. Särskilt för oss som tillhör partier som kallar sig feministiska måste det vara en självklarhet. Vi väns-

terpartister påstår inte att vi har vare sig några färdiga teorier eller några färdiga förslag på allt som behöver göras. Men vi tycker att vi har rätt att ställa högre krav på både oss själva och på andra.

Anf. 34 ANNA ÅKERHIELM (m) replik:

Herr talman! Vi diskuterar Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Johan Lönnroth tar i sitt anförande upp jämställdhetsstatistik och glider över på temat jämställdhetsfrågor, Moderaternas inställning till jämställdhetsfrågor och våra förslag i andra sammanhang.

Jag vill bara just nu göra det klarläggandet att eftersom vi diskuterar utgiftsområde 2 faller dessa frågor lite utanför dagens ämne. Jag tar gärna upp dem vid ett annat tillfälle.

Anf. 35 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Det ska vi gärna göra.

Anf. 36 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Företrädare för modern institutionell ekonomisk teori hävdar generellt betydelsen av institutioner – det hörs för övrigt av namnet – som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner för en sund marknadsekonomi. En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner utmärks av låg osäkerhet. Osäkerhet kostar merarbete, tid och pengar för att kompensera och reducera.

Nobelpristagaren år 1993, Douglas North, och andra har även betonat äganderättsformer, vilket knappast varit möjligt i en kultur som präglats av något annat än ”du skall icke stjäla”. Den amerikanske ekonomihistorikern David Landes har i ett nyligen översatt arbete, *The Wealth and Poverty of Nations* från år 1998, bl.a. på nytt lyft fram betydelsen för ekonomisk tillväxt av särskilda kulturella drag och ett etos med betoning på arbetsetik, driftighet, ärlighet, tålmod och ihärdighet.

Med dessa referenser vill jag hävda någonting som jag tycker borde vara självklart. Marknadsekonomi behöver en god etik med ordning och regler för att kunna uppstå och fungera. Denna ordning har inte alstrats spontant. I vår del av världen spårar vi grunden i det kristna och delar av det klassiska kulturarvet. Där finns t.ex. den kristna etiken med dess betoning på rätt och fel, karaktär, hederlighet, duglighet och arbetsetik och annat.

Hayeks *spontaneous order* och Schumpeters betoning på innovationsverksamhet förutsätter snarare ett kulturellt klimat som i västerlandet knappast kan ha uppstått utan någon påverkan från det kulturella arvet. En etisk relativism, en defaitism eller t.o.m. utilitarism med nyttoetik och värdenihilism kan givetvis uppkomma i en kultur och t.o.m. dominera, men det är knappast en bra grund att bygga en marknadsekonomi på.

Med detta som bakgrund vill vi betona värdegrundens betydelse för att skapa en effektiv och rättskaffens marknadsekonomi och en statsförvaltning som ska vaka över att det är stabila förhållanden på finansmarknader med en etisk grund. Stabilitet i sig behöver inte vara etiskt riktigt, som är bekant från andra länder som t.ex. Kina.

Samtidigt är målet med all offentlig verksamhet att den ska bedrivas utifrån ett gott förvaltarskap med invånarnas gemensamma medel. Då

behövs naturligtvis en helhetssyn på alla dessa utgiftsområden som vi har att hantera.

Verksamheten inom utgiftsområdet Samhällsekonomi och finansförvaltning har två mål. Det ena är att den statliga verksamheten sköts korrekt, effektivt och rationellt. Det andra är att skapa stabila förutsättningar för det finansiella systemet genom analys, tillsyn och regleringar av de finansiella institutens agerande på marknaden. Det ska också ge ett gott konsumentskydd och en god förvaltning av statens skuld.

Det finns annars rimligtvis ett övergripande mål som inte nämndes i budgetpropositionen om det goda samhället och det gemensamma bästa. Detta bör hela verksamheten styras emot.

Under detta övergripande mål kommer målet, eller låt oss snarare säga medlen, om stabilitet, effektivitet och ett gott konsumentskydd.

Denna ideologiska grund är bakgrunden till vårt förslag om effektivisering och samordning inom statsförvaltningen. I utskottets arbete med en utvärderingsgrupp där jag har haft förmånen att ingå har vi låtit granska bl.a. Finansinspektionen. Det blev klart hur nödvändigt det är att kunna bryta ned övergripande mål och delmål för att kunna bedöma konkreta och uppföljningsbara delmål, och därmed huruvida anslaget i sig är adekvat och omfattningen är adekvat och om det finns tecken på en god hushållning.

Utifrån det arbetet är det alldeles uppenbart att detsamma är nödvändigt för andra institutioner inom utgiftsområdet.

Med detta stöder jag naturligtvis vårt övergripande förslag, som tyvärr redan har fallit. Jag yrkar bifall till vår reservation 2 under mom. 6, där vi har ett, möjligtvis innovativt, förslag till hur finansieringen av Finansinspektionen ska gå till.

Anf. 37 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare! Utgiftsområde 2 handlar om samhällsekonomi och finansförvaltning. Från Centerpartiets sida har vi tyckt att anslaget på utgiftsområdet borde ha begränsats med 136 miljoner kronor. Det handlar om en neddragning på Konjunkturinstitutet mot bakgrund av att man borde värdera vilka, i och för sig mycket värdefulla, utredningar som görs där och vilka som behöver göras och sätta dem i relation till andra jämförande utredningar, så att dubbelarbete undviks.

Statskontoret får en neddragning med 10 miljoner. För täckning av merkostnad för lokaler blir det en neddragning med 4 miljoner. Statistiska centralbyrån får en neddragning med 3 miljoner. Detta beror bl.a. på att det arbete som utförs av Statistiska centralbyrån i och för sig behövs, men som det har utvecklats under de senaste åren så drabbar det småföretagare på ett helt orimligt sätt. Om man är kvinna och småföretagare inom ett tjänsteföretag som har en del import och export så fick man under förra året en stor mängd undersökningar som sanningsenligt skulle fyllas i. Delvis upprepade de varandra. Detta gör att jag undrar över om byråkratin behöver växa på det här viset. Är det inte bättre att småföretagen får tid att göra det som de ska hålla på med, nämligen producera?

Vidare vill vi inte ha ett anslag till Statens kvalitets- och kompetensråd på nästan 11 miljoner. Det beror på att vi tycker att anslaget får något slags gisslanfunktion. Kvalitets- och kompetensutveckling måste ligga på

varje myndighet. Kompetensen för att utveckla detta kanske inte finns i en central förvaltning, utan inom forskningen på universiteten. Därför tycker vi att anslaget inte ska finnas. Ansvaret ska i stället ligga ute på varje myndighet. Samma sak gäller den utgiftspost som heter Utvecklingsarbete.

För Riksgäldskontorets förvaltningskostnad har vi föreslagit en neddragning beroende på att statsskulden minskar och att kostnaden för att hantera den därmed också rimligen borde minska.

Slutligen skulle jag, även om det kanske inte direkt hör till detta utgiftsområde, vilja ta upp den diskussion som Johan Lönnroth tog upp om hur man ser resultatet av det arbete och de utgifter som kommer ifrån statens sida. Det gäller den statistik som visar kvinnornas och barnens situation. Tyvärr är det bara jag från Centerpartiet, och Kristdemokraternas representant, som på annat håll har reserverat sig till förmån för en barnbilaga i budgeten. En sådan har både Rädda Barnen och andra frivilligorganisationer föreslagit. Den skulle komplettera välfärdsutredningen just genom att visa på barnens situation i Sverige.

Jag håller också med Johan Lönnroth om att det är bekymmersamt att arbetet har avstannat för den arbetsgrupp som skulle hantera jämställdhetsstatistiken. En sådan statistik är nödvändig. Om man tittar på hur det ser ut så ser man att fattigdomen är könsbunden också i Sverige. Det håller jag med Johan Lönnroth om. Många av de orättvisor som finns beror på diskriminering av kvinnor. Vi kan ta exempel som lönebildning, den könssegregerade arbetsmarknaden, de fattigaste pensionärerna, den orimliga och orättvisa grundnivån i föräldraförsäkringen på 60 kr om dagen m.m.

Jag tycker också att det är viktigt att vi på detta område sätter en press på Socialdemokraterna. Finansministern valde att inte svara i debatten på om han är feminist eller inte. I och för sig har förslaget till partiprogram inte gått igenom än, men statsministern har ju deklarerat att han är feminist. Jag tycker att skillnaden är ganska intressant. Därför tror jag att det är viktigt att vi får en lite påtryckande motor just när det gäller finansministerns arbete.

Däremot har vi nog inte samma motivering till detta från Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Jag skulle vilja återge vad Tage Danielsson har skrivit i sina samlade dikter. Han sade ungefär så här: Jag är socialist som varje tänkande person. Jag tror på Marx och Lenin och på världsrevolution. Samtidigt tror jag på kapitalism i någon liten mån. Var skulle annars vanligt folk få pengarna ifrån?

Jag skulle vilja ta upp Johan Lönnroths kastade handske – vi har ju talat om tappade vanter – i debatten. Om vi går ifrån några av de bakgrundsliggande resonemangen så tror jag att vi är överens om att det finns missgynnande strukturer i det svenska samhället och att vi därför är feminister, om än med lite olika motiveringar. Varför inte se om vi inte kan skriva en partiövergripande motion om den här statistiken till våren?

Anf. 38 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Betänkandet handlar om samhällsekonomi och finansförvaltning. Det är områden som är otroligt viktiga för ekonomins funktionssätt, och därmed för vanliga människors möjligheter att forma sin

egen vardag. Det handlar om infrastruktur för ekonomin och om ett vettigt beslutsunderlag.

I utskottsbetänkandet är alla överens om att – som en information eller rättare sagt en uppmaning till regeringen – de olika målen för politikområdena som finns såväl på det här området som generellt måste definieras tydligare. Det måste ske i samband med att riksdagen ska ta ställning till den resursfördelning som ska följa med till de olika politikområdena. Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram att vi är överens i finansutskottet om att ge regeringen lite bakläxa på detta område.

När det gäller indelningen i politikområden har vi preliminärt sagt att det är okej. Men vi i Folkpartiet tänker ta total ställning till detta i samband med att man lägger om budgetsystemet och resultatsystemet. Det är ju först då man kan få en överblick av om detta verkligen är en vettig uppdelning. Vår grundhållning är att vi är mycket positiva till en sådan omläggning. Den kommer nämligen att betyda att man kommer att kunna jämföra budgeten med utfall och ta ställning till resursfördelningen på ett vettigare sätt än man kan i dag.

Jag har några konkreta sakfrågor. Vi tycker att det är bra att Konjunkturinstitutet har fått ökade möjligheter att arbeta fram medelfristiga kalkyler. Det som Konjunkturinstitutet levererar är ett viktigt beslutsunderlag. Vi tycker framför allt också att det är viktigt att man har en något mer långsiktig hållning till den ekonomiska politiken. Den tid är förbi när man genom *fine tuning* kunde styra ekonomin månad för månad och kvartal för kvartal. När vi hör uttalanden som dem från finansministern om att skattepolitiken ska avvägas vecka för vecka och att de exakta skattesänkningarna ska beslutas om när man ser augustis siffror så blir man lite orolig. Det är oroande att regeringen eller majoriteten har hållningen att man kan sköta den ekonomiska politiken upp och ned och fram och tillbaka efter de absolut senaste siffrorna för nästa kvartal. Det är inte ett bra sätt att sköta den ekonomiska politiken.

Vad gäller SCB har vi ett förslag, nämligen att lönestatistiken ska ligga kvar där. Vi tror att den kompetens och den bredd som finns på SCB är bättre när det gäller att sköta lönestatistiken. Det är dessutom ytterligare en faktor som kan bidra till att könsuppdelningen av statistiken fungerar bättre. Vi tror också att analysen av könsuppdelningen kan fungera bättre om den ligger kvar inom ramen för Statiska centralbyrån och inte flyttar över till det här nya institutet.

Folkpartiet säger nej till folk- och bostadsräkningen. Vi har sagt nej hela tiden, och vi kommer att fortsätta att säga nej. Vi ser inte den neddragning som vi har föreslagit här i största allmänhet som en finansiering av andra förslag. Vi tycker att det är principiellt felaktigt att genomföra den här registerbaserade folk- och bostadsräkningen. Den är integritetskränkande för individerna. Vi vill inte att den genomförs.

När det gäller Nämnden för offentlig upphandling har vi inget förslag nu, men vi vill verkligen uppmana majoriteten att komma till skott med den omläggning som en utredning redan har föreslagit för länge sedan. En mycket stor grupp av partier tycker att detta bör komma till stånd.

Det finns förslag på annorlunda finansieringar av Finansinspektionens verksamhet. Jag vill betona att vi tycker att det är en otroligt viktig del av den ekonomiska infrastrukturen. Det kan hända att anslagen kommer att behöva ökas framöver i takt med att den finansiella marknaden

Prot. 2000/01:48
15 december

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

blir mer komplex och mer internationaliserad. Då måste den ekonomiska infrastrukturen kunna hänga med. Men det betyder inte att man ska börja med några nya sätt att så att säga runda utgiftstaken. Det tycker vi möjligt att vi har sett nog av från majoritetshåll redan.

Det är lite intressant att vi just i dagarna har kunnat konstatera att regeringens själv har blivit föremål för granskning från Finansinspektionen som har överlämnat ärendet till Ekobrottsmyndigheten. Det visar hur viktigt det är att man är stark och vågar jobba oberoende av statsmakterna även på det här området.

Till sist tänkte jag gå in lite på jämställdhetsfrågorna och den könsuppdelade statistiken.

Det är otroligt viktigt att man har mycket sådant. Men det som Vänsterpartiet på något sätt fastnar i är att de tror att det är statistiken som är målet och att kollektivet ska sättas i fokus. Man får inte ett *gender*-perspektiv i den ekonomiska politiken genom att jämföra resultatet och sedan försöka lägga det till rätta. Man måste se till orsakerna. Jämställdhet handlar om makt och lika möjligheter, inte om lika resultat.

Feminism handlar om att se att det finns strukturella orättvisor och att vilja göra någonting åt dem. Så enkelt kan man sammanfatta den feministiska analysmetoden. Det är egentligen först och främst ett statsvetenskapligt synsätt och inte en politisk ideologi.

Vänsterpartiet vill ha fler siffror. Men man kan undra vad ni ska ha siffrorna till. Ni vill ju likafullt hela tiden upprätthålla de strukturer som skapar de ojämlika villkoren för kvinnor. Ni vill upprätthålla de system som gör att kvinnor i dag inte kan agera och verka som de individer de är. Ni ser inte *gender*-perspektivet ens när ni snubblar över det. Den debatt som har försiggått tidigare här på förmiddagen handlar ju faktiskt väldigt mycket om detta. Om kvinnor, på samma sätt som män, ska kunna arbeta i olika organisationer, ha olika arbetsgivare, utvecklas i jobbet, få en bra löneutveckling och inflytande över sin arbetssituation kan man inte bita sig fast vid att kvinnors arbetsmarknad ska vara i offentlig sektor samtidigt som männen har all rätt i världen att göra detta.

Fråga dem som jobbar på S:t Görän! Det har stått en debattartikel i någon av lokaltidningarna här i Stockholm där alla de fackliga företrädarna säger att detta är en mycket bra förändring. Varför förändrar man huvudmannskapet för så många vårdinrättningar t.ex. här i vårt landsting? Jo, därför att personalen vill det. Gå och tala med någon av de kvinnor som arbetar inom den privata vårdverksamheten! Det enda de säger är: Aldrig mer landstinget! Varför vill ni sätta er till doms över deras egen vilja att ha en annan arbetsgivare än landstinget? Det är inte ett *gender*-perspektiv.

Jag tycker att det nästan är lite patetiskt att höra den här diskussionen om feminism. Det verkar precis som om man kan rösta om detta på en partikongress. Jag skulle mycket väl kunna stå här och kalla mig själv för lång, men jag blir det ändå inte. Jag kommer fortfarande att ha samma höjd över havet. Görän Persson, Johan Lönnroth och alla partikongresser i världen kan rösta om att man ska vara feminister, men de blir det inte bara för att de kallar sig för det. Det är först när man verkligen tillägnar sig detta synsätt och drar några slutsatser av det som man kan kalla sig feminist.

Vänsterpartisterna håller fast vid detta med feminismen som en liten snuttefilt för att slippa prata om den kommunism som ni måste glömma. I praktiken handlar det bara om samma gamla socialistiska politik som ni alltid har stått för och uppenbarligen tänker fortsätta att stå för. Ni vill gärna ha mer könsuppdelad statistik. Men, Johan Lönnroth, varför kan vi inte vara överens om att ta fram lönestatistik över sjuksköterskor som jobbar i privat och offentlig sektor? Det tycker jag skulle vara mycket intressant.

I vår gemensamma borgerliga reservation om inriktningen för den ekonomiska politiken tar vi upp just frågorna om hur man ska kunna ändra de strukturer som är med och upprätthåller det ojämlika samhället. Jag tycker att det är en mycket viktigare och större fråga än att tjata om statistik. Jämställdhet handlar inte om siffror. Det handlar om makt.

Anf. 39 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Vi kan hålla med om ganska mycket, Karin Pilsäter. Men Karin Pilsäters påståenden om vad jag och Vänsterpartiet tycker är genomgående totalt felaktiga. Statistiken är självfallet inte målet. Det är orsakerna och vad man kan göra åt dem som är intressanta. Det handlar om strukturer, precis som Karin Pilsäter säger. Det var därför jag pekade på hur statistiken ser ut i USA, det land där man har infört väldigt mycket av de system som ni vill ha, t.ex. privatisering, privata försäkringssystem osv. Och det har inte främjat jämställdheten. Vi vill inte heller behålla de strukturerna. Vi vill också ändra de här strukturerna, men vi vill ändra dem åt ett annat håll än vad ni uppenbarligen vill.

Jag träffar också människor som arbetar inom vården som är oerhört missnöjda med landstingens sätt att ha makten över detta. Det beror bl.a. på bristande resurser. Det är dessutom så att landstingen har hand om den stora tunga vården. Det är ganska ofta så att de privata verksamheterna plockar ut russin ur kakan. Det är inte så konstigt om personalen där ofta tycker att det är väldigt skönt att slippa ifrån de tyngsta bitarna som ligger kvar hos landstinget.

Jag tillhör faktiskt också dem som anser att det inte är någon poäng med att bara kalla sig feminist. Jag har själv sagt att jag vägrar att kalla mig feminist till den dag då de kvinnor som finns i min omgivning säger: Ja, Johan, du är feminist. På den punkten kan vi också vara överens. Men jag tror att skillnaden mellan Karin Pilsäters parti och mitt parti är att vi män i Vänsterpartiet faktiskt strävar efter att bli feminister. Jag undrar hur det är med Karin Pilsäters manliga partikamrater.

Anf. 40 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Låt mig svara på den sista frågan. Eftersom mina partikamrater är liberaler behöver de inte sträva efter att kunna klistra någon annan ism på sig för att ha någon ism att framträda under. Därför tror att jag att de strävar efter att bedriva en vettig politik. Sedan kan det vara olika om man känner att man ovanpå det att man är liberal, internationalist, humanist och alla de andra ismerna som vi kan använda också säger att man är feminist. Men, som jag sade tidigare, är detta fullständigt ointressant. Det handlar om vilken politik man bedriver och vilket resultat det blir. Jag har mycket stor respekt för Johan Lönnroths hållning i den

här frågan och något mindre respekt för dem som tror att man kan rösta på en partikongress och förändra synsättet hos människor.

Nu kom det också upp att vi vill en massa saker som Johan Lönnroth mycket väl vet att vi inte vill. Den frågan tycker jag att vi kan lämna därhän. Johan Lönnroth vet mycket väl att vi inte vill ha system med privata försäkringar osv.

Men faktum kvarstår. På S:t Görans sjukhus i Stockholm, som tydligen är ett rött skynke för er, säger personalen att de inte vill återgå till landstinget. De tycker att det är mycket bättre nu. Det handlar inte om att plocka russen ur kakan. Storstretens vårdcentral i Botkyrka som är privat har inte plockat russen ur kakan. Personalen där trivs mycket bättre än vad de gjorde när de var landstingsanställda. Det finns exempel efter exempel där det inte alls handlar om att plocka russen ur kakan. Det handlar om att man vill bedriva verksamheten precis där man finns och inom det yrkesområde som man har valt, men man vill jobba med andra former, kunna utveckla verksamheten och få en vettigare lön. Varför kan vi inte vara överens om att vi ska kräva fram statistik som visar skillnaden inom lönebildningen för dem som jobbar i privat och offentlig sektor, Johan Lönnroth?

Anf. 41 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Vi kan gärna enas om att kräva detta. Det finns faktiskt viss statistik. Jag hänvisade just till en statistik över löneskillnader mellan kvinnor och män som visar att dessa skillnader är nästan noll i kommuner och landsting, medan de däremot är mycket stora i den privata sektorn. Det är den grundläggande statistiken.

Vi är vidare helt överens om att det inom landstingen är mycket stora problem. Landstingspolitiker måste ändra sina sätt att styra verksamheten och framför allt ge personalen, inte minst den kvinnliga, mera makt över den egna arbetssituationen. Man har också oerhört starkt hierarkiska strukturer, där männen ofta sitter i toppen och kvinnorna har de mera underordnade arbetena. De strukturerna måste ändras. Jag tillhör definitivt dem som anser att de borgerliga privatiseringskraven ska mötas med en mer demokratisk struktur, som gör att de som arbetar inom vården och i andra delar av den offentliga sektorn får mer att säga till om.

Anf. 42 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att det ojämlika samhället kommer att bestå så länge ni biter er fast vid att så mycket som möjligt av den verksamhet där kvinnor finns ska vara offentligt driven och in i minsta detalj politikerstyrd. Så länge ni håller fast vid att det som kvinnor är beroende av i det ojämsställda samhället – barnomsorg, äldreomsorg och andra kvinnligt dominerade yrkesområden – ska tillhöra den offentliga sektorn, medan det som de flesta män är verksamma inom ska finnas i den privata sektorn, med mer decentraliserade organisationer, med mer av egenmakt osv., kommer också det ojämsställda samhället att bestå. Det är först när man är beredd att bryta upp de strukturer som är orsaken till ojämlikheten som det kommer att förändras. Det går inte att lappa på efteråt.

Jag är mycket glad åt att Johan Lönnroth här tydligt deklarerar att man är intresserad av mer än siffror och statistik. Det är en välkommen tillnyktring från den socialistiska sidan, men i grunden tror jag att de

stora skillnaderna mellan oss inte handlar om något annat än skillnaden mellan socialism och liberalism. Det handlar inte om feminism.

Därför tycker jag att det vore bättre om ni hederligt drev er politik som socialistiska frågor i stället för att försöka klä in dem i jämställdhetssträvanden och kalla detta för feminism.

Jag tycker att det redan på ett tidigt stadium stod klart att socialismen inte är den ideologi som kommer att befria kvinnan. Det kommer inte heller att bli så om ni får fortsätta. Jag vill gärna ha mer statistik – den är ett bra beslutsunderlag och en bra information – men ni måste framför allt skaffa er en insikt om att man verkligen behöver bryta upp de strukturer i samhället som skapar ojämlikheten.

Anf. 43 KJELL NORDSTRÖM (s):

Herr talman! Det politikområde som vi nu behandlar omfattar, som en del talare redan påpekat, reglering och tillsyn av finansiella marknader, statskuldsförvaltning, statliga garantier, insättarskydd m.m. Huvuddelen av utgiftsområdet avser sex myndigheters verksamhet, och ca 10 % av anslagen avser bidrag till vissa multilaterala organisationer verksamma på det finansiella området och i internationellt ekonomiskt samarbete.

Tre reservationer har lämnats vid betänkandet, och jag vill kort kommentera dessa. I reservation 1 av Bo Könberg föreslås att vi inte ska genomföra någon folk- och bostadsräkning år 2005. Som huvudmotiv för detta anges integritetsskäl.

Folk- och bostadsräkningen har varit och kommer att vara ett viktigt underlag för samhällsplaneringen. Det har gällt såväl på nationell och regional nivå som på lokal nivå. Det är därför viktigt att vi kan genomföra en folk- och bostadsräkning av god kvalitet, med så liten börda som möjligt för uppgiftslämnaren och med sådan utformning att den personliga integriteten kan garanteras. Jag har den uppfattningen att det mycket väl går att förena de här kraven och yrkar därför avslag på Bo Könbergs förslag.

I samma reservation tar man upp att lönestatistiken ska ligga kvar hos SCB. Vi för nu över 26 miljoner till Medlingsinstitutet, som får ansvar för lönestatistiken. Jag tror att det är viktigt att vi nu får ett kvalificerat organ som kan ta ansvar för och även utveckla lönestatistiken, inte minst utifrån den debatt som tidigare har förts om könsrelaterad statistik osv.

I reservation 2 föreslås att finansieringen av Finansinspektionens verksamhet ska ses över. I dag finansieras Finansinspektionens verksamhet med anslag, men inspektionen tar årligen ut en obligatorisk tillsynsavgift samt ansökningsavgifter för prövning av olika typer av ärenden. Dessa inkomster redovisas mot en inkomsttitel.

Finansinspektionen uppbär dessutom vissa administrativa avgifter från Bokföringsnämnden och Insättningsgarantinämnden som inte har samband med tillsynsverksamheten. Dessa medel får inspektionen själv disponera.

Utskottsmajoriteten ser ingen anledning att ändra dessa förhållanden och avstyrker därför reservation nr 2.

Reservation nr 3 handlar om könsuppdelad statistik. Reservanterna föreslår att arbetet med jämställdhetsbokslut och annan könsuppdelad statistik ska påskyndas. Frågan om könsuppdelad statistik i genusp-

spektiv behandlades i kammaren för några veckor sedan i anslutning till finansutskottets betänkande FiU1. Utskottet framhöll då och gör det även i dag att regeringens utgångspunkt i jämställdhetsfrågor är att såväl den politiska som den verkställande delen av regeringsarbetet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Sedan 1994 publiceras som bilagor till vår- och budgetpropositionerna redovisningar av olika typer av fördelningseffekter. I årets budgetproposition redovisas fördelningseffekterna av förslagen till skatteförändringar, höjda barnbidrag och höjda bostadstillägg till pensionärerna. Av den redovisningen framgår att kvinnor gynnas något mer än män av de föreslagna åtgärderna.

Jämställdhet är en fråga med högsta prioritet, men mycket återstår att göra. Därför är utskottet tillfreds med det intensiva arbete som regeringen genomfört för att införliva könspektivet i budgetprocessen och den ekonomiska politiken. Därför anser utskottet att det inte är nödvändigt att riksdagen ger regeringen ett särskilt tillkännagivande i denna fråga och avstyrker således även reservation nr 3.

Anf. 44 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag tänker ta upp statistikfrågorna, både könsuppdelad statistik och miljöstatistik. Det kanske verkar lustigt för er som lyssnar på detta här i kammaren eller på radion att vi här i riksdagen diskuterar statistik. Det är väldigt bra om man inför beslut kan ta fram uppgifter och göra en analys av vilka konsekvenser dessa beslut får, t.ex. ur jämställdhetssynpunkt eller ur miljösynpunkt. Det blir på så sätt lättare att fatta beslut. Jag ska ge några exempel.

Man har nyligen redovisat i TV att de 22 % kvinnorna inom Stockholmspolisen svarar för nästan 80 % av sjukskrivningarna. Vi kan då fundera över varför det är så här. Utan kunskap kan vi inte se hur verkligheten ser ut, och vi behöver när vi fattar beslut kunna göra analyser av hur dessa slår i jämställdhets- och miljöperspektiv.

Jag vill betona att det arbete som nu pågår på Finansdepartementet är bra. Det är ännu inte tillräckligt. Vi är inte nöjda med den könsstatistik som finns i dag, men i och med att det pågår ett arbete både på Näringsdepartementet och på andra departement som vi ser som positivt väljer vi att inte reservera oss i dag. Om man inte utvecklar könsstatistiken vidare i framtiden avser vi däremot att återkomma.

Jag vill poängtera att feminism och jämställdhet inte bara handlar om statistik, även om statistiken är ett verktyg för att nå jämställdhet. Det handlar också om vilket ansvar vi tar. Jag tycker att det är ganska intressant att i betänkandet läsa om att regeringen har som mål – vilket vi tycker är för lågt satt – att andelen kvinnor i de statliga bolagsstyrelserna ska öka till 40 % år 2003. I dag är bara 28 % av ledamöterna i statliga bolagsstyrelser kvinnor, medan 72 % är män. Detta är helt otillfredsställande.

Vi har ett av världens mest jämställda parlament, och varannan av ministrarna är kvinnor. Regeringen borde kunna utse ledamöter i de här styrelserna så att proportionerna blir 50–50. Detta borde vara ambitionen, och det borde också kunna uppnås.

När det gäller miljöstatistik har vi som ett av de första länderna i världen börjat att i den ekonomiska propositionen faktiskt redovisa olika

gröna nyckeltal. Det är mycket positivt. Vi håller på att utveckla fler nyckeltal som ska in. Jag vill bara poängtera vikten av att man också tar upp hur miljöutvecklingen ser ut när man redovisar ekonomin. Hur ökar koldioxidutsläppen? Hur ser energianvändningen ut? Hur ser energieffektiviseringen ut? Andra miljömål måste alltid synliggöras. Jag tycker att det är bra att vi har påbörjat det arbetet och att vi fortsätter att utveckla det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Allmänna bidrag till kommuner

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2000/01:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 45 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Man skulle kunna göra tankeexperimentet att någon av socialdemokraterna här i kammaren ska delta i TV-programmet Vem vill bli miljonär och då får frågan: Vad har socialdemokraterna gjort de senaste åren för att stärka den kommunala självstyrelsen? Om man tänker sig att Jan Bergqvist eller Sonia Karlsson ska besvara den frågan inser de raskt att de inte har något svar. Men då vänder de sig till sin livlina. Det skulle kunna tänkas vara den socialdemokratiska statsvetaren och experten på kommunal självstyrelse, Agne Gustafsson i Lund. Han skulle väl ge ett tydligt svar som skulle kunna relateras här i kammaren, nämligen att socialdemokraterna absolut inte har gjort någonting för att stärka den kommunala självstyrelsen.

Herr talman! Skämt åsido fanns det i Svenska Dagbladet under den gångna helgen en intervju med just nämnde Agne Gustafsson. Där talas om den kommunala självstyrelsen som finns angiven i grundlagen, regeringsformen 1 §, med en formulering som jag ju kan läsa in till protokollet ännu en gång:

”Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning ... Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.”

Det hävdas ju nu att den kommunala självstyrelsen håller på att urholkas. Och så säger Agne Gustafsson att det verkligen finns fog för den kritiken. Som exempel pekar han på den kommunala skatteutjämningen som helt klart inte uppfyller de konstitutionella kraven. Jag citerar ur intervjun:

”– Kommunalskatten ska användas i den kommun där den tas ut. Staten har både rätt och skyldighet att sörja för en utjämning mellan olika delar av landet. Men då får staten skaffa pengarna också och inte ta dem via kommunalskatten. Det är manipulativt.”

Det skrivs också lagar som ska tvinga kommuner till ett visst beteende, som bibliotekslagen. Det är ju helt orimligt att reglera sådant i lag. Det tillkommer inte ett enda nytt bibliotek av den orsaken. Agne Gus-

tafsson går vidare fram i intervjun och talar om det orimliga i t.ex. den nyss omdebatterade stopplagen.

Trots vad Sonia Karlsson påstod t.ex. i den debatt vi hade i kammaren den 15 november i år om just den kommunala skatteutjämningen råder det ju i själva verket en stor samstämmighet mellan landets grundlagsexperter om att den nuvarande inomkommunala skatteutjämningen strider mot grundlagens lydelse. Några experter har hävdat att det har uppstått en konstitutionell praxis i frågan, dvs. att man har brutit mot grundlagen en tid och då skulle det gå att fortsätta att göra det.

Men det är ju otillständigt att man ska ha ett förhållningssätt på det sättet till grundlagen. Är det så att man inte följer grundlagen måste man ändra sitt beteende eller också får man ändra grundlagen. Dagens förhållande inom ramen för den inomkommunala skatteutjämningen liksom beträffande den kommunala självstyrelsen och behandlingen av den är ju egentligen förskräckande. Gång på gång sker avsteg mot grundlagen, och gång på gång inskränks också den kommunala självstyrelsen trots vad som anges i regeringsformen.

Vi har som sagt, herr talman, nyligen debatterat de här frågorna i kammaren, nämligen den 15 november. Jag kan hänvisa till vad jag då framförde beträffande det kommunala skatteutjämningsystemet och de förändringar som är nödvändiga där. Låt mig bara poängtera att vi moderater självfallet vill att det ska finnas ett väl fungerande statsbidragssystem som tillförsäkrar kommun och landsting med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft ett statsbidrag. När nuvarande grundlagsstridiga och tillväxtfientliga system avvecklas ska vi alltså återgå till ett statsbidragssystem.

Socialdemokraterna försöker runt om i landet framställa det som om vi moderater enbart vill avveckla det nuvarande inomkommunala utjämningsystemet. Det är djupt ohederligt med den typen av desinformation.

I avvaktan på det nya systemet är det nödvändigt att framför allt eliminera de mest tillväxtfientliga inslagen. Det är därför vi moderater har föreslagit att relativa skattekraftsförändringar i positiv riktning ska få bibehållas till 100 % oavsett om det gäller en kommun som har låg skattekraft, medelhög skattekraft eller hög skattekraft.

En rad kommuner inte minst i glesbygden har ju de senaste åren förlorat starkt på det nuvarande systemets konstruktion. Vi har ju som paradexempel tagit upp Malå kommun i Lappland som ökade sin relativa skattekraft mest av alla kommuner i landet förra året, men som inte fick behålla mer än en liten skärv av detta.

Utskottsmajoriteten är helt döv för de synpunkter vi har att de tillväxtfientliga inslagen måste tas bort. Man skriver t.o.m. att det inte finns någon anledning att mot bakgrund av vad som har framkommit tillsätta några ytterligare utredningar för detta.

Men knappt har dock det betänkande som vi nu behandlar i dag kommit ur trycket förrän kommunminister Lars-Erik Lövdén aviserar just en utredning eftersom han inte tycks vara nöjd med den s.k. expertgruppens förslag. Utskottsmajoritetens skrivning om att det inte behövs några ytterligare överväganden och enbart hänvisning till expertgruppen är således redan i dag när vi debatterar ärendet inaktuellt. Vilken är Sonia Karlssons kommentar till det?

Det intressanta med expertgruppens förslag som kom häromdagen är att man där har kommit fram till att kommuner som har en skattekraft över snittet enbart ska betala 80 % och inte 95 % i utjämningsavgift. Man tycks alltså i expertgruppen ha förstått de tillväxtfientliga inslagen i dagens system. Men det är ju onekligen konstigt att tillväxt inte ska belönas var den än förekommer i landet.

Varför ska man inte ge kommuner med låg skattekraft men som ökar sin skattekraft ett ordentligt incitament? Och varför lägger man sig på 80 % när man har möjligheter att i enlighet med vårt förslag låta en relativ skattekraftsförändring helt tillfalla kommunen just för att uppmuntra tillväxt?

Det skulle vara intressant att höra Sonia Karlssons kommentarer till expertgruppens rapport. Delar hon Lövdéns synpunkt? Han gillar inte den här rapporten, och han ska tillsätta en ny utredning. Eller har Sonia Karlsson några egna funderingar med anledning av gruppens rapport?

Herr talman! I det här betänkandet behandlas också kommunkontosystemet. Det är sorgligt att majoriteten i utskottet inte inser betydelsen av konkurrensneutralitet när det gäller momsen. Nu låter man regler bibehållas som innebär att t.ex. den privata tandvården ska befinna sig i en annan konkurrenssituation beträffande momsen än folktandvården i landstingen. På det sättet bidrar man till en fortsatt osund konkurrens, vilket definitivt inte ligger i konsumenternas, tandvårdspatienternas, intresse.

Utskottsmajoriteten tror att en frivillig överenskommelse i landstingen, där de i sin redovisning skulle undanhålla folktandvården den här erhållna momsersättningen från kommunkontosystemet, är en lösning. Men det är ju ingen lösning. Landstingen får ju då pengarna och kommer att kunna använda dem t.ex. för att höja nivån på anslagen till folktandvården. Dessutom är det en lösning som landstingen över huvud taget inte behöver följa.

Detta är ett mycket otillfredsställande svar på de motioner som handlar om att konkurrensneutralitet måste införas inom ramen för kommunkontosystemet.

I våra motioner har vi också efterlyst att regeringen under sitt ordförandeskap skulle ta initiativ till att uppdatera EG:s momsdirektiv, så att det kan garantera full konkurrensneutralitet beträffande utbildning, vård och omsorg, dvs. att valet av producent för den typen av verksamhet inte ska snedvridas.

Liksom på många andra områden tycks regeringen inte förstå den här problematiken. Men förmodligen kommer man att få göra det om ett antal år, om olyckan nu skulle vara framme och man även fortsättningsvis sitter i regeringsställning. Då får man acceptera ändringar som kommer att drivas fram av andra, som inser att konkurrensneutralitet är bra för konsumenterna och medborgarna i ett land.

Herr talman! Jag står självfallet bakom samtliga reservationer som vi moderater har lagt fram i utskottet, men jag inskränker mig till att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 46 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Den kanske mest grundläggande frågan när vi hanterar ärendet Utgiftsområde 25 är hur vi definierar munsektorn och kom-

muner. Hur motiveras egentligen kommuner och landsting? Hur motiveras deras befogenheter? Hur motiveras det vi kallar kommunal självstyrelse? Handlar det om delegation av makt, som vi har hört tidigare i veckan i denna kammare? Eller handlar det om något slags rättighet till lokal självstyrelse?

Låt mig bli lite principiell och filosofisk, hoppas jag, i den positiva meningen av ordet.

Jag vill ställa frågan, herr talman, om någon i denna kammare ifrågasätter att samhällen såväl historiskt som praktiskt konkret byggs upp nedifrån. Verkligheten är den att människor bildar gemenskaper. Precis som individer har dessa gemenskaper frihet och ansvar, rättigheter och skyldigheter utifrån sina särskilda ändamål och syften med att de bildades. Det börjar med gemenskaper som familjer, släkt och det civila samhällets övriga gemenskaper. Sedan är det också företag, bolagsbildningar, fackföreningar, trossamfund och allt vad det kan vara.

Alla dessa gemenskaper kan rationellt motiveras utifrån sitt syfte och sitt ändamål. Dessa gemenskaper kan kallas naturliga gemenskaper i betydelsen att de rationellt kan motiveras. Det har alltså ingenting med romantik, organicism eller något liknande att göra.

Det fortsätter så småningom till lokala gemenskaper, det vi kanske kallar kommuner. De behöver inte vara optimalt avgränsade, men de speglar ändå en naturlig indelning där man har större gemenskaper. Sedan är det regionala gemenskaper och till slut den statliga nivån vad gäller ett land.

Sedan kommer internationella organisationer och sammanhang mellan länder. Tanken är att de både ska kunna och kan rationellt motiveras. Naturligtvis kan det finnas gemenskaper som inte kan motiveras så, och då är de inte naturliga.

Dessa gemenskaper bildar nivåer i samhället, och de har också en maktfördelning sinsemellan. En familj har sina uppgifter och mål, som en kommun eller andra gemenskaper inte ska ta över. Familjen har också rättigheter som kommunen ska respektera. På samma sätt har kommunsektorn uppgifter, mål och rättigheter som inte staten ska ta över. Detta har också erkänts och kodifierats av staten i och med den kommunala självstyrelsen i grundlagen.

I en kristdemokratisk vision – och europeisk vision, vågar jag säga; jag tänker på den större gemenskap vi ingår i – av ett land bildar samhällets olika delar ett subsidiärt mönster. Subsidiär har där betydelsen stödjande, att överliggande gemenskaper stöttar de underliggande men tar inte över den verksamheten. Staten ska alltså vara subsidiär i sin relation till kommunerna, landstingen och regionerna. Bestämmanderätten över sådant som naturligt och effektivast kan skötas av en sådan här gemenskapsnivå finns där och ska inte tas över av den överliggande.

Det finns en logisk konsekvens av ett sådant här resonemang, som jag föreställer mig utgår från verkligheten som den ser ut – det är alltså inte en teoretisk konstruktion – och det är en maktfördelning och en uppgiftsfördelning enligt subsidiaritetsprincipen. Det har också kodifierats inom EU att bevisbördan ska ligga på EU om man ska gå in och ta över uppgifter som ligger på länderna. Bevisbördan ligger där ovanför, här i Sverige på staten, om man ska gå in och göra någonting som kommuner eller landsting har som uppgift.

Ytterligare en logisk konsekvens är att regering och riksdag skapar en ekonomiskt stabil grund för den kommunala och regionala självstyrelsen med legitima och stabila skattebaser, så att den kommunala sektorn med sina viktiga uppgifter som undervisning, äldreomsorg, och för landstingens del sjukvård osv., blir mindre sårbar för konjunkursvängningar och kan utföra det som de har som naturliga uppgifter.

Där vill jag hänvisa till vårt anslag. Vi anser att det nu på kort sikt behövs mer pengar för att landsting och kommuner ska kunna klara av detta. Vi tycker att den politik som förs ger alltför instabil ekonomisk grund. Man kan inte tala om kommunal självstyrelse om man inte har en ekonomisk bas.

Nu har det i kammaren under veckan talats mycket om kommunal självstyrelse, och det är riktigt och viktigt. Likt Gustav Vasa på sin tid har socialdemokratin inte bara en tendens att vara centralistisk utan är det också i praktiken. Jag har ett antal exempel som jag vill rada upp där man faktiskt bryter mot det jag skulle vilja kalla en rättighet för den lokala gemenskapen att sköta sina egna angelägenheter.

Det första exemplet är en instrumentalisering av kommunsektorn som har skett under budgetsaneringen. Kommunsektorn har under de senaste mandatperioderna använts som ett instrument i regeringens och majoritetens saneringspolitik. Det kan man knappast göra utifrån ett rättighetsperspektiv. Då gäller det att komma överens, om nu kommunerna är mål i sig.

Mitt andra exempel handlar om statens oförmåga att skapa en ekonomisk bas för kommuner och landsting som motsvarar den kommunala självstyrelsen. Utan en tillräcklig ekonomisk bas är den kommunala självstyrelsen ofullständig och faktisk fiktiv.

Mitt tredje exempel gäller det kommunala utjämningsystemet, där vi hävdar att ordningen med en inomkommunal utjämning går emot grundlagens intentioner om den kommunala självstyrelsen. Det går även emot lokaliseringsprincipen och den kommunala beskattningsrätten.

Mitt fjärde exempel handlar om den förmodligen underfinansierade maxtaxan inom förskolan. Problemet är inte bara att den är underfinansierad, vilket gör att kommunernas verksamhet kan styras över till andra områden och att man kan tvinga dem att prioritera barnomsorgen framför andra viktiga åligganden. Här har vi också en verksamhet där man med ekonomiska medel försöker styra barnfamiljerna och deras val av barnomsorg.

Mitt femte exempel gäller kommunernas eget bostadsbestånd. Man hindrar praktiskt kommunerna från att sälja sina bostadsbestånd.

Vi har även kommunala bostadsförmedlingar. Jag skulle kunna exemplifiera med frågan om övervältring av ansvar och utgifter, där man inte följer finansieringsprincipen. Vi har också frågan om sjukhus med vinstsyfte, som har debatterats.

Det var åtta exempel. De kan säkert flerfaldigas. Nu vill jag bara yrka bifall till reservation 13 under mom. 9.

Anf. 47 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter! Denna debatt handlar om den kommunala ekonomin och kommunernas ekonomiska situation och de anslag som utgår från staten under detta utgiftsområde. I dag är det i den kom-

munala sektorn över hela landet, i stort sett, mycket svårt att få verksamheten att gå ihop. För de allra flesta kommuner och landsting som går dåligt och visar underskott handlar det om befolkningsförändringar och att man tappar i befolkning. 210 av 289 kommuner i detta land minskar i befolkning. Det betyder i den kommunala ekonomin såväl som i landstingsekonomin väldigt stora ansträngningar för att klara neddragningar och kunna kombinera dem med kvalitet. Det är bara åtta av landets landsting som når balans i år. Resten visar ett underskott, trots att vi nu har haft så många år av högkonjunktur.

I detta läge kan jag inte låta bli att säga att det är viktigt för kommunerna, för att de långsiktigt ska kunna ändra utvecklingen, att det bedrivs en aktiv och levande regionalpolitik. För att dessa kommuner ska kunna förbättra sin ekonomi behöver de vägar. De behöver bredband ut till alla företag och andra hus. Man behöver kultur. Man behöver en garanterad grundservice för att få människor att bo kvar, men också för att få andra att flytta dit.

Den garanterade grundservicen är dessutom ofantligt viktig om människor ska våga skaffa barn. I dag har vi kommuner där man inte får ihop till en vanlig förstaklass ens om man samlar alla barn i en årskull i hela kommunen. Så kan det inte fortsätta.

Det är också viktigt att ge kommunen möjligheter och verktyg att driva verksamhet efter vad som passar där och vad som fungerar i den kommunen och efter just den kommunens förutsättningar. Beslut som fattas av grannar, vänner, företagare och människor som bor i samma bygd brukar ofta blir bättre, därför att de ser vilka behov som finns. Det ska vara statens uppgift att ge dessa förutsättningar och dessa möjligheter för en levande kommunal demokrati – inte att styra och minska den kommunala självstyrelsen.

För mig som centerpartist och decentralist är det alldeles naturligt. Jag tycker att det är alldeles självklart att man inte blir smartare för att man hamnar i riksdagen och att de som sitter i kommunfullmäktigeförsamlingar runtom i landet har precis samma kapacitet och kompetens att fatta beslut och också borde få göra det.

Därför är vi för decentralisering och mot centralisering. Därför är vi för kommunal självstyrelse och mot stopplagar för att stoppa olika slag av beslut i kommuners fullmäktigeförsamlingar. Därför, bl.a., lägger Centerpartiet under detta utgiftsområde ytterligare 1 000 miljoner kronor till de kommunala anslagen.

Vi vill att kommunerna ska få möjlighet att förbättra kvaliteten i skolan. Vi väljer inte den väg som socialdemokraterna har valt, nämligen att lämna ökade anslag till Skolverket för att verket ska peta i verksamheter hit och dit. Ned med de pengarna till kommunerna så blir det bättre!

Också på andra områden försöker vi ge människor möjlighet att klara sig själva. För de äldre pensionärerna, varav så många lever under socialbidragsnivå, vill vi öka pensionstillskottet. Inga unga föräldrar kan egentligen klara sig på grundnivån i familjeförsäkringen – 60 kr om dagen. Där vill vi höja till 200 kr om dagen. Vi har reformförslag för de långtidsarbetslösa och de långtidssjukskrivna. Vi har i en gemensam reservation från oppositionspartierna pekat ut den långsiktiga ekonomiska utveckling som ska stabilisera ekonomin i landet och för kommunerna.

På detta vis vill vi minska kommunernas utgifter, vilket är den ena viktiga sidan, och samtidigt ge dem verktyg för att utvecklas med hjälp av en levande modern regionalpolitik. På så sätt kan de klara kraven vad gäller vård, skola och omsorg.

Slutligen, herr talman, skulle jag vilja ta upp ett annat område som också behandlas i detta betänkande. Under detta år har Sverige två gånger drabbats av omfattande översvämningar: dels under sommaren i södra Norrland, dels under hösten i stora delar av Mellansverige – främst i Värmland. De materiella skadorna till följd av dessa översvämningar är mycket stora för kommuner, företag och privatpersoner.

Jag ber er att tänka efter ett ögonblick på hur det känns nu inför julen. De flesta städar och gör fint. De julskyltar i sina affärer och ser till att det är ordning och reda. På vissa håll har man alltså denna situation med översvämningar och med vatten som fortfarande står högt. Situationen är osäker för många företagare: handelsföretag, tjänsteföretag, lantbruk, skogsbruk, osv.

Jag och Centerpartiet anser att det åligger samhället att ställa upp för regioner som drabbas av naturkatastrofer. Vilka riktlinjer och vilken praxis som i dag gäller vid denna typ av extrema situationer är svåröverskådligt, och tillämpningen är inkonsekvent. Därför bör regeringen utforma riktlinjer för samhällsinsatser vid händelser av detta slag – allvarliga händelser av nationell betydelse. Det gäller också vem som ska finansiera sådana insatser.

Därför har vi från Centerpartiet föreslagit att det i den ekonomiska vårpropositionen bör presenteras förslag till ett nytt reservationsanslag på 200 miljoner kronor, som ska användas för insatser vid allvarliga händelser av nationell betydelse. Utöver detta anser vi att regeringen i tilläggsbudgeten för år 2000 borde ha avsatt 100 miljoner kronor för samhällsinsatser vid sådana händelser.

Meningen med staten är att man ska ta gemensamt ansvar för sådant som regioner och kommuner själva inte klarar av. Jag tycker att detta är ett typexempel. Inför alla de människor och företag som finns i dessa områden beklagar jag djupt att detta motionsförslag inte har fått majoritet utan att socialdemokraterna tillsammans med de stödjande partierna har valt att avslå detta yrkande och lämna dessa människor åt sitt öde.

Innan jag lämnar talarstolen ska jag be att få yrka bifall till reservationerna 8 och 14.

Anf. 48 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Kommunerna har i år och de kommande åren en volymökning med ungefär 1 %, även om det för många av oss som har barn i skolan eller äldre släktingar inom äldrevården inte märks. Kommunerna kommer att öka sin verksamhet reallt med ungefär 1 % varje år. Det märks inte alltid ute i verksamheterna.

Skatteintäkterna ökar under den här perioden med mer än 50 miljarder kronor. Det är väldigt mycket mer än vad statsbidragen ökar. Men majoriteten väljer ändå att ha ett centralistiskt perspektiv och talar ständigt bara om statsbidragen som om de vore det som var det avgörande, men när det gäller kommunernas ekonomi borde vi ju först och främst fokusera på kommunernas egna skatteintäkter.

Folkpartiet säger ja till den nu föreslagna bidragsnivån, utifrån den situation som råder. Det är nödvändigt på grund av majoritetens brister och försummelse när det gäller att vårda de välståndsbildande krafterna. Nu ökar antalet jobb, mycket tack vare den starka konjunkturen. Men i praktiken är ju fortfarande över 16 % av befolkningen arbetslös, och arbetsmarknaden är fortfarande starkt konjunkturberoende. När konjunkturen vänder nedåt kommer förmodligen arbetslösheten att börja öka igen, och kommunernas kostnader för arbetslösheten kommer att öka.

Vad som behövs är en omläggning av arbetsmarknadspolitiken och bättre villkor för jobb och företagande. Lena Ek redogjorde mycket för det här förut. Jag kan bara instämma i det. Men en konkret sak som vi i Folkpartiet tycker är en viktig del i en sådan förändring är en socialbidragsreform som måste inkludera att kommuner och stat delar på ansvaret för socialbidragskostnaderna. Det måste bli ett gemensamt intresse för både kommun och stat att människor kommer ut ur bidragsberoende och in i en egen försörjning. År ut och år in har vi sett hur människor bollas fram och tillbaka mellan arbetsförmedling och socialtjänst. Ingen vill ta emot dem därför att ingen vill ha dem på sitt konto.

Majoritetens fokusering på det här 4-procentsmålet har ju betytt mycket plågsamma erfarenheter för människor som står utanför arbetsmarknaden i form av att de inte har tillåtits att skrivas in på arbetsförmedlingen, utan de har varit hänvisade till socialtjänsten trots att de inte har en social problemställning som socialtjänsten kan göra någonting åt. Det här måste bli ett gemensamt intresse tillsammans med många andra reformer på arbetsmarknaden, så att vi kan se till att släppa in de utestängda på arbetsmarknaden, så att de får en egen försörjning.

Herr talman! Som jag sade är det skatteintäkterna som är det allra viktigaste. Vi borde fokusera mycket mer på det. Det ena handlar om vilka inkomster man har. Det andra handlar om vilka utgifter man har. Som Lena Ek påpekade minskar kommunernas utgifter om fler människor kommer in i en egen försörjning. Det handlar också om att i övrigt göra rätt saker på kommunsidan och att göra sakerna på rätt sätt. Det tråkiga i det här fallet är ju att när regeringen eller majoriteten inte gillar det sätt på vilket den demokratiskt valda majoriteten i en kommun väljer att göra saker går man in och ändrar spelreglerna. Då går man in och överprövar valresultatet. Då använder man stopplagar. Då använder man indragningar av statsbidrag. Då använder man alla möjliga olika metoder för att förhindra att den politiska majoriteten i en kommun utför sin uppgift på det sätt som den tycker är det rätta.

Mycket tragiskt är det att man dessutom använder utjämningsystemet för att påverka, straffa eller gynna kommuner som betar sig rätt eller fel eller som har rätt eller fel politisk majoritet. Jag är mycket kritisk mot det här. Vi är ju överens. Det finns de som inte tycker som vi, men vi är ju överens med er om att det är viktigt att ha ett utjämningsystem som gör att alla kommuner har likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att kunna sköta det som är den obligatoriska verksamheten. Människors möjlighet till service på viktiga områden ska inte vara beroende av om man har rika eller fattiga grannar. Ni fördärvar ju själva grundtanken i det systemet och dessutom legitimiteten när det gäller medborgarna genom att använda utjämningsystemet för tjuvnyp på kommuner som man

inte gillar och för att gynna eller missgynna olika regioner. Det här tycker jag är mycket beklagligt.

Utjämningsystemet ska – det har vi varit överens om – grundas på strukturellt opåverkbara faktorer och förklarande variabler. Problemet är att det inte har blivit så. Utjämningsystemet konstrueras även utifrån variabler som inte är förklarande, som inte handlar om strukturellt opåverkbara kostnader och som inte har att göra med vad som är kommunernas åtaganden. Detta gör att vi hamnar i det här ständiga kattrakandet om utjämningsystemet. Det senaste är att man räknar ut en vinnare och en förlorare och så grundar man regelverket på det. Man tittar på om ens kommuner vinner eller förlorar. Det här gör man i stället för att konstruera ett system som handlar om de strukturellt opåverkbara och förklarande variablerna.

Vi tycker från Folkpartiets sida att det behövs en ny utredning som börjar om från början och tar tag i de variabler som utjämningsystemet ska utjämna för.

Herr talman! Sedan har vi kommunkontosystemet. Det bör omarbetas så att det blir konkurrensneutralt. Vi har en reservation om det. Likaså är det allmänt känt att Folkpartiet har den synen att affärsverksamhet inte har i kommunerna att göra. Vi tycker att man ska privatisera bolagen eller avveckla dem om ingen vill ha dem eller låta dem övergå i kommunal förvaltningsregi om verksamheten ska vara kommunal.

Ytterligare ett problem i det här sammanhanget är ju de koncernbildningar som sker ute i kommunerna som framför allt beror på att man vill ägna sig åt skatteplanering. Det här är mycket intressant. Kommuner som bedriver affärsverksamhet och vanlig kommunal verksamhet i bolagsform kan på något sätt fixa sig ett eget utjämningsystem. Genom att bedriva affärsverksamhet som inte har med kommunen att göra tjänar de pengar. Sedan kan de föra över de pengarna till kommunal verksamhet i underskottsbolag utan att behöva betala statlig skatt. Den skatten skulle ett privat bolag ha behövt betala om det hade bedrivit exakt samma verksamhet och då inte haft en kommunal kostnad att kvitta det hela mot. Det här gör ju att de kommuner som bedriver verksamhet i kommunal regi, som inte ska vara kommunal, kan fixa extra statsbidrag genom att så att säga ha dragningsrätter på statsskatten.

Jag tycker att det är mycket upprörande att socialdemokraterna inte vill göra någonting åt det här. Jag beklagar verkligen att den förre skatteministern, Thomas Östros, inte fick ett större inflytande i den här frågan.

Herr talman! Det här gäller ju alla anslag på utgiftsområde 25. Som jag sade tidigare står Folkpartiet bakom regeringens förslag till generell statsbidragsnivå. Men vi säger nej till kommunakuten, och vi vill föra över kostnaden för personlig assistans till staten. Vi har ett antal andra förslag som skulle ha inneburit en lägre summa på det här utgiftsområdet. Men som vi ser det är vår budget en helhet. Våra ramar och den inriktning på den ekonomiska politiken som vi vill ha föll den 22 november därför att man tyvärr röstade igenom majoritetens förslag. Därför har vi nu inte något alternativt ramförslag.

Jag står givetvis bakom alla de reservationer som min kollega Bo Könberg har i betänkandet, men jag yrkar bifall bara till reservation nr 3.

Prot. 2000/01:48
15 december

*Allmänna bidrag till
kommuner*

Anf. 49 SONIA KARLSSON (s):

Herr talman! Man kan ju säga vad man vill. Nu är inte Lena Ek i salen, men jag måste börja med henne. Lena Ek sade att de som har drabbats av översvämningar har lämnats åt sitt öde. Jag tycker att orden borde fastna i halsen på Lena Ek.

Tack vare att vi socialdemokrater i vårt budgetalternativ har 2 000 miljoner kronor till kommuner som har hamnat i ekonomiska svårigheter kan regeringen i nästa vecka fatta beslut om de kommuner i Norrland som drabbades av översvämningarna i somras. Och regeringen kommer att kunna fatta beslut om de här kommunerna i sydvästra Värmland och i Dalsland. När de visar vad de behöver kommer regeringen att kunna fatta beslut om det också.

Problemet för Lena Ek och Centerpartiet och faktiskt också för Folkpartiet och Moderaterna är att de inte har några pengar i budgeten, hur mycket de än försöker att lägga ut dimridåer och påstå det. Det är ju bara att läsa i deras budgetförslag. De vill ju avskaffa det här anslaget. Man kan bli upprörd för mindre, herr talman!

Lennart Hedquist började med att påstå att vi socialdemokrater skulle bli svarslösa om vi fick frågan vad socialdemokraterna har gjort för att stärka den kommunala självstyrelsen. Nej, Lennart Hedquist, vi är inte svarslösa. Tvärtom svarar vi mer än gärna på en sådan fråga. Även om jag inte hinner gå närmare in på hur socialdemokratin historiskt har gått i spetsen för att utveckla och stärka den kommunala självstyrelsen vill jag begränsa mig till perioden från början av 90-talet fram till nu. Åren 1991–1994 drabbades kommunerna mycket hårt när 500 000 jobb försvann, över 40 000 företag gick i konkurs och den borgerliga regeringen skar många miljarder – faktiskt 7 ½ miljard 1993 – av statsbidragen till kommunerna. Det skapade enorma svårigheter för kommunerna att själva styra utvecklingen till gagn för sina medborgare. Men tack vare att socialdemokraterna lyckades vända den ekonomiska utvecklingen har kommunerna fått helt andra möjligheter att styra samhällsutvecklingen efter sina medborgares behov. Till det kommer att vi har ett utjämningssystem som stärker den kommunala självstyrelsen över hela landet, inte minst för de kommuner som brottas med stora problem som har att göra med utflyttning osv.

Ökade statsbidrag, bättre skatteinkomster och ökad sysselsättning – allt detta stärker den kommunala självstyrelsen.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill utveckla välfärden och minska klyftorna i samhället, och då är det avgörande att alltfler får ett arbete. Vi har nu klarat målet att halvera den öppna arbetslösheten, och nu ska vi gå vidare mot full sysselsättning.

Vi gläder oss åt att den kommunala sysselsättningen ökar påtagligt. Jämfört med början av 1998 finns det i dag i kommunsektorn nästan 80 000 fler jobb.

Den goda sysselsättningsutvecklingen innebär att kommunernas skatteinkomster växer. I år beräknas de få 20 000 miljoner kronor mer i skatt än 1999, och alla kommuner och landsting får genom inkomstutjämningen del av tillväxten och de ökade skatteinkomsterna. Det är det som ger den kommunala självstyrelsen ett reellt innehåll. Den minskande arbetslösheten är den främsta grunden till att många kommuner och landsting nu också kan göra förbättringar inom vård, skola och omsorg.

Till det kommer att vi de senaste åren har tillfört kommuner och landsting ännu mer i statsbidrag. Tar vi beslutade och föreslagna tillskott av de generella statsbidragen blir det, i förhållande till 1996, en nivåhöjning av statsbidragen med 24 000 miljoner kronor nästa år. Riksdagen har också beslutat avskryva den skuld på drygt 4 000 miljoner kronor som kommunerna har till staten inom kommunkontosystemet. Folkpartiet tycker att kommunerna ska betala denna skuld, men vi socialdemokrater avskriver den.

Anslagen under budgetens utgiftsområde 25 omfattar merparten av statens utgifter för kommuner och landsting. Riksdagen har fastställt ramen till 99 363 miljoner kronor. Utskottet föreslår bifall till propositionens förslag och tillkännager för regeringen att 84 miljoner av anslaget för särskilda insatser får användas för hivpreventiva åtgärder i storstadsregionerna.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att det generella statsbidraget till kommuner och landsting höjs med 3 250 miljoner kronor 2001. Därav avser 950 miljoner kronor den nationella handlingsplanen för hälso- och sjukvården. Dessutom föreslås att anslaget till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting under 2001 engångsvis ska tillföras 700 miljoner kronor. När Centern, Folkpartiet och Moderaterna tar bort hela anslaget tillför vi socialdemokrater mer pengar, för det behövs.

I sin bedömning av den kommunala ekonomins utveckling de närmaste åren anger regeringen att den ökning av skatteinkomsterna som följer av den förbättrade ekonomiska utvecklingen samt de ökade statsbidragen ger utrymme för en ökning av de kommunala konsumtionsutgifterna med i genomsnitt ca 1 % per år perioden 2000–2003, alltså en ökning med över 4 000 miljoner kronor per år. Denna utveckling är mycket välkommen och illustrerar enligt utskottet tillväxtens betydelse för den kommunala ekonomin. Här har vi ingen annan uppfattning än Folkpartiet: Det är klart att det är väldigt bra att sysselsättningen ökar och att skatteinkomsterna ökar för kommunerna, för det är den stora delen i den kommunala ekonomin.

Genom att skatteinkomsterna utvecklas så bra kommer kommuner och landsting att ha lättare att klara balanskravet och samtidigt tillgodose angelägna behov inom i första hand skolan, vården och omsorgen. Resurser på hela 9 000 miljoner kronor tillförs under perioden 2001–2004 för att förbättra primärvård, psykiatri och äldreomsorg. Regeringen gör också en satsning på skolan genom ett riktat bidrag som successivt ökar för att uppgå till 5 000 miljoner kronor 2006. Efter fem år ska bidraget infogas i det generella statsbidraget. Avsikten med bidraget är att våra barn ska få en bättre skola.

Även om kommunsektorns ekonomi i stort blir mycket bättre de närmaste åren vet vi att vissa kommuner och landsting under en övergångsperiod kommer att ha en hel del ekonomiska bekymmer. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det behövs särskilda medel för att bl.a. stödja kommuner med stora åtaganden för boendet. Återigen tycker utskottet att Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet är okänsliga för verkligheten när de brutalt kräver att bidraget till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting ska avskaffas. Det skulle göra livet svårare för många medborgare i utsatta kommuner. Och Lena Ek och Centern har ju

inga pengar till de översvämningsdrabbade kommunerna! Det är makalöst!

Tänk att de här tre partierna samtidigt som de vill avskaffa detta anslag föreslår i reservationer att ett nytt anslag ska inrättas med anledning av de omfattande översvämningarna! Centerpartiet vill i tilläggsbudget ha in 100 miljoner kronor för detta. Det är i praktiken ett erkännande av att Centerns budgetalternativ var alltför svagt. Ni har inte pengarna, och därför slängde ni in denna motion två dagar innan utskottets betänkande skulle justeras.

Som en följd av de omfattande översvämningarna i södra Norrland tidigare i år föreslog regeringen att bidraget till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting skulle få användas för att bistå kommuner som haft betydande kostnader till följd av översvämningarna i juli. Finansutskottet tillstyrkte propositionens förslag, och riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. I budgetpropositionen för 2001 finns 2 066 miljoner kronor uppförda på detta anslag.

I Finansdepartementet behandlas just nu ansökningar från de kommuner i södra Norrland som drabbats av sommarens översvämningar. Regeringen räknar som jag sade med att fatta beslut i frågan i nästa vecka. Regeringen har redan ställt sig positiv till att på motsvarande sätt pröva de ansökningar som kommer från de nu drabbade kommunerna. Svårast verkar situationen som sagt vara i sydvästra Värmland, där bl.a. Arvika är särskilt utsatt. Utskottet anser att samhället solidariskt måste ställa upp så att drabbade kommuner inte får en orimlig ekonomisk börda till följd av översvämningarna och deras följder. I detta fall bör samma principer gälla som för de tidigare drabbade Norrlandskommunerna.

För exakt ett år sedan, den 15 december 1999, ställde jag frågan till Lena Ek hur det kunde komma sig att Centern då ville ta bort detta anslag, precis som man vill i dag också. I protokollet kan vi läsa att Lena Ek svarade: ”Sonia Karlsson kritiserar att vi inte vill ha någon kommunakut. Anledningen till detta är ju att vi i budgeten har förslag som ger bättre kostnadssituation för de allra värst utsatta kommunerna.”

Herr talman! Bevisligen stämmer inte Lena Eks uttalande. Eftersom Centerpartiet i sitt budgetförslag tagit bort de extra statsbidragen till kommuner som hamnar i ekonomiska svårigheter stod ni tomhänta i den här allvarliga situationen. Tomhänta är även Moderaterna och Folkpartiet; det kan ingen reservation dölja!

Moderaterna drar sig inte för att dramatiskt minska skatteinkomsterna. Dessutom föreslår de att det generella statsbidraget ska sänkas med 4 000 miljoner kronor. De vill också, som jag nämnt tidigare, dra in 2 000 miljoner kronor från anslaget för särskilda insatser. Trots att man på utgiftsområde 25 försöker kompensera kommunerna för detta bortfall blir den sammantagna effekten av de moderata förslagen att resurserna krymper för kommuner och landsting. Utskottet anser att skattesänkningar enligt den moderata modellen kraftigt ökar orättvisorna, varför de avvisas av utskottet.

Folkpartiets förslag innebär som sagt 2 000 miljoner kronor mindre till kommunerna genom att man tar bort anslaget för särskilda insatser. Man vill heller inte avskrika kommunernas skuld i kommunkontosystemet, och då försvinner ytterligare 4 000 miljoner kronor. Moderaternas

och Folkpartiets förslag innebär alltså en kraftig resursminskning för kommunsektorn.

Jag vill understryka att vi socialdemokrater kommer att fortsätta att bygga ut och förbättra välfärden, bl.a. genom mer pengar till sjukvården och skolan.

I betänkandet behandlas också ett antal motionsyrkanden om utjämningsystemet. Det har flera talare tagit upp tidigare.

För att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva sin verksamhet har vi ett utjämningsystem med höga utjämningsambitioner. Utskottet slår fast att det inte är aktuellt att ompröva de grundläggande principerna för det nuvarande systemet, som har ett brett stöd både i den kommunala världen och i riksdagen. Det såg vi så sent som för en månad sedan.

Moderaterna påstår att utjämningsystemet står i strid med Sveriges grundlag. Finansutskottet har vid upprepade tillfällen bl.a. pekat på att grundlagsfrågan prövats av såväl Lagrådet som konstitutionsutskottet. Utskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat att man delar konstitutionsutskottets syn att någon omprövning av systemet inte är erforderlig. Utskottet gör fortfarande samma bedömning.

Frågan har dessutom prövats så sent som i maj i år, då Regeringsrätten prövade ett överklagande av Täby m.fl. kommuner. Regeringsrätten finner att lagen om utjämningsavgift inte strider mot regeringsformens bestämmelser om den kommunala beskattningsrätten. Täby kommuns resningsansökan avvisades. Även Vellinges, Danderyds och Lidingös moderater fick ångra att de trodde på Lennart Hedquist och på moderaternas riksdagsmotion. Genom det blev det dyra advokatkostnader som deras skattebetalare fick betala.

Jag fick frågan av Lennart Hedquist angående expertgruppen. Lars-Erik Lövdén har uttalat sig om detta. Det är faktiskt så att Expertgruppen själv säger: Vi har inte hunnit med allt. Det här måste utredas vidare. Det är skälet. Den delegation som är tillsatt kommer också i nära tid att lämna sitt betänkande. Det pågår fortfarande en utredning.

Även kommunkontosystemet behandlas i betänkandet. I ett antal motioner har frågan om konkurrensneutraliteten, särskilt de frågor som har med tandvården att göra, lyfts fram.

I utredningen om vissa frågor rörande kommunkontosystemet gjordes bedömningen att EG:s sjätte momsdirektiv öppnar för möjligheten att införa moms på tandvård, men att frågan bör analyseras ytterligare.

Regeringen gör dock en något annorlunda bedömning och anser att en momsbeläggning inte är förenlig med reglerna i EG:s sjätte momsdirektiv. Regeringen gör bedömningen att en förändring av EG:s sjätte momsdirektiv inte kommer att ske inom överskådlig framtid. I stället föreslår regeringen att frågan löses på frivillig väg genom att landstingen inte återbördar momskompensationen till folktandvården.

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning att frågan om konkurrensneutraliteten inom vuxentandvården bör kunna lösas på frivillig väg. Utskottet utgår ifrån att regeringen bevakar möjligheterna till förändringar av direktivet i framtiden.

Motioner om kommunal näringsverksamhet har också behandlats av utskottet. Bl.a. framförs att de verksamheter som i dag drivs i bolagsform

bör privatiseras eller avvecklas. Detta framförs särskilt starkt från Moderaterna och Folkpartiet.

Finansutskottet anser, som konstitutionsutskottet, att det inte finns skäl att införa regler som förbjuder eller begränsar kommunala företag, dels att den kommunala verksamheten bör bedrivas i nämndform i största möjliga utsträckning, dels att det kan finnas skäl som talar för bolagsform.

Ett antal motioner berör den kommunala självstyrelsen, bl.a. specialdestinering av statsbidrag.

Finansutskottet framhåller att den kommunala självstyrelsen är en mycket viktig princip. Däremot kan den inte tillåtas hindra att riksdagen för att stimulera en önskvärd utveckling i vissa fall ger bidrag till avgränsade ändamål, exempelvis satsningen på att våra barn ska få en bättre skola. Att sedan efter fem år överföra medlen för skolsatsningen till det generella statsbidraget är enligt utskottet en rimlig avvägning.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till finansutskottets hemställan i alla dess delar samt avslag på reservationerna.

Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Vad har socialdemokraterna gjort för att stärka den kommunala självstyrelsen? Jag vet att det svar man försöker krysta fram är att högkonjunkturen med ökade skatteinkomster till kommunerna skulle vara bidraget till den kommunala självstyrelsen. Men vi och andra partier har hela tiden påpekat just att för kommunerna är det avgörande med ekonomisk tillväxt i landet som skapar resurser för kommunerna att bedriva sin verksamhet.

Herr talman! Den livlina för socialdemokraterna som jag tog upp i mitt inledningsanförande påtalar ju att konfrontationerna mellan staten och kommunerna börjar närma sig krigstillstånd. Så säger statsvetaren, socialdemokraten Agne Gustafsson: "Jag ser med beklagande på att socialdemokraterna inte längre litar på den kommunala självstyrelsen. Att gå via riksdagen och låta lagar reglera för kommunerna håller inte i längden."

Litar ni inte på er grundlagsexpert, statsvetaren Agne Gustafsson?

Sedan påstår Sonia Karlsson på nytt att utjämnningssystemet skulle vara förenligt med grundlagen. Alla de instanser som i någon mening har givit er rätt åberopar enbart konstitutionell praxis. Det är fullständigt kristallklart att det inomkommunala utjämnningssystemet strider mot grundlagens lydelse.

Jag tror att jag kan göra en klockren förutsägelse. Dagens inomkommunala utjämnningssystem kommer inte att bestå särskilt länge till. Utskottet skriver visserligen att utskottet mot den bakgrund som anges inte anser att det finns anledning att tillsätta ytterligare utredningar. Noterade Sonia Karlsson att Lars-Erik Lövdén redan har angivit att det ska tillsättas en parlamentarisk utredning?

Anf. 51 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att Lennart Hedquist kan citera Agne Gustafsson i Lund, som jag pratade ganska mycket med inför den nya kommunallagen 1991. Jag skulle i min tur kunna citera olika avvikare på den

moderata sidan. Kommunalrådet i Österåker t.ex., som tycker att moderaternas skattesänkningar är att gå lite väl långt.

Men jag tror inte att vi kommer så långt i debatten om vi tar omvägen om dem som avviker från olika partiers synpunkt. Däremot tycker jag att det finns skäl att kunna förlita sig på Lagrådet, på konstitutionsutskottet, på riksdagen, på Regeringsrätten, på Högsta domstolen, som har konstaterat att det här är förenligt med grundlagen.

Jag skulle faktiskt vilja understryka det Lena Ek sade i sitt anförande. För en mängd kommuner i detta land är just utjämningsystemet det centrala för att den kommunala självstyrelsen ska kunna bli reell, att de ska kunna ha en bra skola, vård och omsorg för sina invånare. Det är helt avgörande.

Anf. 52 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Utjämningsystemet med dess konstruktion ligger som en blöt trasa över kommunerna. De kan inte påverka sin egen situation. När de minskar sin befolkning tappar de jättemycket inkomster. Om de ökar sin egen skattekraft – det gör bl.a. vissa fattiga kommuner – får de inte behålla de ökade inkomsterna. Detta är i grunden orättfärdigt, och det är tillväxtfientligt. Sedan tillkommer också att det är grundlagsstridigt.

Jag tror att Sonia Karlsson helt och hållet har missuppfattat kommunalrådet i Österåker. Han står nog bakom den moderata skattepolitiken på riksplanet. Sedan inser han att han kanske måste höja skatten i Österåker för att reda ut de problem som finns där.

Men Agne Gustafsson är ju, Sonia Karlsson, en av de mest uppburna statsvetarna i landet när det gäller kommunal självstyrelse. Han är också socialdemokrat. Inser inte Sonia Karlsson att när denne man tar till orda mot sitt eget parti i dessa ordalag är det inte fråga om någon kritik som man bara lätt kan svepa bort? Då är det någonting som man ska ta på fullaste allvar.

Anf. 53 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Av detta förstår jag att kommunalrådet i Österåker inte har mycket att hämta hos Lennart Hedquist. Man ska tydligen inte alls kunna lyssna på honom. Han var emot att er partisekreterare sade att han inte skulle få höja skatten när han bedömt att det behövdes.

Blöt trasa, säger Lennart Hedquist. Utjämningsystemet är ingen blöt trasa för alla de kommuner i landet som har så låg skattekraft att de behöver utjämningsystemet för att de ska kunna ha en bra skola, vård och omsorg för sina invånare.

Nu har Hedquist inte pratat så mycket om sitt alternativ. Han har inte tagit upp Borgholm. Vi pratade om det förra gången. Det måste vara att Borgholm förlorar så mycket på Hedquists förslag, så därför har han inte ens nämnt det i dag.

Malå använde Hedquist som exempel förra gången. År 2001, preliminärt, kommer Malå att få 1 000 kr mer per invånare i utjämningsystemet, just på grund av att kommunen har lägre skattekraft och har tappat befolkning. Det är ingen blöt trasa. Utjämningsystemet är en god hjälp för kommuner med låg skattekraft.

Anf. 54 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Sonia Karlsson påstår att vi minskar anslaget till kommunerna. Jag vill påminna om att under 90-talet har Centerpartiet varit med och fört över först 16 miljarder till kommunerna, i samarbete med Sonia Karlssons parti, sedan ytterligare 8 miljarder genom försvarsuppgörelsen och som gick till vård i stället, i samarbete med Sonia Karlssons parti. Dessutom lägger vi på 1 miljard till, utöver regeringen, i skolpengar som läggs i den kommunala påsen i vårt budgetalternativ. Det handlar sedan om det anslag som är specialdestinerat till några kommuner. De pengarna tas inte till något annat utan läggs i den kommunala påsen. Tillsammans blir det väldigt mycket pengar till den kommunala sektorn.

Samtidigt har socialdemokraterna en annan taktik när man vill styra kommunerna med den nuvarande inriktningen att inskränka den kommunala självstyrelsen. Av Kommunförbundets alldeles nya rapport framgår att också med regeringens kvalitetssatsning – jag pratar om maxtaxereformen – kvarstår en merkostnad för kommunerna som Kommunförbundet beräknar till mellan 1½ och 2 miljarder kronor.

Då kommer vi tillbaka till att det faktiskt är viktigt att visa upp helheten i sammanhanget. Vi hade ett utrymme i tilläggsbudgeten som vi kunde använda när det gällde de översvänningsdrabbade kommunerna. När det gäller nästa års budgetförslag finns utrymme där för att specialdestinera till det sammanhanget. Då handlar det om katastrofsituationer som man inte har kunnat förutse. Det är ett helt annat område och ett helt annat sätt att se på det hela. Vår inriktning är att vi måste föra en ekonomisk politik som är ansvarsfull och som ger kommunerna möjlighet att i största möjliga utsträckning själva klara sin tillväxt och ekonomi.

Anf. 55 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Nu försöker Lena Ek lägga ut dimridåer igen. Jag sade inte att Centern hade mindre pengar till kommunerna. Jag sade att Moderaterna och Folkpartiet hade det. Däremot sade jag att Centern inte hade några pengar till de kommuner som har särskilda bekymmer. Det anslaget tar Centern bort. Sedan upptäcker Centern att man har tagit bort anslaget, och i stället slänger man in en motion två dagar innan vi ska justera betänkandet. På så sätt räddar man sig och kan säga att man också har pengar till översvänningsdrabbade kommuner. Det är det vi pratar om.

Anf. 56 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Nej, det är inte det vi pratar om. Det finns möjlighet att i tilläggsbudget lägga till pengarna. Man har rätt att väcka motion i särskilt angeläget ärende, vilket var precis det vi gjorde. Då kommer man också utanför de normala budgetrutinerna. Det medger ordningen för riksdagens arbete. Det är inget konstigt i det.

Jag skulle vilja att Sonia Karlsson svarade på frågan om den andra sidan av kommunernas ekonomi, nämligen det som handlar om kostnadsidan. Alldeles nyss kom en rapport från Konjunkturinstitutet där man pekar på att den totala arbetslösheten när lågkonjunkturen infinner sig kommer att ligga på knappt 7 %. Det går direkt tillbaka på kommunernas kostnadssida.

Vi har ju de pensionärer över 75 år som inte får något ökat pensions-tillskott men som lever under socialbidragsnorm. Det är 29 % av pensionerna i den åldersgruppen enligt en rapport från deras egen organisation – Göran Persson informerade om detta på deras egen stämma.

Det handlar om de ensamma föräldrarna som har så dålig ekonomi att de är grovt överrepresenterade när det gäller socialbidrag. Detta representerar väsentligt större summor, 140 miljoner, för de långvariga socialbidragstagarna under 90-talet. De kortvariga har minskat, och det ska vi alla vara glada för, men de långvariga ligger kvar. Där finns en stor grupp ensamma föräldrar. Det ligger på den mänskliga sidan i kostnader för dem. Det är t.ex. besvärligt nu inför julen. Det syns mycket tydligt på kommunernas kostnadssida.

Vad har ni för reformer för att minska kommunernas kostnadssida på den delen? Det är fråga om kostnader som representerar mycket bekymmer för enskilda människor.

Anf. 57 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! På grund av att arbetslösheten minskar har också socialbidragskostnaderna i kommunerna minskat, Lena Ek.

För särskilt de ensamstående mammorna är det bra när det kommer att bli maxtaxa. Det blir billigare att ha barn i barnomsorgen. Vi höjer barnbidragen nästa år. Det kommer att bli till stor nytta för de grupperna.

För pensionärerna finns ett särskilt bostadstillägg som kommer nästa år.

Jag håller med om att man har rätt att väcka en motion på grund av särskild händelse. Men för exakt ett år sedan stod jag här och frågade varför Lena Ek ville ta bort anslaget till kommuner och landsting som skulle hamna i ekonomiska besvärligheter på grund av boendekostnader eller på grund av annat som man inte kan veta i förtid. Översvämningarna är ett utmärkt exempel som visar på hur bra det är att vi har ett anslag i statsbudgeten så att regeringen i nästa vecka kan fatta beslut om att dela ut pengar till de kommuner i Norrland som behöver det, och så fort man har sett hur det ser ut i Värmland kan man också ta av de pengarna.

Anf. 58 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant att notera att det ändamål som pengarna från början skulle ha varit till fanns det plötsligt anledning att prioritera bort. Regeringen var ju tvungen att lägga fram en proposition, så jag förstår inte varför Sonia Karlsson käbblar med Lena Ek. Snacka om att lägga ut dimridåer!

Det här handlar om att vi från vår sida inte tycker att man ska ha statliga pekpinna och statligt klåfingrande, där det från kommunernas sida är svårt att överblicka spelreglerna. Kommunakuten är en rent godtycklig utdelning av pengar till de kommuner som gör på det sätt som regeringen just för ögonblicket finner lämpligt.

Apropå dimridåer är det patetiskt att höra att det var genom att ni vände den ekonomiska utvecklingen som ni har stärkt det kommunala självstyret. Vilken tur för alla européer och stora delar av världen att socialdemokraterna har kunnat förstärka den kommunala självstyrelsen genom att vända den ekonomiska utvecklingen, inte bara i Sverige utan i hela världsekonomin.

Jag tycker att Sonia Karlsson i stället skulle koncentrera sig lite mer på att svara på frågor som gäller just villkoren för kommunerna. Ni säger att ni inte vill förbjuda eller begränsa för de kommunala bolagen. Men ni vill begränsa och förbjuda de kommuner som vill bedriva den obligatoriska kommunala verksamheten i andra former än vad ni tycker är lämpliga. De kommuner som vill ägna sig åt verksamheter som kommunerna *inte* ska hålla på med vill ni ge fria händer. Jag skulle vilja att Sonia Karlsson redogör för vilken typ av syn på kommunalt självstyre som ligger bakom att vilja förbjuda kommunerna att hantera kommunernas egna uppgifter efter eget gottfinnande men vill göra det fullständigt möjligt att ägna sig åt sådant de inte ska hålla på med.

Anf. 59 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Vi hade fortfarande på det anslaget över 1 000 miljoner kronor, Karin Pilsäter, men vi ökade på det med 700 miljoner kronor för nästa år. Vi vet att vi har ett antal kommuner och landsting som har särskilda bekymmer och som vi genom Kommun delegationen kommer att hjälpa. Det är mer anmärkningsvärt att höra att Karin Pilsäter tycker att man inte ska bry sig om detta. Det är märkligt.

Jag tycker att man kan ställa en fråga till Folkpartiet, som direkt vill att det inte ska finnas kommunala bolag. Kommunerna bestämmer också om kommunala bolag. Det är genom den kommunala självstyrelsen som man bestämmer om man vill ha kommunala bolag eller ej.

Anf. 60 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag hoppas att alla noterar att Sonia Karlsson på intet sätt besvarade frågan eller redogjorde för sin syn. Men socialdemokraterna vill förbjuda de kommuner som inte vill ha kommunala bolag från att göra sig av med dem. Däremot ska de som vill ha kommunala bolag för att bedriva privat verksamhet kunna få extra dragningsrätter ur vår gemensamma skatt. Det är mycket märkligt.

Vad vi vill ha från Folkpartiets sida är generella och förutsägbara spelregler. Det har vi inte i dag. Jag tycker att det är mycket tråkigt. Men jag tror att det beror just på denna centralism, som går igen i fråga efter fråga hos den nuvarande majoriteten – gör som ni vill bara ni gör som vi vill! Ni använder alla de redskap och metoder som hittills är uppfunna, och säkert kommer ni att komma på mycket mer.

Ni förbjuder landstingen att sälja ut sjukhus och sedan köpa verksamhet av dem som bedriver driften. Ni förbjuder kommunerna att göra sig av med sina kommunala bostadsbolag och i stället ta över det sociala ansvaret för bostadspolitik på andra sätt. Ni tvingar kommunerna att ha bostadsförmedling, även om det inte kommer att skapa en enda ny bostad. Ni använder utjämningsystemet för att ge tjuvnyp åt kommuner som ni inte gillar och för att gynna kommuner som ni gillar, osv.

Apropå dimridåer vill jag ha sagt här – för det är väl förmodligen meningslöst att ställa några frågor till Sonia Karlsson – att en stor del av de pengar som vi tar bort från den s.k. kommunakuten tar vi bort därför att vi flyttar kostnadsansvaret för dessa verksamheter till andra intressenter. I det här fallet är det de personliga assistenterna som vi tycker ska återgå till statligt ansvar för att tillförsäkra de personer med funktions-

hinder ett bättre stöd, en bättre service och en större valfrihet än vad de får med den socialdemokratiska regeringen.

Prot. 2000/01:48
15 december

Anf. 61 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater tycker att människor även i Stockholm ska ha råd att bo i hyreslägenheter. I och med det som pågår, att de säljs ut, kommer inte vanliga människor att kunna bo i Stockholms innerstad. Det är den ena diskussionen.

När det gäller försäljning av akutsjukhus tycker vi att det kanske inte bara är fråga om ett kommunalt beslut, utan det har att göra med hela infrastrukturen och hur vi ser på sjukvården. Vi ska för övrigt avgöra den frågan senare i dag.

Jag skulle vilja hänvisa till socialutskottets betänkande som vi ska ta ställning till i dag. Där har konstitutionsutskottet uttalat sig och hänvisar bl.a. till Lagrådet, som i yttrande den 20 juni säger att det ytterst synes vara riksdagen som sätter gränser för det kommunala självbestämmandet. Bl.a. säger man att bestämmelsen om självstyrelsen i grunden handlar om en princip för relationen mellan staten och den kommunala nivån och att denna princip gäller för all kommunal verksamhet. Vidare framhålls att den kommunala självstyrelsen aldrig kan vara total. Graden av självstyrelse avgörs, heter det, ytterst av formerna för samverkan mellan staten och den kommunala sektorn.

Det är ju så. Det här stod vi och talade om också för en månad sedan. Det är inte så att varje kommun är isolerad, utan alla 289 kommuner i landet utgör ju Sverige. Det behöver vara en nära samverkan mellan stat och kommun. Särskilt frågan om akutsjukhusen är en så speciell fråga, så jag tycker att det är positivt att vi i valrörelsen 2002 har möjlighet att plädera för våra olika ståndpunkter. Karin Pilsäter kan stå på barrikaderna och säga att hon vill sälja ut alla akutsjukhus. Jag kommer att försvara att jag tycker att sjukhusen ska vara kvar inom den offentliga sektorn för att det ska vara tryggt och säkert för alla invånare.

Anf. 62 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag tänkte att Sonia Karlsson skulle få tillfälle innan jullepphållet att definiera vad hon och socialdemokratin menar med kommunal självstyrelse och ge en djupare motivering.

Anf. 63 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Senast den 14 juni, tror jag det var, talade Per Landgren och jag om detta. Jag hänvisade då till att den kommunala självstyrelsen regleras i regeringsformen i grundlagen. Vidare är det portalparagrafen i kommunallagen som talar om vad kommunerna ska göra, nämligen det som är bra för deras medborgare. Riksdagen har rätt att stifta lagar. Sedan har vi lämplighetsdiskussionen och närhetsprincipen. Eftersom vi här i Sveriges riksdag har beslutat så, har kommunerna ansvar för skolan, vården och omsorgen. Vi tycker att det ligger nära människorna och att det är bra att det sköts på kommunal nivå.

*Allmänna bidrag till
kommuner*

Anf. 64 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag frågade inte efter någon uppräkningslista av vad som står i grundlagen, utan jag bad om en motivering till att det som står där finns med, alltså en djupare motivering. Är det enbart fråga om en delegering av makt som riksdag och regering kan dra in när som helst, eller finns det något som helst rättighetstänkande i er motivering? Hur ser socialdemokratin på kommunal självstyrelse? Har ni någon djupstruktur i ert tänkande på det området?

Anf. 65 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna har faktiskt regerat under ganska många år i det här landet, så man kan väl säga att den kommunala självstyrelsen har byggts upp och vuxit fram under alla dessa år av socialdemokratiskt regeringsinnehav. Det tycker jag talar väldigt mycket för att vi känner varmt för kommunal självstyrelse. Jag sitter själv fortfarande med i fullmäktige hemma i Motala.

Däremot innebär det inte att kommunerna kan sköta sig helt själva, utan det handlar ju om ett samspel i olika frågor mellan kommunerna och staten och mellan riksdagen och regeringen. Det är ett nära samspel. Vi vet att det är kommunerna som sköter om den allra största delen som är viktig för våra medborgare – skolan, vården och omsorgen – och på ett mycket bra sätt.

Anf. 66 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i betänkandet i dess helhet. Betänkandet behandlar budgetpropositionens anslag för budgetåret 2001 inom utgiftsområde 25, Allmänna bidrag till kommuner, som är ett resultat av trepartisamarbetet mellan det socialdemokratiska partiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Det finns en del andra yrkanden som också behandlas i betänkandet. Jag kommer i mitt anförande att begränsa mig till att ta upp en del övergripande synpunkter på kommunsektorns ekonomiska förutsättningar, utjämningsystemet och kommunkontosystemet.

1990-talet var ett besvärligt årtionde för kommunsektorn. Saneringen av de offentliga finanserna och lågkonjunkturen innebar att det totala resursutrymmet för kommunerna och landstingen minskade drastiskt. Denna negativa utveckling har nu brutits på grund av att statens finanser förbättrats och att vi är inne i en högkonjunktur. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. Men fortfarande har kommunsektorn inte kommit i fatt. Utan att ange någon absolut summa kan min slutsats styrkas av att man i en rapport från Kommunförbundet beskriver förhållandet med följande påstående:

Jämfört med hur det såg ut i början av 1990-talet fattas ca 27 miljarder kronor för att kommunerna ska kunna erbjuda sina invånare samma standard som då gällde.

Kommunsektorn som helhet går i rätt riktning. Men fortfarande finns det kommuner och landsting som har negativa resultat. Det är de regionala obalanserna som återspeglas i de negativa ekonomiska resultaten. Det är resultat som skulle ha varit eller skulle kunna bli ännu mer negativa utan utjämningsystemet, statsbidragsökningarna och anslaget till särskilda insatser.

Vänsterpartiet anser att det finns anledning att återkomma i kommande budgetarbete till frågan om att förstärka kommunsektorns ekonomiska förutsättningar för att den ska kunna tillgodose både befintliga och kommande behov.

Det finns en tydlig skillnad mellan oppositionens och vår syn på den kommunala ekonomin. Förutsättningarna för att den kommunala självstyrelsen ska få ett reellt innehåll är inte bara mer resurser utan också att resurserna fördelas på ett sådant sätt att det blir likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

Jag har noterat att i den moderata partimotionen finns inga resonemang om växande regionala obalanser mer än i svepande formuleringar om eftersläpning och avfolkning. Det verkar inte ge anledning till politiska åtgärder förutom universalmedlet sänkta skatter och avregleringar. Vad det ger för konsekvenser för jämlikheten, jämställdheten och för att uppnå en regional balans i landet finns det inga redovisningar på. Jag har funnit en förkärlek hos moderaterna för att argumentera för sina politiska värderingar med hjälp av juridik. Utjämningsystemet strider mot grundlagen. Kommunen följer inte kommunallagen när de har verksamheter som Moderaterna inte gillar. Eller: Kommunallagen måste ändras så att den passar den verksamhet som moderaterna gillar.

När förslag utifrån Moderaternas värderingar är bra, då har man inte heller något emot att inskränka på den kommunala självstyrelsen. Man vill ha en renodling av de egentliga kärnuppgifterna. Det ska sättas tydliga gränser för vad en kommun ska kunna ägna sig åt med skattebetalarnas pengar. Kommunernas förändringsarbete ska gå via avregleringar och konkurrensutsättning.

Dessutom anser Moderaterna att de här åtgärderna blir mer effektiva och att man trots mindre pengar ska kunna förbättra kommunernas ekonomiska ställning med flera – för att inte säga åtskilliga – miljarder fram till 2003. Det är en ekvation som för mig saknar all realism. Visst kan man öka produktiviteten genom att minska personaltätheten som det heter, dvs. färre ska göra mer. Visst kan man minska personalkostnaderna – men till vilket pris? Det blir till priset av konfrontationer med dels personalen, som till största delen är kvinnor, dels brukare. Visst kan man med okänslig personalpolitik minska antalet människor som arbetar i vården, skolan och omsorgen. Men vad blir resultatet för barn, sjuka och gamla? Vilken kvalitet blir kvar i vården, skolan och omsorgen?

Moderaterna säger att statsbidragen egentligen inte ska höjas, men man kan godta att statsbidragen till landstingen höjs eftersom det pågår omstruktureringar inom sjukvården. Samtidigt föreslår Moderaterna att totalt 6 miljarder kronor mindre ska ges i statsbidrag jämfört med vad utskottsmajoriteten vill. Anmärkningsvärt är att man, precis som också Sonia Karlsson var inne på, tar bort hela anslaget på 2 miljarder till särskilda insatser för vissa kommuner och landsting som har problem. Folkpartiet minskar också, precis som Sonia Karlsson har sagt, statsbidragen till kommunsektorn i samma storleksordning som Moderaterna eftersom de inte vill avskriva den skuld som kommunsektorn har på 4,3 miljarder i kommunkontosystemet.

Herr talman! När jag har tagit del av argumenten för konkurrensutsättning av vård, skola och omsorg sägs det att det ska innebära både effektivisering och minskade kostnader. Då undrar jag om vi bor i

samma land. Exempel kan radas upp på att administrationskostnaderna ökar och budgetkontrollen minskar när man ska genomföra konkurrensutsättningar. Jag tror dessutom att det försämrar kvaliteten. Segregationen ökar, det har ju visat sig i det välfärdsbokslut som finns. Man kan undra: Valfrihet för vem? Det försvagar också demokratin, den demokratiska insynen för medborgare. Jag trodde att detta att förstärka demokratin ändå måste vara kärnan i lokal demokrati.

Det skulle också behövas en ordentlig utvärdering, för det finns inte, av vad privatisering har inneburit när det gäller kvalitetsutvecklingen. Nyligen läste jag i en norrbottensk länsstidning, Norrbottenskuriren, för övrigt moderat, att när vårdcentralen i Vittangi, ett litet samhälle i Kiruna kommun, ska privatiseras kan det bli 2 miljoner dyrare. Konkurrensutsättning och avregleringar tenderar i de här sammanhangen och mot den här bakgrunden att få något religiöst över sig.

Varför kan inte de som förespråkar detta ta den demokratiska kritiken på allvar? När man talar om kommunala bolag är det inte bra för att den demokratiska insynen försämras. Men när samma partiföreträdare medverkar till att sälja ut vården till vårdbolag, då lyser denna demokratisk kritik med sin frånvaro. Varför har ni inte samma krav på demokratisk insyn för medborgarna när skola, vård och omsorg bedrivs i privat regi?

När det gäller utjämningsystemet skulle jag vilja börja med att vända mig till Lennart Hedquist. Nu har jag lyssnat på den kritik som han redogör för ett antal gånger. Han tar sin ansats i grundlagskritik. Men egentligen handlar Lennart Hedquists kritik om att dagens utjämningsystem är för långtgående eftersom den är tillväxtfientlig. Han vill alltså ha mindre utjämning med en annan teknik. När det gäller expertgruppens diskussionsbetänkande som nyligen har presenterats har jag i alla fall tagit del av kommunminister Lövdéns information om att det, utifrån att det är ett diskussionsbetänkande, skulle behövas ytterligare utredningar. Så jag är inte speciellt överraskad. Och om det blir en parlamentarisk utredning måste ju detta tillgodose både Moderaternas och Kristdemokraternas önskemål.

Jag tycker att det är synd att olika partier använder brister i metodik och teknik i utjämningsystemet som argument för att motsätta sig en utjämning som har ambitionen att ge alla kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Jag tycker att det vore mer hederligt att säga att man vill ha en mindre utjämning.

När det gäller kommuner och landsting som har problem med sin ekonomi på grund av befolkningsminskning är det viktigt att man ger likvärdiga förutsättningar. Kommunerna och landstingen ingår i en välfärdsinfrastruktur, och den är viktig för dessa kommuner när man vill ha fler jobb. Jobben, att minska arbetslösheten, är ju ett viktigt incitament för att få hela Sverige att leva.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram kommunkontosystemet. Vi i Vänsterpartiet är mycket oroliga för utvecklingen av de växande underskottet i systemen. Det finns en översyn som vi har medverkat till skulle bli av när det gäller kommunkontosystemet. Problemet med det system som gäller är ju att det genererar en ökande kommunal självfinansieringsgrad. Mellan 1997 och 1999 ökade självfinansieringsgraden, alltså kommunsektorns, med drygt 14 %. Underskottet för i år beräknas till 4,3 miljarder, och det har majoriteten kommit överens om att avskryva.

Men fortsätter den här utvecklingen, och om den inte regleras via statsbudgeten, kommer underskottet med råge att neutralisera eller äta upp alla statsbidragshöjningar till vården och skolan som vi har fattat beslut om. Den översyn som har kommit i gång och som också, som jag sade, är ett resultat av budgetsamarbetet, har vi stora förhoppningar på. Vänsterpartiet kommer att arbeta för att resultatet av översynen blir att vi eliminerar de växande negativa omfördelningseffekter som kommunkontosystemet genererar mellan stats- och kommunsektor och mellan olika kommuner och landsting. Det är ett krav som också delas av både kommunförbund och landstingsförbund.

Anf. 67 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Siv Holma hade vänligheten att berätta en del om vad vi moderater har angivit i vår partimotion, och det är bra. Det som däremot inte är bra är att Siv Holma tydligen inte förstår att det är ett bra recept bl.a. för att få livskraftiga kommuner.

Om vi tar just utjämningsystemet som exempel har jag väldigt svårt att förstå vissa saker. Vi kan ta en kommun som kanske Siv Holma förstår sig på lite grann, nämligen Norbergs kommun i Västmanland. Den leds ju av en vänsterpartist. Norbergs kommun har ju haft en bra skattekraftsutveckling. Den har förvisso problem. Jag tror att den tappar befolkning också. Men den har haft en gynnsam skattekraftsutveckling.

Ska det då vara så, Siv Holma, att när resultatet av den lokala politiken blir att skattekraften ökar ska man inte få behålla denna ökning? Det är ju så dagens utjämningsystem fungerar. Kommuner, oavsett om de har låg skattekraft, medelskattekraft eller god skattekraft, som ökar sin skattekraft får inte behålla ökningen. Det finns inga incitament, inga morötter.

Det är bl.a. det som är anledningen till att vi moderater anger att det här är tillväxtfientligt. Jag har väldigt svårt att förstå hur Siv Holma, som väl ska vara ekonom, kan tycka att ett sådant utjämningsystem till sin konstruktion är rimligt och riktigt. Jag skulle gärna vilja veta vilka argument som ligger bakom detta. Jag gör nu den bedömningen att alltfler förstår att vi inte kan fortsätta så här. Den här expertgruppen har ju gjort en liten ansats, men vad jag förstår inser Lars-Erik Lövdén att man måste göra en betydligt större översyn – helt oaktat vad finansutskottets majoritet har sagt.

Anf. 68 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Det var vad utskottsmajoriteten har sagt i sitt betänkande. Det pågår ju två utredningar, och de var alltså inte färdiga när vi gjorde detta betänkande. Men i dessa utredningar, och framför allt när det gäller expertgruppens diskussionsbetänkande, finns det naturligtvis anledning att utvärdera om vi når de höga ambitioner som vi har att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar till alla kommuner och landsting, vilket är de bakomliggande argumenten till att vi i Vänsterpartiet försvarar utjämnningen. Vi anser nämligen att utjämnningen kan vara rättvis och produktiv, framför allt produktiv, och att kommuner och landsting som inte befinner sig i dessa tillväxtcentrum också kan få möjligheter att ha en acceptabel och likvärdig välfärdsinfrastruktur. De är väldigt viktigt att de har det för att kunna skapa fler arbetstillfällen, vilket de behöver.

Jag kommer själv från en kommun som, i alla fall tidigare, har bidragit till inkomstutjämningsystemet. Och jag har inte hört några klagomål på detta. Däremot finns det klagomål på hela kommunsektorn på att det är för litet resurser totalt sett. Det handlar inte om utjämningsystemet i sig.

Anf. 69 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är ofta så att de som inte delar vår uppfattning diskuterar helt andra saker än de saker som vi för fram. Det verkar ju ofta som om man tror att vi är emot ett utjämningsystem i största allmänhet, att vi skulle förespråka att man inte skulle ha likvärdiga förutsättningar. Vi har ju gång på gång upprepat att kommuner och landsting med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft måste ha bidrag. Och det är staten som ska stå för det. Den diskussionen kan vi lämna därhän. Men ett utjämningsystem måste ha incitament och morötter så att kommuner och landsting, och framför allt kommuner, kan bidra till en ekonomisk tillväxt. Jag upprepar därför min fråga till Siv Holma: Om t.ex. Norbergs kommun, som dessutom styrs av en vänsterpartist, lyckas åstadkomma en skattekraftstillväxt per invånare genom att fler får jobb och genom att man vidtar andra åtgärder som gör att skattekraften ökar – samtidigt ökar kostnaderna, när skattekraften ökar blir det nämligen ofta ökade kostnader – varför ska man då ta ifrån Norbergs kommun de ökade intäkterna? Det är på det sättet som utjämningsystemet fungerar. Kan Siv Holma förklara det för mig?

Anf. 70 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! För det första: Om moderaterna skulle vara genuint intresserade av att ge landstingen och kommunerna goda ekonomiska förutsättningar så skulle de i sitt förslag inte presentera en sänkning av den nivå på 6 miljarder som vi i majoriteten föreslår. Det tycker jag är viktigt att säga, därför att det finns behov, och det känner också moderaterna till.

För det andra: Beträffande inkomstutjämningsystemet vill jag säga att Pomperipossaeffekten aldrig har uppstått i verkligheten. Nu har man förändrat systemet så att t.o.m. den teoretiska möjligheten att detta skulle komma till stånd har försvunnit.

Svaret på frågan om de kommuner som får en ökning av sitt skatteunderlag är alltså att de får behålla denna ökning med de justeringar som är gjorda.

Anf. 71 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! I dagens debatt diskuterar vi bl.a. allmänna bidrag till kommuner, frågar om det kommunala självstyret och utjämningsystemet. Det som har diskuterats här väldigt mycket är just frågan om det kommunala självstyret. Och vi ser det kommunala självstyret som väldigt viktigt. Men jag vill ändå ställa några frågor här i kammaren.

Agda som är 75 år får för äldreboende och vård betala 20 000 kr i månaden. I en annan kommun kanske hon hade behövt betala bara runt 5 000 kr.

Det här är dagens situation i Sverige. Detta speglar ändå på något sätt vad det kommunala självstyret innebär. Det finns olika aspekter. En sak är det kommunala självstyret, en annan sak är om vi vill hitta möjligheter

för t.ex. Agda att bo i den kommun hon vill bo i utan att behöva ta hänsyn till ekonomin på det viset med den orättvisa som finns i ekonomin. Det här är bedömningsfrågor. Här står nu olika partier i den här riksdagen för olika ställningstaganden. Och då blir det en konflikt mellan hur man vill att rättvisan ska vara, t.ex. i Agdas fall och i andra pensionärens fall, och hur mycket man ska bestämma kommunalt.

Den service som samhället erbjuder är väldigt viktig – utbildningssystemet, vård, omsorg, skola – och sätter ändå någonstans en grund för samhället och skapar förutsättningar för att ha ett samhälle som är till för människan, skapar ett samhälle som har livskvalitet och där människor kan utvecklas.

Sedan har vi också frågan om det medborgerliga inflytandet. Vi i Miljöpartiet vill väldigt mycket att människan ska ha så mycket makt som möjligt. Ibland kan det innebära att vi vill sätta ramar för olika frågor här i riksdagen för att just ge människor både möjligheter till inflytande men också möjligheter till en god service i landet.

När vi diskuterar den här frågan här så låter det som att det finns två läger i Sveriges riksdag. Men så är det knappast. Jag tror att vi helt enkelt gör olika bedömningar av vad som är viktiga ramar att sätta ovanifrån och vad det är som kommuner kan bestämma över.

Men ett perspektiv som inte har diskuterats här i dag är vad medborgaren själv ska kunna bestämma. Kommunalt självstyre innebär nämligen inte alltid att det är medborgaren som kan påverka. Det senaste exemplet här är faktiskt frågan om akutsjukhusen. Här i Stockholm gick bl.a. Moderaterna till val utan att säga att de ville sälja ut akutsjukhusen till privata intressen som vill driva dem med vinstintresse. Det är en så radikal förändring av den vårdinfrastruktur som finns – mycket pengar från det allmänna, alla medborgares pengar som har satsats, och utan att vi vet vad konsekvenserna kommer att bli i framtiden. Detta är ju en ny företeelse. Och det som vi ville var att använda försiktighetsprincipen. Vi ville att man skulle avvakta och se över om det t.ex. behövs en lagstiftning som reglerar när akutsjukhusen drivs privat med vinstintresse. Det kanske är så att man inte ska tillåta detta om det inte finns en väldigt stor majoritet för det. Det som vi ville var att garantera att medborgarna faktiskt inte skulle vakna en vacker dag och plötsligt upptäcka att en så stor förändring har skett utan att de har kunnat påverka. Vi ställde oss bakom stopplagen för att man skulle införa det som vi kallar en demokratigaranti, nämligen att man antingen fattar två beslut med enkel majoritet med ett val emellan eller att man fattar ett beslut om det finns en kvalificerad majoritet i fullmäktige, eftersom det då är mycket välförankrat. Det handlar inte om att säga nej till den typen av förändringar för all framtid. Men det handlar om att bromsa lite grann och att inte bromsa för bromsandets skull. Det finns inget egenintresse i det. Utan det handlar om att bromsa för att man ska garantera medborgerligt inflytande.

Jag tycker att debatten här i dag alldeles för lite har handlat om just det medborgerliga inflytandet.

Det är intressant att de olika borgerliga partierna vill väldigt olika saker vad gäller utjämnningssystemet. Ett parti vill gynna utsatta kommuner och glesbygd, nämligen Centerpartiet. Men de ska ju samarbeta med Moderaterna och Kristdemokraterna som tycker att storstadsregionerna betalar alldeles för mycket till landet. Där har de borgerliga partierna i

Prot. 2000/01:48
15 december

riksdagen naturligtvis en konflikt men det låter på dem som att de inte har någon sådan konflikt.

Det är bra att vi har ett utjämningsystem. Det är en fråga om solidaritet. Vi vill se till att det finns likvärdiga möjligheter för människor att få en grundservice i hela landet – förutsättningarna är ju olika för olika kommuner – och vi vill att hela Sverige ska leva.

När det gäller frågan om centralism är det lite intressant att det finns en partimotion från Folkpartiet där man säger: Vi vill att det hivpreventiva arbetet i storstadsregionerna ska öronmärkas. Här ger Folkpartiet så att säga en ram ovanifrån men i andra frågor frågar man: Varför vill ni öronmärka? Vi i de olika partierna har ju olika frågor som vi tycker är viktiga och vissa av de frågorna är så viktiga att det behövs öronmärkning ovanifrån. Jag tycker därför att man i Folkpartiet måste erkänna att man också där kan ta den här typen av beslut.

När det gäller naturkatastrofer och det anslag som finns är det bara att konstatera att de pengarna behövs. I ett längre perspektiv tror jag att vi kommer att se mer av naturkatastrofer i Sverige beroende på växthuseffekten och de extrema klimatförändringar som följer av den. Jag tror att vi i framtiden, vilket tas upp i detta betänkande, måste se över hur staten ska agera i sådana här fall. Det är bra att vi i dag har kommunakuten och att vi har medel att avsätta men kanske måste vi se till att vi har ett regelverk som ger tydlighet för de kommuner som drabbas.

Som det är i Mellansverige tror jag att många – både kommuner och privatpersoner – är oroliga. Man vet inte på vilket sätt man kommer att få ersättning från staten. Under lång tid går man omkring och är orolig. Kanske behöver vi se över om vi i framtiden ska ha en typ av regelverk här. Vi måste också se till orsakerna till dessa naturkatastrofer. Vi kan ju inte bara lappa och laga i efterhand, utan vi måste också se till att det i framtiden blir färre naturkatastrofer. Detta kan vi göra enbart genom att se till att koldioxidutsläppen minskar. Där har vi i årets budget tagit några steg framåt. Jag tänker då på den gröna skatteväxlingen och höjningen av koldioxidskatten. Tyvärr har vi inte lyckats ta tillräckligt många steg för att minska bilismens koldioxidutsläpp i Sverige men det steget tar vi förmodligen i framtiden.

Anf. 72 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Yvonne Ruwaida argumenterar som om det finns de i denna kammare som inte vill ha en skattekraftsutjämnning. Vi moderater menar att det är viktigt att tillföra bidrag till kommuner och landsting med en för deras uppgifter otillräcklig skattekraft och med för höga strukturella kostnader. Men det är egentligen inte det som vi diskuterar. Miljöpartiets företrädare och även vänsterpartistiska och socialdemokratiska företrädare vill gärna göra sig till tolk för den uppfattningen därför att det skulle göra argumentationen lite enklare. Nu borde argumentationen för Miljöpartiets del vara väldigt enkel – det handlar alltså om att slå vakt om dagens system, för tillväxten bekämpas var i landet det än är. Om det är vad Miljöpartiet vill stå för förstår jag att ni är nöjda med det systemet.

Vi vill att t.ex. landsbygds- och glesbygdskommuner eller andra kommuner som, även om de har en befolkningsminskning och samtidigt får ökad skattekraft per invånare, ska få behålla den. Detta tillåter dock inte dagens system. Därför är det inomkommunala utjämningsystemet så groteskt tillväxtfientligt.

Jag får gratulera er till att ni har fått de övriga partierna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, att ställa upp på ett så tillväxtfientligt system.

Anf. 73 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att Moderaterna i stor utsträckning har missuppfattat Miljöpartiet. För oss finns det inget självändamål i att säga att vi måste ha lägre eller högre tillväxt eller nolltillväxt, utan det är tillväxtens *inhåll* som vi vill att man ska titta på. Om tillväxten har ett bra innehåll vill vi ha den. Har den ett innehåll som leder till miljöförstöring och ökad stress vill vi inte ha den.

Vi diskuterar alldeles för lite tillväxtens innehåll. Alldeles för mycket stirrar vi oss blinda på siffror och säger att ju högre en siffra är, desto bättre är det. Detta leder inte till en bra politik.

När det gäller utjämningsystemet har ju Moderaterna myntat vad som kallas för Pomperipossaeffekt. Med det menar man att de stackars kommuner som har en enorm tillväxt måste dela med sig av de ökade skatteintäkterna till övriga delar av landet. Detta tycker man är orättvist.

Vi menar att utjämningsystemet är till för att fördela de offentliga medlen men tillväxten hämmas inte. Jag har inte sett några siffror på att de kommuner där man har en utveckling med fler arbetstillfällen helt plötsligt inte får en ökad tillväxt. Däremot kan de bidra mer till den gemensamma välfärden i hela landet. Det är väl positivt och det behövs, för vi har regionala obalanser i dag.

Om Lennart Hedquist åker upp till Östersund eller Kalix kommer han, det kan jag lova, att höra att de kommunerna anser sig ha alldeles för lite medel och att det bidrar till att fler människor flyttar från de här kommunerna. Vi har inte sagt att det finns de som totalt vill avskaffa utjämningsystemet men Moderaternas förslag innebär en så stark förändring av utjämningsystemet att det inte skulle bli den fördelning som man har i dag. Jag tycker att den i dag är ganska rättvis och bra.

Anf. 74 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är enkelt att diskutera Pomperipossaeffekter. De är i sig orimliga men de berör onekligen storstadsområdena. Där försöker man rätta till så att det i framtiden inte blir några Pomperipossaeffekter.

I grunden är det orimliga med systemet att tillväxt bekämpas var den än förekommer. Ta t.ex. Malå, Norberg, Dorotea, Leksand eller Gnosjö. När sådana kommuner åstadkommer att skattekraften per invånare ökar – ofta från en ganska låg nivå per invånare; orsakerna kan vara många, t.ex. ökad sysselsättning, befolkningsminskning så att kvarvarande invånare har högre skattekraft per invånare, någon annan strukturell förändring eller en god kommunalpolitik – menar Yvonne Ruwaida då att det är riktigt att en sådan kommun ska bli av med sin relativa skattekraftstillväxt? Det är ju så det här systemet slår. Det finns inga morötter. Däremot

får man stå för de kostnader som det kan ha inneburit att få till stånd den här extra tillväxten.

Prot. 2000/01:48
15 december

Anf. 75 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! När Lennart Hedquist talar om Dorotea och andra kommuner låter han nästan som en god socialdemokrat som vill ha mer rättvisa. Jag vill ändå påpeka att för att få en god utveckling – jag använder inte ordet tillväxt därför att det är så laddat i denna kammare – krävs det en god infrastruktur, en god service, en bra grundnivå, möjligheter för människor att växa och utvecklas och möjligheter för människor att ha en bra barnomsorg. Det är detta som utjämningsystemet ska garantera men det finns ingen millimeterrättvisa. När en kommun får ett ökat skatteunderlag innebär det oftast att fler har jobb och därmed att ekonomin i stort sett blir bättre i den kommunen. Då ger man sitt bidrag till övriga delar av landet.

På Lennart Hedquist låter det som att vi kan ändra en liten orättvisa i Dorotea därför att Dorotea kanske hade behövt de extra skattekrönor som man blir av med i och med utjämningsystemet. Men konsekvenserna av det som moderaterna vill är att de kommuner som får ökat skatteunderlag inte ska bli av med lika mycket som i dag är fallet.

Det skulle innebära att de kommuner som har en god utveckling har större förutsättningar att få en bra utveckling i framtiden, medan de kommuner som inte har samma utveckling kommer att missgynnas. Då får vi ökade regionala obalanser i landet. Att arbeta efter konceptet att hela Sverige ska leva och att försöka ha en grundnivå på service i hela landet tror jag är den bästa förutsättningen att få en god utveckling i hela landet, både i Dorotea, Kalix och i Stockholm.

Anf. 76 KENTH HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Att låta som en god socialdemokrat hoppas jag inte missuppfattas. Det ska självklart uppfattas som en komplimang.

Fru talman! Jag vill ta till orda i diskussionen om specialdestinerade medel för hivpreventivt arbete. Drygt 36 miljoner människor kommer vid årsskiftet att vara hivsmittade eller sjuka i aids. Det är mer än dubbelt så många som experterna förutsåg för tio år sedan. Hivpidemin fortsätter också att öka i stora delar av världen.

Värst drabbad är man på den afrikanska kontinenten. I länder som Botswana, Sydafrika och Zimbabwe är man mycket hårt drabbad. I Sydafrika t.ex. kommer varannan 15-årig pojke att dö i aids. 30 % av befolkningen i Botswana bär på hivsmitta. Den tragiska uppräknningen skulle kunna fortsätta.

För ungefär ett år sedan besökte jag själv Zambia på en resa arrangerad av RFSU. Det var en tragisk upplevelse att komma till byar där var och varannan person led av aids eller var hivsmittad.

Det här är inte ett problem som bara har att göra med själva sjukdomen som sådan. Detta är naturligtvis också en större social problematik som har att göra med den rika världens skuldbörda på de fattiga ländernas axlar.

*Allmänna bidrag till
kommuner*

På flera håll på den afrikanska kontinenten kan antalet drabbade och konsekvenserna därav endast jämföras med digerdöden, som på 1300-talet drabbade Europa på ett fasansfullt sätt och lämnade ödelagda bygd-der bakom sig.

När jag gjorde mitt besök i Zambia var det precis så jag upplevde det. När man kom från by till by såg man många hus som var övergivna. Man träffade biståndsarbetare som nästan hade givit upp. Jag gick till Unicef-kontoret för att på något sätt hitta lite ljus i den fruktansvärda katastrof som hade drabbat dem. De berättade att 10 % av personalen på Unicef-kontoret hade dött det senaste året. I utvecklingssammanhang brukar vi säga att utbildning leder till utveckling, men i t.ex. Zambia dog förra året över 1 500 lärare, fler än vad man hann utexaminera från lärarhögskolan.

Aids har kommit att ifrågasätta vårt sätt att leva och är en vår samtids riktigt stora utmaningar. Aids har diskuterats i politiska, religiösa och kulturella sammanhang och har inte lämnat någon oberörd.

Hivepidemin fortsätter att öka i stora delar av världen. Dess förödande konsekvenser börjar nu att komma oss riktigt nära. Sverige har genom åren lyckats hålla antalet drabbade på en relativt sett ganska låg nivå. Men självfallet är detta en katastrof av ofattbara mått för dem som drabbas och de närmaste.

I WHO:s årliga rapport om hiv/aids-epidemiens utbredning, som lanserades på den internationella aidsdagen den 1 december, alltså för ungefär två veckor sedan, gavs en ganska skrämmande bild. I Östeuropa och Centralasien sker nu en dramatisk ökning av antalet smittade. Det beräknas nu finnas 700 000 smittade vuxna och barn jämfört med 420 000 för ett år sedan. Som en följd av övergångsekonomin efter Sovjetunionens fall är de sociala umbärandena påtagliga och inte sällan förödande. Missbruket har ökat dramatiskt, och i dess följd har en hiv/aids-epidemi utbrutit.

I Ryssland har i år fler hivfall registrerats än alla tidigare år tillsammans. En ljusning i rapporten har dock varit att centrala och södra Afrika visar på en viss minskning av antalet nysmittade där förebyggande arbete nått framgång.

Fru talman! Varför har jag egentligen börjat med tala om Afrika och Östeuropa när vi nu diskuterar allmänna bidrag till kommuner i Sverige? Svaret på denna fråga är enkel. Man kan inte diskutera hiv/aids utan att sätta dessa frågor i sitt sammanhang. Kommunikationstekniken, IT, massmedierna, genom vilka vi lär oss med om varandra knyter oss samman på ett positivt sätt. På samma sätt är det med de globala utmaningarna – kriminalitet, miljöförstöring och som i detta fall sjukdomar.

Vi kan inte klara kampen själva utan måste var och en i en global gemenskap bistå varandra och även på hemmaplan dra vårt strå till stacken. Tjeckiens president Vaclav Havel brukar säga att ett stilla liv på randen av en vulkan är en omöjlighet – i dagens värld angår allt alla.

När nu hiv/aids-epidemin fortsätter att skörda offer i världen är vi inte oberörda i Sverige. Också här drabbas människor. I Sverige upptäcks ungefär fyra hivsmittade i veckan. Detta motsvarar ca 230 fall årligen. Denna siffra har varit konstant sedan senare hälften av 1980-talet. Genom att vi nu har tillgång till bromsmediciner som hejdar sjukdomsforloppet lever fler personer smittade än någonsin förut. Totalt beräknas ca 3 000 personer leva med aids/hiv i Sverige.

Fru talman! Det oroväckande nu är att antalet smittade i andra könssjukdomar ökar – gonorré, syfilis och klamydia. Enligt en färsk statistik från tidningen Perspektiv på hiv, som ges ut av Läkare mot aids, Noaks ark-Röda korset, är det en ökning främst bland homosexuella män. Den är så kraftig att det talas om ett trendbrott. Läkarna fruktar nu att i dess följd även antalet hivfall kommer att öka.

För vad siffrorna säger oss är att man inte tar hotet om hiv/aids och andra könssjukdomar på allvar längre utan att man i ökad utsträckning har oskyddad sex. Detta är en allvarlig signal till oss här i riksdagen som vi inte får nonchalera. Därför är det utmärkt att det för en dryg vecka sedan bildades ett nätverk i Sveriges riksdag som kommer att göra allt för att lyfta fram dessa frågor.

Det är också med stor tillfredsställelse som jag noterar att finansutskottet tillstyrker specialdestinerade medel för hivpreventivt arbete i storstadsregionerna. Som ansvarig i den socialdemokratiska gruppen i socialutskottet för dessa frågor tycker jag att det var ett absolut riktigt beslut. Som en av medmotionärerna till motion So481 känner jag uppskattning för att utskottet insett betydelsen av dessa medel, att de behövs till motvårn i en vikande trend och inte minst för att förebygga ytterligare ökning av antalet smittade i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Statsskuldräntor m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2000/01:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.(prop. 2000/01:1 delvis).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Avgiften till Europeiska gemenskapen

*Avgiften till Europeiska
gemenskapen*

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2000/01:FiU5
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen (prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 77 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter, åhörare! Centerpartiets vision om Europa bygger på ett folkligt engagemang och mänskligt utbyte som syftar till fred, säkerhet, välbefinnande och respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och en miljömässigt hållbar utveckling. Vi försöker att arbeta aktivt för ett solidariskt europeiskt samarbete. Vi vill bidra till att forma en europeisk framtid som är både säker och som också har en socialekonomiskt tillfredsställande utveckling.

För att Europas främsta samarbetsorgan ska utvecklas väl och uppfylla kraven krävs det att EU förändras. Syftet måste vara att anpassa EU till att omfatta Europas alla stater. Utvidgningen är alltså mycket viktig och den måste baseras på ett folkligt engagemang. För att det ska bli fallet krävs ett både smalare och effektivare EU.

Det innebär att man måste använda de ekonomiska styrmedlen och att EU:s budget behöver se ut på ett annat sätt. De pengar som finns måste också hanteras på ett ansvarsfullt sätt som främjar redlighet. Detta innebär i sin tur att både kontroll och revision måste förbättras för att man ska undvika fusk, bedrägerier, korruption, vidlyftiga subventioner och annan dålig resurshushållning.

Det är viktigt att medborgarna ska kunna känna förtroende för hur de gemensamma resurserna förvaltas. Detta gäller särskilt verksamheten inom kommissionen, de underlydande myndigheterna och den europeiska centralbanken.

I det här sammanhanget är det också mycket viktigt att den diskussion som vi har i Sverige förs vidare in i detta system. Här har Sverige och den svenska regeringen under det kommande halvåret ett grundläggande ansvar för att utvecklingen förs framåt på detta området.

Fru talman! Jag står självfallet bakom den reservation som finns till det här betänkandet, men för tids vinnande har jag inget yrkande.

Anf. 78 TOMMY WAIDELICH (s):

Fru talman! Sveriges avgift till EU kommer under nästa år att uppgå till närmare 24 miljarder kronor. Ungefär hälften beräknas komma tillbaka till Sverige i form av olika struktur- och jordbruksstöd. Det innebär att Sverige är nettobidragsgivare till EU:s budget. Vi betalar mer än vad vi får tillbaka, framför allt beroende på att vi räknas till de rikare länderna inom unionen.

Som socialdemokrat tycker jag att den principen är bra, att bidra efter bärkraft. Men det innebär inte att jag inte tycker att det finns anledning att diskutera innehållet i budgeten, hur pengarna används.

I dag går alldeles för mycket av EU:s budget till jordbrukspolitik. Det håller nu på att förändras som en del av GATT-överenskommelser, men också som en nödvändig konsekvens av utvidgningen.

Utvidgningen av EU innebär en historisk chans att ena Europa efter decennier av kallt krig. Det är en historisk chans att på en gemensam marknad utveckla Öst- och Centraleuropas ekonomier, ge människor jobb och framtidstro och därigenom också säkra demokrati och fred i hela Europa. Ska utvidgningen lyckas krävs ekonomiskt stöd till ansökarländerna. Omprioriteringar inom EU:s budget är ett sätt att frigöra resurser för just detta.

Men det är också viktigt att EU:s gemensamma medel inte försvinnas bort genom fusk och bedrägerier. Detta är en svensk linje som manifesterats av regeringen och här i riksdagen.

Finansutskottet har vid flera tillfällen betonat att det är angeläget att gemenskapsmedel används på ett korrekt sätt.

I målen om EU:s budgetpolitik, som riksdagen godkänt, sägs att Sverige ska verka för en förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s budgetmedel. Regeringen påminner om dessa mål i budgetpropositionen och säger att de ligger fast.

I programmet för det svenska ordförandeskapet fäster också regeringen stor vikt vid att EU:s medel används effektivt.

Det finns med andra ord ingen anledning att nu göra ett tillkännagivande om att förbättra EU:s medelshantering enligt den centermotion som Lena Ek refererar till. Det är ju redan tillgodosett. Av den anledningen har också utskottet avstyrkt motionen.

Sedan har motionen för övrigt ett snävt perspektiv. Kravet på bättre medelshantering riktar sig bara till EU:s institutioner. I själva verket administrerar EU:s institutioner bara drygt 15 % av gemenskapens medel. Den största delen – över 80 % – administreras av nationella organ och myndigheter. Det visar sig också att det mesta av fusk sker med de nationellt administrerade medlen. Detta gäller inte minst inom jordbruksområdet.

För att komma åt fusk och bedrägerier krävs därför en effektivare kontroll, såväl på EU-nivå som på nationell nivå.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande om avgiften till Europeiska gemenskapen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor

*Vissa förmögenhets-
och punktskattefrågor*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU13
Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor (förnyad behandling) (prop. 2000/01:31 och 1999/2000:126 delvis).

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 79 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Med hänvisning till debatten och de argument jag i går framförde med anledning av skatteutskottets betänkande 2000/01:11 Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor nöjer jag mig i dag med att yrka bifall till reservation 1 under mom. 1, skatteutskottets betänkande nr 13.

Anf. 80 CLAES STOCKHAUS (v):

Fru talman! Jag hänvisar också till debatten i går som gällde SkU11, som i dag heter SkU13, och yrkar bifall till reservation 8.

Anf. 81 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Inte heller jag vill göra något längre inlägg i den här frågan. Jag yrkar bara bifall till reservation 2 under mom. 1, och jag refererar till gårdagens debatt om SkU11.

Anf. 82 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Med hänvisning till den övertygande argumentering som jag hade tillfälle att framföra i kammaren i går yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 7.

Anf. 83 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Med hänvisning till gårdagens debatt vill jag yrka bifall till reservation 4.

Anf. 84 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Med tanke på debatten i går vill jag enbart yrka bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Eftersom jag, såvitt jag förstår, är siste talare i år vill jag önska fru talman och kammarens närvarande ledamöter god jul och gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU11 Sjukhus med vinstsyfte (förnyad behandling)

Mom. 1 (förslaget till lag om inskränkning i landstingens rätt att överlämna driften av akutsjukhus till annan)

1. utskottet
2. res. (m, kd, c, fp)

Votering:

170 för utskottet

141 för res.

1 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 16 mp

För res.: 69 m, 40 kd, 17 c, 15 fp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Punkt 6 (Finansinspektionens finansiering)

1. utskottet

2. res. 2 (kd)

Votering:

270 för utskottet

40 för res. 2

1 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 68 m, 37 v, 17 c, 14 fp, 16 mp

För res. 2: 40 kd

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 13 s, 14 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Punkt 7 (Könsuppdelad statistik)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

269 för utskottet

39 för res. 3

4 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 69 m, 39 kd, 17 c, 15 fp, 11 mp

För res. 3: 37 v, 2 mp

Avstod: 1 kd, 3 mp

Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Kerstin-Maria Stalin (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Punkt 1 (Utjämningsystemet)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 3 (fp)

Förberedande votering:

69 för res. 1

15 för res. 3

228 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
187 för utskottet
69 för res. 1
55 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 117 s, 37 v, 17 c, 16 mp
För res. 1: 69 m
Avstod: 40 kd, 15 fp
Frånvarande: 14 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Punkt 6 (Åtgärder med anledning av översvämningarna i Mellansverige)

1. utskottet
2. res. 8 (c)
Votering:
171 för utskottet
17 för res. 8
124 avstod
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 118 s, 37 v, 16 mp
För res. 8: 17 c
Avstod: 69 m, 40 kd, 15 fp
Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Punkt 9 (Kommunalt självstyre)

1. utskottet
2. res. 13 (kd)
3. res. 14 (c)
Förberedande votering:
40 för res. 13
17 för res. 14
253 avstod
39 frånvarande
Kammaren biträdde res. 13.
Huvudvotering:
186 för utskottet
40 för res. 13
86 avstod
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 118 s, 37 v, 15 fp, 16 mp
För res. 13: 40 kd
Avstod: 69 m, 17 c
Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU13 Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor (förnyad behandling)

Mom. 1 (förmögenhetsbeskattningen)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (kd)
4. res. 3 (c)
5. res. 4 (fp)

Förberedande votering 1:

21 för res. 3

16 för res. 4

275 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

40 för res. 2

17 för res. 3

254 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

72 för res. 1

40 för res. 2

199 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

171 för utskottet

69 för res. 1

70 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 37 v, 16 mp

För res. 1: 69 m

Avstod: 40 kd, 16 c, 14 fp

Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 3 fp

Mom. 4 (bilskrotningslagen)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

293 för utskottet

17 för res. 7

2 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 68 m, 37 v, 40 kd, 14 fp, 16 mp

För res. 7: 17 c

Avstod: 1 m, 1 fp

Frånvarande: 13 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Mom. 5 (kostnader för vård och skötsel av gravplats)

1. utskottet

2. res. 8 (v, kd, fp)

Votering:

219 för utskottet

90 för res. 8

2 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 69 m, 17 c, 16 mp

För res. 8: 37 v, 38 kd, 15 fp

Avstod: 2 kd

Frånvarande: 14 s, 13 m, 6 v, 2 kd, 1 c, 2 fp

Mom. 6

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.16 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.30 för att finansutskottet skulle beredas möjlighet att sammanträda.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30.

14 § Bordläggning

Prot. 2000/01:48
15 december

Anmälades och bordlades

Propositioner

2000/01:48 Tillgänglighet till offentliga lokaler och på allmänna platser

2000/01:53 Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll m.m.

Skrivelse

2000/01:52 Beredskapen mot svåra påfrestningar påsammället i fred

Finansutskottets betänkande

2000/01:FiU10 Statsbudget för budgetåret 2001

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 december

2000/01:448 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till försvarsminister Björn von Sydow

Kärnsäkerhetsberedskap

2000/01:449 av *Ulla Hoffmann* (v) till finansminister Bosse Ringholm

Lönediskriminering i statlig sektor

2000/01:450 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Likhet inför lagen

2000/01:451 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Tillämpningen av Genèvekonventionen

2000/01:452 av *Anders Sjölund* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Banverket och Botniabanan

2000/01:453 av *Lisbeth Staaf-Igelström* (s) till kulturminister Marita

Ulvskog

Tidningsdistribution i glesbygd

2000/01:454 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Leif Pagrotsky

Integrationen över Öresund

2000/01:455 av *Harald Nordlund* (fp) till miljöminister Kjell Larsson

Skogssänkor som framtida handelsvara i handeln med utsläppsrättigheter

2000/01:456 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Ingegerd Wärners-

son

Kvalitetsuppföljning i förskolan

2000/01:457 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von

Sydow

Mönstringsförfarandet

den 15 december

2000/01:458 av *Björn Leivik* (m) till försvarsminister Björn von Sydow

Pliktverket och de blivande värnpliktiga

Prot. 2000/01:48
15 december

2000/01:459 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Björn von Sydow

Könsköparlagen

2000/01:460 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Björn von Sydow

Sexuella trakasserier

2000/01:461 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsminister Göran Persson
Ett jämställt försvar

2000/01:462 av *Åke Sandström* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Strukturfondsprojekt och moms

2000/01:463 av *Åke Sandström* (c) till jordbruksminister Margareta Winberg

Tidsplan för utredningen om det fjällnära jordbruket

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari 2001.

16 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 15 december

2000/01:380 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Lunchskatten

Svaret redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 januari 2001.

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.31.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 33 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 66 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 76 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet	1
2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan	1
3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	4
6 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 14 december	4
NU3 Utgiftsområde 21 Energi.....	4
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	6
NU5 Redogörelse för företag med statligt ägande.....	7
KU8 Riksdagen och den statliga revisionen	7
NU2 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	7
NU6 Vissa ändringar i konkurrenslagstiftningen	8
7 § Sjukhus med vinstsyfte	8
Socialutskottets betänkande 2000/01:SoU11	8
Anf. 1 CHRIS HEISTER (m).....	8
Anf. 2 CHATRINE PÅLSSON (kd)	9
Anf. 3 KENNETH JOHANSSON (c)	10
Anf. 4 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	11
Anf. 5 CONNY ÖHMAN (s)	12
Anf. 6 CHRIS HEISTER (m) replik	15
Anf. 7 CONNY ÖHMAN (s) replik	15
Anf. 8 CHRIS HEISTER (m) replik	15
Anf. 9 CONNY ÖHMAN (s) replik	16
Anf. 10 INGRID BURMAN (v).....	16
Anf. 11 CHRIS HEISTER (m) replik.....	18
Anf. 12 INGRID BURMAN (v) replik.....	19
Anf. 13 CHRIS HEISTER (m) replik.....	19
Anf. 14 INGRID BURMAN (v) replik.....	20
Anf. 15 KENNETH JOHANSSON (c) replik	20
Anf. 16 INGRID BURMAN (v) replik.....	20
Anf. 17 KENNETH JOHANSSON (c) replik	21
Anf. 18 INGRID BURMAN (v) replik.....	21
Anf. 19 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp)	22
Anf. 20 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	23
Anf. 21 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik.....	23
Anf. 22 KERSTIN HEINEMANN (fp) replik.....	23
Anf. 23 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik.....	24
Anf. 24 CHRIS HEISTER (m).....	24
Anf. 25 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik.....	24
Anf. 26 CHRIS HEISTER (m) replik.....	25
Anf. 27 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp) replik.....	25
Anf. 28 CHATRINE PÅLSSON (kd)	26

Anf. 29	LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp)	26
Anf. 30	CHATRINE PÅLSSON (kd)	26
Anf. 31	LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp)	27
	(Beslut fattades under 13 §.)	27
8 §	Samhällekonomi och finansförvaltning	27
	Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU2	27
Anf. 32	ANNA ÅKERHIELM (m)	27
Anf. 33	JOHAN LÖNNROTH (v)	29
Anf. 34	ANNA ÅKERHIELM (m) replik	32
Anf. 35	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	32
Anf. 36	PER LANDGREN (kd)	32
Anf. 37	LENA EK (c)	33
Anf. 38	KARIN PILSÄTER (fp)	34
Anf. 39	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	37
Anf. 40	KARIN PILSÄTER (fp) replik	37
Anf. 41	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	38
Anf. 42	KARIN PILSÄTER (fp) replik	38
Anf. 43	KJELL NORDSTRÖM (s)	39
Anf. 44	YVONNE RUWAIDA (mp)	40
	(Beslut fattades under 13 §.)	41
9 §	Allmänna bidrag till kommuner	41
	Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU3	41
Anf. 45	LENNART HEDQUIST (m)	41
Anf. 46	PER LANDGREN (kd)	43
Anf. 47	LENA EK (c)	45
Anf. 48	KARIN PILSÄTER (fp)	47
Anf. 49	SONIA KARLSSON (s)	50
Anf. 50	LENNART HEDQUIST (m) replik	54
Anf. 51	SONIA KARLSSON (s) replik	54
Anf. 52	LENNART HEDQUIST (m) replik	55
Anf. 53	SONIA KARLSSON (s) replik	55
Anf. 54	LENA EK (c) replik	56
Anf. 55	SONIA KARLSSON (s) replik	56
Anf. 56	LENA EK (c) replik	56
Anf. 57	SONIA KARLSSON (s) replik	57
Anf. 58	KARIN PILSÄTER (fp) replik	57
Anf. 59	SONIA KARLSSON (s) replik	58
Anf. 60	KARIN PILSÄTER (fp) replik	58
Anf. 61	SONIA KARLSSON (s) replik	59
Anf. 62	PER LANDGREN (kd) replik	59
Anf. 63	SONIA KARLSSON (s) replik	59
Anf. 64	PER LANDGREN (kd) replik	59
Anf. 65	SONIA KARLSSON (s) replik	60
Anf. 66	SIV HOLMA (v)	60
Anf. 67	LENNART HEDQUIST (m) replik	63
Anf. 68	SIV HOLMA (v) replik	63
Anf. 69	LENNART HEDQUIST (m) replik	64
Anf. 70	SIV HOLMA (v) replik	64
Anf. 71	YVONNE RUWAIDA (mp)	64

Anf. 72 LENNART HEDQUIST (m) replik	66
Anf. 73 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	67
Anf. 74 LENNART HEDQUIST (m) replik	67
Anf. 75 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	68
Anf. 76 KENTH HÄRSTEDT (s)	68
(Beslut fattades under 13 §.)	70
10 § Statsskuldsräntor m.m.	70
Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU4	70
(Beslut fattades under 13 §.)	70
11 § Avgiften till Europeiska gemenskapen.....	70
Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU5	70
Anf. 77 LENA EK (c)	70
Anf. 78 TOMMY WAIDELICH (s)	71
(Beslut fattades under 13 §.)	72
12 § Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor.....	72
Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU13	72
Anf. 79 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	72
Anf. 80 CLAES STOCKHAUS (v)	73
Anf. 81 KENNETH LANTZ (kd)	73
Anf. 82 ROLF KENNERYD (c)	73
Anf. 83 STAFFAN WERME (fp)	73
Anf. 84 LENNART AXELSSON (s)	73
(Beslut fattades under 13 §.)	73
13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	73
SoU11 Sjukhus med vinstsyfte (förnyad behandling)	73
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	74
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	74
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	76
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	76
SkU13 Vissa förmögenhets- och punktskattefrågor (förnyad behandling)	76
Ajournering	77
Återupptagna förhandlingar	77
14 § Bordläggning	78
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	78
16 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	79
17 § Kammaren åtskildes kl. 14.31.....	79

Prot. 2000/01:48
15 december

Elanders Gotab, Stockholm 2001